DEVRİM

AYLIK SOSYALİST DERGİ

YIL: 3

TEMMUZ
AĞUSTOS

1994

Hiçbir zaman geç değil

28

içindekiler

Sahibi ve Yazıişleri sorumlusu: Etki Basın Ajansı Tic. Ltd. Şti. Adına Mesut HASTÜRK **Yönetim Yeri:** Gençtürk Cad. Çukurçeşme Sk. No: 18 Kat: 2 Laleli-İstanbul **Telefon:** (212) 522 56 29 **Ankara Temsilciliği:** Strazburg Cad. No:45/17 Maltepe **İzmir Temsilciliği:** 1460 Sokak No: 61/3 Alsancak **Telefon:**(232) 463 92 99 **Avrupa Temsilciliği:** Yüksel ER Bilser str. 24a 22279 Hamburg 60 Almanya **Telefon:** (00) (49) 040 511 76 32 **Kapak:** Etki **Yayına Hazırlık:** Etki **Baskı:** Avcı Ofset **Abone Koşulları:** Yurtiçi: Bir yıllık: 200.000 TL./ Altıaylık 100.000 TL. Yurtdışı: Bir yıllık: 90 DM- 200 FF / Altı aylık: 45 DM- 100FF **Hesap no:** M. Hastürk İş Bankası Cağaloğlu şb. İstanbul: 370961

DEVRİM, YIL 3, SAYI 28, TEMMUZ-AĞUSTOS, 1994

DEVRİM'DEN

Devrimci siyaseti belirleyecek olan devrimci teoridir. Devrimci teori, doğru açılımlar sunabilmeyi hedefler. Açılımlar pratiğe yansır. Zira yaşanan süreci anlamak, o sürece müdahale edebilmenin ön koşuludur.

Devrimci teoriyi geliştirecek, sağlamlaştıracak, gücünü ve dolayısıyla yayılma etkisini arttıracak olan da "devrimci" tartışmadır. Devrim yüksek boyutlu "değişim"dir. "Devrimci" tartışma da; geliştirme, sağlamlaştırma ve tabii ki dönüştürme eylemini içerir. Bu noktada taraflar tartışmanın "devrimci" etkisine açık olmalıdırlar.

***

Evet, bir aylık bir aradan sonra yine birlikteyiz. Temmuz sayısını Ağustos'la birleştirmeye, gündemin yoğun olmayışından dolayı karar vermedik. Aksine Türkiye gündemi hem değişken ve hem de yoğun. Ekonomik, siyasi ve politik krizin devrimci siyasete sunduğu o kadar bol malzeme var ki... Nedenine gelince; büro faaliyetimizin çapı genişledikçe yerimiz sıkıntı yaratmaya başladı. Daha geniş bir yer bulma sorunu bizi epeyce meşgul etti ve tabii diğer yandan pratik faaliyetlerimiz de sürdü. 28. sayı bu yoğun ve yorucu süreç nedeniyle iki aylık çıkıyor. Sayımız elinize ulaştığında büyük bir ihtimalle yeni büromuzda olacağız. Yeni adresimizi sununun altında bulacaksınız.

***

Malzeme var demiştik. Bu bolluğu yazılarımıza, bakış açımızla yansıtmaya çalıştık. Bu sayımızda, yazılarını tek tek daha önce de yayınladığımız Fransa'daki bir grup arkadaşın, 23. sayıda yayınladığımız "Dünya, Türkiye, Komünizm" başlıklı yazıyı temel alarak "Orleans Metni" adı altında hazırlayıp gönderdikleri eleştiri metnini yazı kurulumuzun yanıtıyla birlikte yayınlıyoruz. Sadece şu andaki "taraf"ları değil, aynı veya benzer görüşleri paylaşan ve tartışmanın doğal "taraf"ı olan siyasi çevreleri de ilerletecek bir tartışma olması dileğindeyiz.

"Reformlar Dönemi" Haluk Yurtsever'in Özgür Ülke'de çıkmış aynı konulu üç yazısından derlendi. Gündemi anlama noktasında açılımlar sunuyor.

Selahattin Şahin, "Sendikal Rekabet mi" adlı yazısında özellikle DİSK'in yeniden açılmasıyla başlayan süreci değerlendirirken, "sendikal rekabet-sendikal karşıtlık" kavramlarını irdeliyor.

Y.Fırat, yine 23. sayıda yayınlanan "Sosyalizmin Üretim İlişkisi" adlı yazısındaki görüşlerini eleştirerek geliştiriyor.

"Devrime Hazır Olmak" adlı yazısıyla Zafer yoldaş, sistemin yönelimlerini ve komünistlerin durumunu tespit ederken, devrimci sorumululukla devrimci teorinin kavranılıp, pratiğin sıcaklığında pişilerek devrime hazırlanmak gerekliliği üzerinde duruyor.

Ayrıca bu sayımızda Urla Cezaevi'nden bir okurumuzun gönderdiği, ilgiyle okuyacağınızı düşündüğümüz "Gerilik Örnekleri" adlı mektubu yayınlıyoruz.

Devrimci selamlar,

Hasan KARADENİZ

Merkez Büromuz Taşınıyor

Yeni Adres: Küçük Langa Cad.
Hak Ap. No:53/6
Aksaray/İST.

Hiçbir zaman geç değil

Devrim'in 20. sayısında, Ekim 1993'de, DYP-SHP koalisyonunun yolun sonuna geldiğini, yaşamasını işlevselliğine değil, alternatifsizliğine borçlu olduğunu yazmıştık. Son gelişmelerden sonra koalisyonun bitkisel yaşama girdiğini eklemek gerekiyor.

Koalisyonun SHP kanadının bakanlarını değiştirme operasyonu burjuva siyasetteki tıkanıklığı bir kez daha gözler önüne serdi. Burjuva siyasetçileri ve medya, durumun vehametini gizlemek için, sorunun kendisiyle değil, gölgesiyle uğraşmayı yeğlediler. Herşey Çiller'le, Karayalçın'ın "beceriksizliği"ne, bakanlardan istifa yazısı almamak gibi teknik bir soruna bağlandı. Oysa sorun, Türkiye'yi yöneten sınıfın tarihsel çaresizliğiyle, dış ve iç siyasetteki tıkanıklıklarla ilgiliydi. Tıkanıklık, ne yapacağını bilmemektir ve Türkiye Kapitalist Cumhuriyeti özellikle dış siyasette soğuk savaş döneminin geleneksel "dış siyaset ilkeleri" ile, uluslararası koşulların dayattığı yeni durumlara uygun yeni ilke ve kavramlar arasında bocalamaktadır.

Mümtaz Soysal'ın dışişleri bakanlığına getirilmesi eskisinden temelden farklı bir siyaset izleneceği anlamına gelmiyor. Ancak, Çekiç güce, Irak ambargosuna, AT ile gümrük birliğine geçişe karşı çıkan bir politikacının bu göreve getirilmesi ABD ve AT'ye mesaj içeriyor. Devletin Hemen bütün kademelerindeki egemen görüş, Batı'nın "teröre dolaylı destek verdiği" ve "Türkiye'yi bölmek istediği" biçimindedir. Mümtaz Soysal'ın dışişleri bakanlığıyla Türkiye, Kürt sorununda kendisini sıkıştıran ABD ve AT'ye "üzerimize daha fazla gelmeyin; bizi dış siyasette başka seçeneklere zorlamayın" mesajı veriyor. Mümtaz Soysal'ın bu mesaj sınırını aşmaya kalkışması durumunda görevden alınması zor olmadığı gibi, gelişmelere göre bu durum koalisyonun resmen bitirilmesi, SHP'nin vuruşarak geri çekilmesi için uygun bir gerekçe de olabilecektir.

Bu gelişmelerle birlikte erken seçim olasılığı artmıştır.

Bu olasılıklar bir yana, Türkiye'nin uluslaraarsı ilişkiler bakımından sıkıştığı, manevra alanının daraldığı açıktır.

Sorunun merkezinde Kürt problemi var.

***

ABD Dışişleri Bakanı Warren Christopher'ın son sözleri ABD'nin Kürt sorununa yaklaşımına yeni bir boyut getirdi. Christopher, sorunun tümüyle askeri olmadığının altını çizdikten sonra, "Kürtlerin yönetime katılacağı yolların aranmasına ihtiyaç vardır" dedi. Medya bu önemli haberi geç saat haber bültenlerinde ve gazetelerin arka sayfalarında geçiştirdi. Konu, Bülent Ecevit'in demeci üzerine yeniden güncelleşti. Ecevit Christopher'in Kürtler'in yönetim sürecine katılması isteğinin "Kürtler'e özerklik verilmesi" anlamına geldiğini söyleyerek, buna Çekiç Güç'ün kaldırılmasıyla tepki gösterilmesini önerdi.

Kürt sorununda, geçen yılın sonlarından bu yana Genelkurmay ve Özel Harp Dairesi'nin tasarrufunda tümüyle askeri yöntemlerle yürütülen imha, tenkil ve tehcir siyasetleri yaz sıcağında tüm şiddetiyle sürüyor. Ancak, içerde beklenen sonuçları vermeyen, dışarda ise yalnızlaşmaya yol açan bu siyasetleri aynen sürdürmek artık olanaklı değil. Türk Silahlı Kuvvetleri için her zaman önemli olan 30 Ağustos düzenlemeleri bu yıl bu bakımdan daha da büyük önem taşıyor.

Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş'in son demeçleri yeni yönelişin ipuçlarını vermesi bakımından önemlidir. Doğan Güreş, "terörle mücadelede" taktik değişikliğine gittiklerini, açıkladı. "Artık konsepti değiştirdik. Artık alan hakimiyeti uyguluyoruz. Teröristin üzerine gitme yok. Alanı kontrol altına aldıktan sonra 'Lojistik desteksiz kalsın, aç kalıp teslim olsun' uygulaması yapıyoruz. Bundan daha insani uygulama olamaz. Teslim olmaya başladılar. Onlar da bizim evlâdımız." dedi.

Bu sözler, boşaltılan köy ve mezralar nedeniyle gerillanın lojistik destekte sorunlar yaşadığı noktasında kısmi bir doğruluk taşımakla birlikte, esas olarak bugüne dek izlenen yöntemlerle sonuç alınamadığının itirafıdır. Çünkü söylenenlerden, gerillanın gücünü ko-

ruduğu, tutunduğu topraklardan sökülüp atılamadığı ve yılbaşındaki "ya bitecek, ya bitecek" belgisinin gerçekleştirilemediği sonucu çıkıyor. Taktik değişiklikler için "başarı" ve "zafere"e gereksinim duyuyorlar. Güreş'in sözlerini bu çerçevede değerlendirmek gerekiyor. Güreş "başarı" ve "zafer"i kanıtladıktan sonra şunları söylüyor: "Sayın Başbakan geçenlerde bana ifade etti. Oraya başka şekilde yaklaşılacak. Oranın çok değişik ihtiyaçları var. Sosyal reforma ihtiyacı var, yatırımlara ihtiyacı var."

Bunlar yeni keşfedilmiş "ihtiyaçlar" değil; bugün Genelkurmay Başkanı'nın ağzından yinelenmesi, askerleri "ikna" sürecinde yol alındığını gösteriyor.

* * *

Türkiye'nin AT ile ilişkileri de sorunlu ve dalgalanmalı bir dönemden geçiyor. 1995, Türkiye ile AT arasında Gümrük Birliği'nin gerçekleşeceği yıldır. Bu sorun da, farklı eğilimlerin çatışma ve çekişmesine sahne olan bir gerilim kaynağıdır. Türkiye'nin gümrük birliğine girmesiyle başta otomotiv endüstrisi olmak üzere, iç pazara yönelik üretim yapan endüstriler büyük sorunlarla karşılaşacaktır. Bu durumdan en çok etkilenecek olan otomotiv ve beyaz eşya sektörü, bu sektörün en büyüğü Koç Holding'tir. "Sorun"u çözmek için otomotiv endüstrisinin silah endüstrisine dönüştürülmesi yoluna gidileceği anlaşılıyor. AT'ye pazar olmanın karşılığının ise yabancı sermaye yatırımlarıyla dengeleneceği hesaplanıyor. Yabancı sermaye yatırımı ekonomik koşullar kadar siyasal koşullara, "istikrarlı" "güvenli" ortamlara bağlı. "Demokratikleşme", "insan hakları" sorunları ABD ile birlikte Avrupa açısından bu çerçevede ayrıca önem kazanıyor. AT'nin de Kürt sorunu ile "demokratikleşme" ve "insan hakları" arasında bağ kurması, Türkiye'nin sıkıntısını artırıyor.

Bütün bu çelişkili süreçler, burjuva siyasette yeni bölünme ve yeniden gruplaşmalara yol açıyor. Buna ilişkin değerlendirmeleri bu sayımızdaki başka yazılarda bulacaksınız.

* * *

Sınıf ve sosyalizm hareketi ise son aylardaki canlanmaya rağmen, olayların gidişine ağırlık koyamıyor; kuşatmayı kıramıyor.

Sermayenin saldırısına karşı ilk direnme çizgisini sendikalarla oluşturmak gerekiyor; ama sarı sendika yöneticilerinin işçi sınıfını kuşatan zincirinin ilk ve en önemli halkasında yer aldığını da unutmamak gerekiyor.

20 Temmuz "Uyarı Eylemi" birçok eksikliğine rağmen, işçi emekçi kitlelerdeki savaşım isteğini ve sınıfın "üretimden gelen gücünü" gösterdi. Ama aynı zamanda sendika üst yöneticilerinin biriken tepkileri uysallaştırma, buharlaştırma becerilerini de gösterdi.

Daha önce birkaç kez vurguladığımız gibi, sınıf ve sosyalizm güçlerinin eylemli dayanışmasını geliştirmek için insiyatif ve bağlaşıklıklar kurmak, yeni eylem biçimleri bulmak gerekiyor. Bu yolda bir girişim olan, bizim de içinde yer aldığımız "Sömürü ve Zulme Karşı Güç Birliği platformu" ise bu gereksinime yanıt verecek nitelikte olmadığını pratik olarak gösterdi. Bu platforma, grup çıkarlarını, pragramatik hesapları genel çıkarların önüne koyan, bileşimin kütleselliğini ortadan kaldıracağı gerekçesiyle siyasete sansürler getiren, platform dışındaki devrimci güçlere ise sekter davranan bir anlayış egemen oldu. Sonuç ortadadır: Eylem programının tepe noktası 31 Temmuz Uyarı Mitingi katılım açısından kütlesellikten uzak kalırken, içeriği açısından popülist-kütle kuyrukçusu bir profil verdi.

Bunlardan ders çıkarmak, tek doğru siyasetin ilkeli siyaset olduğu bilinciyle davranmak gerekiyor.

İçinden geçmekte olduğumuz dönemde, devrimci komünizmin her konudaki ilkesel tutumlarını daha da netleştirmek, örgütlenme-kadrolaşma, sınıf öncülerini komünizme kazanma çalışmasında yoğunlaşmak önem ve önceliğini koruyan görevlerdir. Türkiye'de sosyalizm adına gerçek bir gelişme bu görevlerin hakkıyla yerine getirilmesine bağlıdır.

Bu doğrultuda atılan her adım önemlidir ve hiç bir zaman "geç" değildir.

Devrim

1 Ağustos 1994

Ankara Mitingi ardından

"Sivas'ı anlamak"

(DÜZEN, DEMOKRASİ, LAİKLİK VE KATLİAM...)

Sivas katliamının yıldönümünde, Ankara'da devrimci-demokratlarla, devrimci olmayan demokratlar, "Demokrasi Güçleri"nin çağrısıyla *"2 Temmuz 1993'de planlı ve örgütlü bir biçimde iktidar için ayaklanan yobazlara karşı"*, "demokrasi ve laiklik" için yürüdüler!

Olayı, sınıfsal yalaşımla değerlendirmedikleri zaman bile, aslında sınıfsal konumlanışlarına uygun davrandılar. Zira sermayeden yanaydılar. Sermayenin gerici diktatörlüğünden yana.

Mitingi düzenleyen "Demokrasi Güçleri" dağıttıkları mitinge çağrı biLdirisinde, 2 Temmuz'un sorumlusunun şeriatçı bir devlet düzeni kurmak için ayaklanan gerici güçler olduğu konusunda bizi aydınlatıp(!), mitingin amacını da Türkiye'de, varlığını idda ettikleri Demokratik ve Laik düzeni korumak için demokrasi(!) güçlerinin sesini duyurup, gücünü göstermesi olarak ifade ettiler.

Kemalistler, sözde sosyal-demokratlar ve hâlâ devlet ve düzene söyleyecek sözü olmayan alevilerden oluşan "Demokrasi Güçleri"nin koruyucu kanatları altında kendilerini bir hayli güvende hisseden sözde sosyalist; devrimci-demokratların demokrasi ve laiklik mitinginde, örgüt imzalı pankartlarıyla gövde gösterisi yapmaları, devrimci hareketteki ideolojik bozukluğunun, perspektif yanlışlığının ve bilinç bulanıklığının bir kez daha kanıtı oldu.

Kemalist laik cephe ise en sağından en soluna kadar, Sivas katliamını -bu güne kadar olayın sınıfsal boyutunu hasır altı edip katliamı devlet tarafından da beslenen gerici güçlerin, kemalist-laik devlete saldırısı olarak kamuoyuna lanse ederek ve T.C'ye karşı olan olan sadakatlerini göstererek- devletin yıkılmakta olan kalelerini onarmak, alevi kütleyi kendilerine çekmek ve tabii ki kendi propogandalarını yapmak için kullanmışlardır. Anlaşılmayacak bir yanı yok. Olayı sınıfsal yaklaşımla değerlendirmedikleri zaman bile aslında sınıfsal konumlanışlarına uygun davrandılar. Zira sermayeden yanaydılar. Sermayenin gerici diktatörlüğünden yana.

Anlayıp da kabul edemediğimiz, devrimci demokratların bunlarla beraberliğidir.

Ellerinde Kemal'in posterleri olduğu halde "Kahrolsun Faşizm" diye bağıraşanları anlıyoruz. Anlayıp da kabul edemediğimiz, devrimci demokratların bunlarla beraberliğidir. "Şeriat gelemez, laik ordumuz engel olur" demekten öte şeriata karşı duramayan, Sivas'ta 37 insan 8 satlik kuşatmayla diri diri yakılırken, çığlıkları dinmeden katilleri dağıtmayan orduya ve devlete güvenen bu sözde laik guruhla birlikte "Türkiye laiktir, laik kalacak" sloganlarını dillendiren devrimcilerimizin, bırakın laiklik ve demokrasi anlayışlarını devrimciliklerini sorgulamaları gerekiyor.

Sivas katliamı ne Sivas'ta ilkdir, ne de Türkiye'de. '80 öncesinde, anti-faşist örgütlenmelerin varlığı katliamları boyutlarını küçültse de engelleyememiştir. Çünkü gerçek güç terör devletidir. Tekelci terör devletinin çok kapsamlı saldırılarına anti-kapitalist temelde karşı dur-

madan, devrimcileri, demokratları anti-faşist temelde örgütlenmeye çağırmak doğru olamaz.

...laik düzenin kanlı yüzünü teşhir etmek, tepkileri emek cephesinde örgütleyip sınıf savaşımının içine çekmek... işte devrimcilere düşen görev bu.

Kitle kaygısıyla hareket edip, alevileri duygularını okşayıp kendi saflarına çekmeye çalışmak yerine sözde laik kölelik düzeninin kanlı yüzünü teşhir etmek, tepkileri emek cephesinde örgütleyip sınıf savaşımının içine çekmek, kısaca bilinci köreltilmiş halk kütlesininin isteklerine göre hareket etmek yerine sınıfın ve sosyalizmin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik politikaları üretmeyi hedeflemek. İşte devrimcilere düşen görev bu.

Devrimci demokratların, Mitingin içeriğini kabullenmedikleri halde kitleyi dönüştürebilmek amacıyla katıldıklarını ifade etmeleri yeterli değil. Zira mitingteki havadan kitlenin onları kendine benzettiği çıkartılabilirdi.

Mitingde dikkat çeken gruplardan biri de BSP idi. Kuruluş dönemine denk gelen mitingde örgütlü bir biçimde yer alan BSP, öncesinde Ankara'da "Suskun toplum olma, Yeni Sivas'lar yaşanmasın, Örgütlen" belgilerinin kullanıldığı afiş çalışması yürüttü. Miting öncesi ve esnasındaki tutumları göstergedir. Sosyalist toplum mu sivil toplum mu? ikilemi arasında, çok gidip geleceğe benziyor BSP.

Bakıp, göreceğiz.

Ankara'nın yolları yürümekle aşınır mı bilinmez. Ama iktidar için değil de, sendika ağalarının gölgesinde, sosyal demokratların, kemalistlerin kanatları altında, polis barikatlarına kadar "demokrasi ve laiklik" için yürüyenler Ankara yollarını daha çok arşınlayacağa benzer.

F.SÖNMEZ

"DEVRAN DöNER, HESAP SORULUR"

1982 14 Temmuz. Kemal Pir, M. Hayri Durmuş, Akif Yılmaz, Ali Çiçek işkencenin günlük yaşamın bir parçası olduğu Diyarbakır zindanlarında teslimiyeti kabul etmeyip, onurlu yaşama adına, devrimci inançla ölümüne aç kaldılar. Ölümüne açlık bedenlerini aldı. Kavgaları zindanlardan taştı, yasakülkeyi sardı.

1993 2 Temmuz. 34 güzel insan, yaz sıcağında, kardeşlik, dostluk sıcaklığıyla ve kardeşliği, barışı, sevgiyi, eşitliği; sözüyle, sazıyla, yazdıklarıyla, halaylarıyla istemek adına Sivas'taydılar. Kanla ayakta duran düzenin beslemeleri, gözü dönmüş yobazlar da. Can istiyorlardı. 34 can ateşe atıldılar. Ateş bedenleri aldı. Düşünceleri çiçek tozları gibi yayıldı. Nicelerini aşıladı.

Ve Temmuzlar bilinçlere kazındı.
Ve Temmuzları unutturamazlar.

UNUTMAYACAĞIZ!

Tekstil İşçisi, DİSK-TEKSTİL Sendikası Bursa Şube Sekreteri ve aynı zamanda TEKSTİL Genel Kurul delegesi Nail Kalkandeler'in, TEKSTİL Genel Kurulu'nda yaptığı, bir kısım delegece coşkuyla karşılanan konuşmayı kısaltarak yayınlıyoruz.

"Tek bir işçi sendikasız kalmamalı"

Delege Arkadaş,

"...1967 yılının 13 Şubatında Türk-İş'in karşısına DİSK'in çıkmasının mantığı "sendikal rekabet değil, sendikal karşıtlıktır." Ve merkezinde sendikal demokrasi, tabanın söz ve karar ilkesi vardır. O dönemdeki toplumsal konjenktürde alternatif politika ve eylemde somutlaşan DİSK bugün geçmiş birikimin umuduyla karşılanmıştır. Fakat daha yeni sürecinin başında hayal kırıklıkları yaratmıştır."

"Türkiye sendikal hareketi içine itildiği çıkışsızlığı aşamamanın bunalımını yaşıyor. Sendikal yapıların içinde öbeklendiği her üç konfederasyon da yeni bir alternatif yaklaşım üretemiyor. Bunun ötesinde işçi sınıfının hak ve çıkarlarının korunması temelinde sendikal eylem birliği de gerçekleştirememenin sonucu olarak ne yapacağını bilmez bir durumda bulunuyor. (...) Buna rağmen işçilerin sendikalarına sahip çıkmaları gerekiyor. "Bütün işçiler sendikalara, tek bir işçi, tek bir işyeri sendikasız kalmamalıdır." belgisi bu dönemin sendikal örgütlenmedeki ana hedefi ve yönelimi olmalıdır.

Bu süreçte açıklık, katılımın ve temsilciliğin en üst düzeyde gerçekleştirilmesi esas olmalıdır. Sendika muhasebesinden yönetimine kadar şeffaf olmalıdır. Üye sendikası hakkında ihtiyaç duyduğu tüm bilgileri öğrenme olanağını elinde bulundurmalıdır. Farklı düşüncelerin de söz ve karara katılımına, dahası temsiline olanak tanınmalıdır."

"6 Saatlik işgünü" mücadelesinin önemi

"Kapitalizm canlı emek sömürüsü üzerine kurulu bir düzendir. Ancak doğumuyla beraber kapitalizmde bilim ve teknikteki gelişmelere paralel olarak cansız emek kullanımı artmıştır. Üretimde giderek daha çok cansız emek kullanımı kapitalizmin bir eğilimidir"

(...)

"Kapitalizm altında, uygulamasına müsaade edilen teknolojilerle sağlanan otomasyon ve kompütasyonun sonucu aşırı üretim, aşırı tüketim ve işsizliktir. (...) Kapitalizmin altında çalışma süreleri olanak olduğu ölçüde azalmıyor ve işçi sınıfının boş zamanı da artabileceği kadar artmıyor. Bu yapılmadığı zaman kapitalizm açısından geriye kalan tek çare işsizliktir. Kapitalizm böylece işçi sınıfını" aktif ve yedek" iki orduya bölüyor. Ucuz iş gücü potansiyelinin varlığı ve teknolojik yenilenme ile üretimde canlı emek ihtiyacının azalması işten atılmalara sebep oluyor. Bu noktada yapılan propagandalara karşı teknolojik yenilenmenin iş saatlerinin kısaltılmasına olanak verdiği, bu yolla işsizliğin büyük oranda engelleneceği propogandası yapılmalıdır. "

"İş saatlerindeki bu sınırlandırma, işçi sınıfının yani her ulusun büyük bir kitlesinin sağlığını ve fiziksel enerjisini yenilemek ve aynı zamanda onlara zihinsel gelişme, toplumsal ilişki, toplumsal ve siyasal eylem olanağı sağlama şansını verecektir."

Sendikal rekabet-sendikal karşıtlık

"...Sendikal rekabet kavramı, sendikal birliğin sağlanmadığı koşullarda, uzlaşmacı sendikaların kendi aralarında süren, aidatlara el koyma mücadelesini tanımlıyor."

(...)

"...Yeniden sendikal yaşama dönen DİSK sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışından uzaklaşmış, mücadeleci sendikal gelenekleri terk etmiş, toplumsal uzlaşmacı bir "çağdaş sendikacılığı" kendine zemin olarak seçmiş, yeni bir sendikal kimlik edinmiştir. Bu haliyle mevcut konfederasyonlar Türk-İş ve Hak-İş'ten farklılığı ayrıntı ve söylem düzeyindedir. Böylesi bir durum tesbiti yaparak DİSK'in örgütlenmesine karşı çıkan çevrelerin gerekçe olarak öne sürdükleri "sendikal rekabet" tanımı bu noktada doğrudur. Ve sürecin genel karakterini ifade etmektedir. Tüm argümanlarını burjuvazi ve uzlaşmacı sarı sendikacılığa karşı ilkesel ve tutarlı bir mücadelenin yaşandığı 1980 öncesi sendikal pratikten alan bu kadroların, aslında ifade etmeye çalıştıkları kavramın "sendikal karşıtlık" olması gerekiyor. Ne ki "sendikal karşıtlık" kavramının içerdiği olumlu nitelikler yeni DİSK'te bulunmuyor."

Sendikal eğitim politikaları

"...Bilinçli olarak oluşturulan ve sermaye yanlısı bir bilinç çaptırma operasyonunun araçları olarak işlev gören medyanın, işçi ve çalışanlarca deşifre edilmesi gerekiyor. Sadece bu da değil; çalışanların bilimsel bilgiyle donatılarak karşı bir bilinç yaratılması gerekiyor. İşte sendikal eğitim, böylesi bir işlevle do-

natılmış olarak, örgütlenme faaliyetinin tamamlayıcısı olma özelliği taşımaldır. Uluslararası çapta gerileyen üye kaybeden sendikal hareketin kendini yenilemesi, her alanda yeni yaklaşımlara sahip olabilmesine bağlıdır."

(...) Sendikal eğitimin en iyi alanı, bilimsel bilgi ve teknolojiyle takviye edilmiş, sınıf bilinciyle donatılmış, programatik hedefleri belli olan gündelik sendikal pratiktir."

Mali politikalar

"... Kendi içinde ilkeli bir mali politika izleyemeyen sendikal hareket özellikle son dönemde Türk-İş'te "Jaguar skandalı" DİSK'te ise "sermaye havuzları" olaylarıyla güç ve güven kaybetti. (...) Mevcut yasal statüde üyeliğin gönüllüğüne karşın, aidatın bir zorunluluk olarak getirilmesi ve işçi maaşlarından direkt alınması (Check-Off), sendikalarda bir yönetici elitin, sendikal brokrasinin oluşmasınında maddi zemini oluşturuyor. Check-off'un kaldırılması, onun sağladığı imkanlarla sendikacılığı bir meslek, sendikaları da makam ve ikbal kapısı, sermaye partilerinden politikaya atılmanın sıçrama tahtası olarak gören sendikal bürokrasiyi sendikal hareketten dışlama olanağını verecektir. (...) Böylelikle profesyonel sendikacılık gerilerken amatör işçi özelliğini yitirmemiş sendikacılık cazip hale gelecektir.(...) Profesyonel sendikacı ücretlerinin işkolundaki eş kıdemdeki işçinin ücretine endekslenmesini istemek gerekir."

"...Kıdem tazminatı karşılığı olarak hizmet ödeneği adı altında yapılan ödemeler yüzünden, işyerleriyle ilgisini bu biçimde kesen bir profesyonel yönetici, hem geleceğini garantiye almakta hem de geldiği mevkiyi kaybetmemek için elinden gelen çabayı sarfetmekte, sendikal bürokrasinin bir parçası olmaktadır. Bu uygulama genel kurul kararıyla ortadan kaldırılmalı böylelikle sendikacılığın memuriyet değil sendikal mücadelede önder olanın, daha iyi hizmet verebilmek için seçildiği onursal bir mevki özelliği kazanması sağlanmalıdır."

"Mali politikaların belirlenmesinde saydıklarımıza ek olarak sendikaların gelir ve giderlerinin şeffaflaştırılması talebini yükseltmek bu gün öncelikli bir durumdadır."

Enternasyonal ilişkiler

"...Ülkemiz sendikal hareketi tüm uluslararası işçi örgütleriyle eşit, karşılıklı dayanışma ve deneyim alışverişini amaçlayan ilişkiler kurma ve sürdürme yoluna gitmelidir. Sendikal hareket ülkemiz çevresinde oluşan değişimleri dikkate alan, aynı coğrafyayı paylaştığı ve benzer ekonomik gelişme düzeyine sahip ülkelerle bölgesel sendikal konferanslar örgütleme ve bunları kalıcılaştırma yoluna gitmelidir. (...) Sendikal hareketimizin geliştireceği uluslararası ilişkiler; işçi sınıfımızın emperyalist burjuvazinin saldırılarına karşı topyekün dayanışma ve direniş hattının örmesinin bir aracı olarak ele alınmalıdır."

(...)

Öz olarak

-Sendikal hareket 1983 tarihli 2821 ve 2822 sayılı anti-demokratik yasalarca çizilen (sendikaların mali ve idari denetimlerini devlete bırakan, grev fonu bile kurmayı yasaklayan) sınırlar içinde hapsolmuştur.

-Sendikaların görev alanı daraltılmıştır. Örneğin eğitim ifadesinin çıkarılmasıyla sendikal eğitim çalışmaları engellenmeye çalışılmıştır.

-Sendikalara yönetici olarak seçilebilmek, işkolunda beli bir süre çalışmış olmak şartına bağlanmış ve böylece üye iradesine ambargo koyulmuştur.

-Sözleşme yapabilmek işkolunda %10, işyerinde %50+1 barajına bağlanarak T.İ.S özgürlüğü dahası sendika kurma özgürlüğü ortadan kaldırılmıştır.

-Yükseltilen noter harçlarıyla üyeler notere mahkum edilmiş ve aidatlar noterlerin arpalığı haline getirilmiştir. Üyelik ve istifada getirilen noter onayı zorunluluğu, üyelik ve istifayı zorlaştırmış özgür sendikacılık kısıtlanmıştır.

-Federasyon tipi örgütlenme yasaklanmış yerine yukarıdan aşağıya merkezi örgütlenme anlayışı olan anti-demokratik milli tip örgütlenme anlayışı zorunlu kılınarak sendikal gelişmenin önü tıkatılmıştır.

-Sendika şube ve bölge temsilciliklerinin bölgesel sendikal birlikler kurabilmesi yasaklanmış böylece bölgesel işçi dayanışmasının önüne geçilmiştir.

Sendikal krize neden tüm bu anti-demokratik yasaların, sınıfı bölen, sözleşmeleri kilitleyen sendikal rekabet ortamının, sendikal bürok-rasinin rakipsiz egemenliğinin cenderesini kırabilmek için ifade edilmeye çalışılan politika ve hedeflerle genel bir sendikal özgürlük talebine bağlı olarak yığınsal, ilkeli bir mücadele sürdürülmedikçe başarılı olunamayacaktır. Dönemin sendikal mücadelesinnin ana belgisi, "Özgür Sendikacılık ve Özgür T.İ.S Düzeni" olarak formüle edilmelidir. Bu temel de başarılı olunabilmesi noktasında sınıf ve kitle sendikacılığının takipçisi kadrolara büyük sorumluluk düşmektedir. Sonrasını şu belgi en iyi şekilde ifade ediyor. "Başlayalım ve görelim"

Yaşasın İşçilerin Mücadele Birliği!

Yaşasın Tekstil!

Yaşasın Tam Ücretli, 6 Satlik İşgünü Mücadelemiz!

Tek Bir İşçi Sendikasız Kalmamalı!

PETROL-İŞ ALİAĞA ŞUBESİ 4. OLAĞAN KONGRESİ YAPILDI

Kongreden Notlar:

Kongre 9.7.1994 tarihinde yapıldı. Kongre'de yapılan konuşmalar iki kutupta yoğunlaşmasına rağmen verilen ortak mesaj hükümete güvensizlikti.

Kongre delegelerinin yaptığı konuşmalarda en belirgin ayrım Kürt sorununa bakış noktasındaydı. Konuşmalarda belirginleşen görüşler şunlardı.

-Devletin yürüttüğü kirli savaşın o bölgedeki işçilerle, diğer bölgelerdeki işçilerin arasını açtığı ve sınıfı böldüğü, buna karşı sendikacıların sınıfın ortak çıkarları doğrultusunda bütünleşmeyi sağlama noktasında yeterince mücadele vermedikleri ifade edildi. Devamında bölgedeki sendikal mücadelenin zorluklarından bahsedildi. Demokratikleşme yalanlarının özgür düşünen yazarı, sendikacıyı, sanatçıyı zindanlara atmaktan ibaret olduğu ifade edildi.

- Sendikal bürokrasiye engel olmanın bir yolunun mali şeffaflık olduğu, işçilerin denetim ve karar alma süreçlerinde söz sahibi olmalarının gerekliliği vurgulandı. 11 milyon işsizin bulunduğu ve giderek bu sayının arttırıldığı bir ülkede işçi sınıfını temsil eden sendikacıların maaşlarının yüksekliğini, toplantılarının lüks otellerde yapılmasını ve pahalı sendika yatırımlarını, sınıf sendikacılığıyla bağdaştırmanın mümkün olmadığı ifade edildi.

- İş satlerinin kısaltılması, "iş güvenliği"nin yanında "iş güvencesi"nin de sağlanması doğrultusunda mücadele verilmesi gerektiği vurgulandı.

***

Kongrede Kürt delegelerce ifade edilenlerin demokrat delegelerce tekrarlanmaması oy kaygısından kaynaklı olduğu kadar, TC'nin toplumun tüm katmanlarına uyguladığı şovenist basıncın işçi sınıfının ve öncülerinin bilinci üzerinde yarattığı tahribatın da bir göstergesiydi. Öyle ki devlete bu konuda destek verdiklerini ifade eden gerici ittifakın konuşmacılarına dahi cevap vermediler.

Öncü işçiler, sınıf sendikacıları, sosyalistler ve sorunun çözümünden yana olanlar şovenizm dalgasının kırılması için savaşım vermelidirler. Türkiye işçi sınıfı üzerindeki şovenizmin bölücü etkisi kırılmadan sınıfın birliği sağlanamaz, birleşmeyen sınıfın, sermaye sınıfına boyun eğmekten başka seçeneği kalmayacaktır.

Sınıfa yöneltilen sermaye saldırısı, sınıfın en geniş birliği, bilinçli ve eylemli yürüyüşüyle durdurulabilir. Saldırıların şiddetini artıran kirli savaşa karşı çıkmak, Kürt halkının haklı mücadelesiyle işçi sınıfı mücadelesini tek bir merkezde birleştirerek krizdeki sömürü düzenini hedef almak gerekiyor.

Sendika ağalarına karşı mücadelede, bağımsız işçi komiteleri tabandan basınç yapmak doğrultusunda oluşturulmalıdır. İşçiler sendikalarına sahip çıkmalı, söz ve karar alma süreçlerine katılmayı zorlamalıdırlar.

Yerelliklerdeki direnişlerin sınıfın bütününü saracak tarzda siyasallaşması hedeflenmelidir. Bunun için her işçi, başka bir işçiye yönelik saldırının bir süre sonra kendisine yöneltileceğini bilmeli, karşı koymanın ancak sınıf dayanışmasıyla mümkün olduğundan hareketle sınıf kardeşlerinin sorunlarına sahip çıkmalıdır.

Kamu emekçilerinin sendikal talepleri desteklenmeli eylemli birliktelik sağlanabilmelidir.

İş saatlerinin kısaltılması talebi bilince kazınmalı, bu doğrultuda savaşıma çağrı yapılmalıdır.

Sınıf kendisini ezmek isteyen sermaye sınıfına karşı, gücünü eylemli sınıf dayanışmasıyla göstermelidir.

Bilinmelidir ki bugün Gebze, İSTON, Ankara, Adana... Yarın Aliağa!

Kazanmak için bütün emekçiler, ezilenler tek cephede mücadeleye!

Devrim/ İzmir

Dergi büromuza çeşitli illegal yayınlar gönderiliyor. Bundan böyle yeraltı basınından elimize geçtikçe, çeşitli duyuru ve aktarmalara yer vermeye çalışacağız. Bu sayımızda, TDKP'den (Türkiye Devrimci Komünist Partisi) ayrılan bir grubun çıkardığı Bolşevik Komünist Militan isimli yayınının, birinci sayısını tanıtmak istiyoruz.

BOLŞEVİK KOMÜNİST MİLİTAN

*Geçtiğimiz ay yayına başlayan **Bolşevik Komünist Militan,** çıkış sayısındaki "Sunu"da, kendisi ile ilgili olarak şu bilgileri deklare ediyor.*

"İşçi sınıfı hareketinin bir parçası olarak Bolşevik Komünist Militan aracılığı ile bir araya gelen Bolşevik Komünistler yakın zamana kadar TDKP'nin çeşitli birimlerinde örgütlü (...) faaliyet yürütüyorlardı. Sınıf mücadelesinin derinleşen çelişkileri, nesnel olarak bizim örgüt yapımızda da çelişkiler açığa çıkardı." (**Bolşevik Komünist Militan**, Haziran 1994, yıl 1, sayı 1, s.3)

Yayını çıkaranlar, "Sorunun Çözümünde Yöntem, Mevzilenme" ara başlığı altında, ayrı düşme gerekçelerinin önemli bir belirleyeni olduğunu düşündüğümüz "sorun"u şöyle açıklıyorlar:

"Devrimci yükseliş sırasında parti ve örgüt pratikçilerinin, tıkanan süreci açıklamak için sorunu insan eksikliğine, bağlamaya hakkı yok. O zaman yerimizi yeni kadrolara ve ileri işçi önderlerine bırakmalıyız. Günümüzde bunun sorumluluğundan kimsenin kaçması söz konusu olamaz; 15 yıllık parti olarak sınıfa yönelik çalışmamızın sorgulanması gerekliliği pratik bir ihtiyaç durumuna gelmiştir.

Sınıfa yönelik yoğun pratik çalışmaya rağmen, istenilen düzeyde çekim merkezi olunamıyor. Bizce tam da konunun burası ayrıntılarıyla incelenmeli. Sınıfa nasıl bir programla, nasıl bir gelecek öneriyoruz veya nasıl bir alternatif sistem gerçekleştiriyoruz ki mücadelenin bunca yoğunluğuna rağmen tıkanıklığı aşabilmiş değiliz. Bu durum üstü kapalı da olsa bir türlü ifade etmekte zorlandığımız, çalışma tarzımız ve devrim stratejimizle doğrudan bağlantılıdır. Anti-feodal, anti-emperyalist Demokratik Halk Devrimi perspektifi; anti-kapitalist, sosyalist mücadelenin ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak kalıyor, bu yönüyle sosyalizm merkezli bir tarz tutturamıyoruz. Bizim bu durumumuz, sınıfa yönelik çalışmalarımızda tıkanıklık yaratırken, sınıf bizim samimi tutumumuza rağmen, bize yaklaşma da pratik olarak ayak diriyor.

Yaşanan durağanlık, basit bir örgütsel tıkanıklıktan öte, örgütsel yapının zeminini ve yönelişini belirleyen, ideolojik nedenlere dayanıyor. Konunun burası ciddi anlamda kavranıp çözümlenmezse, genel durum kapitalizm için ne kadar ağır olursa olsun eğer proletarya kömünist partisi önderliğinde burjuvazinin düzenine bizzat son vermezse, sistem için, içinden çıkılmayacak kriz yoktur. Bolşevik işçi hareketinin zorlu tarihsel görevi, şimdiki ekonomik siyasal krizi, burjuva kapitalist toplumun devrimci krizine dönüştürmektir; bunun tek koşulu anti-kapitalist tarz ve sosyalist donanımdan geçer."(agy, s.16)

*"Yasal-açık" parti söyleminin "oportünist bir dayatma" olduğunun belirtildiği dergide, devrimci partinin **burjuva hukukun hiç bir düzenlemesine bağlı olmaması** gerektiği belirtiliyor. Aktarıyoruz:*

"Yeni mülkiyet ilişkilerini hedefleyen proleter hukukun özgül biçimi; sermaye cephesine karşı sosyalist savaşım veren işçi sınıfının ileri öncüsü Devrimci Komünist Parti'de somutlanır. Kapitalist üretim ve mülkiyet ilişkilerinin egemen olduğu koşullarda, proleter hukukun ilk uygulanabilir alanı ve yeni örgüt, yeni insan yaratmanın, dönüştürmenin kendine özgü orijin bir dünyasıdır parti. Burjuvaziye karşı verdiği savaşımda burjuva hukukun hiç bir düzenlemesini kendine engel olarak görmemek, her koşul ve şart altında burjuva kapitalist dünyanın her türlü saldırısını göğüslemenin temel ilke ve teminatını oluşturur." (agy, s.22)

***Bolşevik Komünist Militan'ın** yukarıdaki alıntının bulunduğu sayfasının sonrasında, "Yasal" olanakların kullanılmasının, burjuva siyasal egemenliğinin sınırları içinde kalınarak çalışma sürdürülmesi şeklinde kavrandığı ifade edilerek, doğru olanın "yasal" çalışma değil, burjuva sınırları zorlayan devrimci bir "açık alan" çalışması olduğu ortaya koyuluyor:*

"Yoldaşlar, burjuva-kapitalist egemen sınıfların egemen olduğu bir ülkede, siyasal egemenlik biçimi ne olursa olsun (ister bur-

juva demokrasisi densin, ister bizim gibi ülkelerde, faşist diktatörlüklerle yöneltilsinler) özünde egemen sınıf egemenliğidir. Egemen sınıf egemenliğinin sürdüğü burjuva hukuk normlarına bir devrim-sosyalizm partisi kendisini nasıl uyduracaktır, hangi aracı kullanacaktır, sorun buradadır. Yasal olanakların kullanılması eksik ve yanlış kullanılan bir deyimdir. *Devrimin Sesi*'nin 158. sayısında yer alan "İllegal ve Legal Olanakların Birleştirilmesi Üzerine" adlı yazıda. Yazı, her ne kadar iyi niyetli ele alınsa da. Bizim niyetimizin ötesinde, ortadaki eksik tanımdan kaynaklanan eğilimin, yönelimin gizlenmesi mümkün değil.

Taktiğimizi, yasal olanakların kullanılması şeklinde ifade etmeyiz. Tanımımız, proleter sınıf mücadelesinin meşru anti-kapitalist siyasal sonuçlarının, burjuvaziye dayatılması olmalıdır. Sözkonusu adı geçen yazıdan şöylesi bir sonuç (ve anlam) çıkarmak mümkün: Burjuva yasal olanakları kutsamak. Ayrıca "burjuvazi verdiği için böylesi bir aracı kullanmak ihtiyacı doğdu" gibi, kökü örtülü bir reformizme dayanan eğilimlerin filizlendirilmesini cesaretlendirici bir çağrışım elde edilir." (agy, s.23)

Bolşevik Komünist Militan, "TDKP röportajı"nı da bu açıdan eleştiriyor:

"Yoldaşlar, 'istikrarsızlık ve koşulların hızla değişebileceği' tahlili, gelecek açısından sınıf çatışmasının şiddetlenen boyutunu ve darbeler, cuntalar, sıkıyönetimler ülkesinde militarizmin daha da azgınlaşmasını ortaya koymak için kullanılması gerekirken; *faşist diktatörlüğün demokratikleşmeye doğru bir eğilimi var havasıyla olumlanıyor.* Üstelik te bu koşullarda illegal yapının yarı açık hale gelebileceği veya şimdiden görebilmemizin mümkün olmadığı bir örgütlenme tarzının benimsenebileceği belirtiliyor." (agy, s.30) (vurgular Devrim'in),

Yayını çıkartanlar, TDKP'nin temel hatasının, "program ve tüzük"le ilgili olduğu görüşündeler:

"**...Sınıf mücadelesinde başarı elde edemiyorsak, bu bizim niyetimizden öte, parti olarak program ve tüzüğümüzle doğrudan bağlantılıdır, sınıfa yönelik çalışma tarzımızla ilgilidir. Konuyu böyle ele alırsak, sorunlar daha da somutlaşır ve o oranda çözümü kolaylaşır.**

'80'lerin UDHD (Ulusal Demokratik Halk Devrimi) tezi, tüm belgelerde ifade ediliş biçimiyle özü toprak devrimi olan bir stratejidir. Bu tezin U'su (ulusal'ını) kaldırılarak, kalan DHD'si (Demokratik Halk Devrimi) yenileşme adı altında dayatılıyor, bu çok büyük bir çelişkidir. Röportaj'da DHD'nin özünü "demokratik, siyasal özgürlüklerin oluşturduğu" vurgusu yapılarak bunda proletaryanın da çıkarlarının olduğu dahiyane tespiti yapılıyor. Siyasal özgürlüklerin kazanımı diğer emekçi ara katmanların olduğu gibi, bir sınıf olarak proletaryanın da çıkarınadır ama işçi sınıfının partisi, proletaryanın çıkarlarını, mülkiyet ilişkilerine müdahale eden iktidar savaşımını, burjuva siyasal özgürlükler elde etme aldatmacasına feda edip, sosyalist devrim perspektifini geleceğin sorunu olarak ele almaz.

ML bolşevik parti, en geniş anlamda siyasal özgürlükleri, siyasal planda proletaryanın sosyalist devrim perspektifine bağlı olarak ele alır. Yani sosyalist devrim mücadelesi, aynı zamanda, proletaryanın önderliğinde diğer ara sınıf ve emekçi katmanlar için siyasal özgürlükler kazanma mücadelesidir. Sosyalist devrim demokratik devrimi içerir, ama demokratik devrim sosyalist devrimi içermez. DHD formülüyle işçi sınıfının karşısına çıkarsak, bu ufuk darlığıyla sınıf şahsında çekim merkezi olmayı başaramayız, sonra da dönüp tek tek organları ve kadroları sorumlu tutup konuyu teknik hatalarla açıklayamayız. Çözümü de açık sosyalist partide bulamayız." (agy, s.30) (vurgular Devrim'in)

Aktarılanların devamında yaşanılan pratik süreçler değerlendirilip, yaklaşım belirleniyor:

"Böylesi bir eğilimin izleri tüm örgütlerimize yansımış durumda. (Özellikle çeşitli legal çevrelerin etrafında kümelenen gençlikte bu durum tam anlamıyla belirgin) Her yoldaş, bu doğrultuda kendi çalışmasını, sosyal kültürel etkinliklerini gözden geçirmelidir. Biz diktatörlüğün her saldırısında, belimizi aylarca, yıllarca doğrultamıyoruz, lütfen kendimizi, olanaklarımızı ve koşulları abartmaktan vazgeçelim ve kendimizi toparlayalım.

Bu değerlendirmelerimiz teorik bir ön hazırlığı olan bir çalışma değildir. Tamamen Bolşevik Komünist Militan bir tarz olarak tavır almanın pratik bir ifadesidir. Bundan dolayıdır ki, her türden oportünist-revizyonist sağ sapmaya karşı eylem klavuzumuz, ML Bolşevik tarzdır; sınıfa karşı sınıf, kuruma karşı kurum alternafiyle mücadeledir. Siyasal kazanım ve iktidar mücadelesinde de, anti-kapitalist meşru mücadelenin siyasal sonuçlarını burjuva-kapitalist sisteme dayatarak, zora dayalı proleter sosyalist eylemlilikle statükoyu, kapitalist devleti parçalayıp, geleceğin toplumu sosyalizme yol almaktadır."(age, s.31)

Bolşevik Komünist Militan'ın 5 Nisan saldırısı sonrası durum ve devrimci görevlerle ilgili değerlendirmelerini de aktararak tanıtımı bitirmek istiyoruz.

"5 Nisan eylemlilikleri ile başlayan sürece kendiliğindencilik hakimdir, öne çıkan talepler ve sloganlar sistem içinde istikrar arayışını dile getiriyorlar. Fabrikanın el değiştirmesi veya kapanması kapitalist sistemin sorunlarıdır ve sonuçlarıdır; bu durum işçi sınıfının sınıfsal konumunu etkilemediği için özelleştirmenin vurgu yapılması gereken yönü sınıf üzerinde yeni bir baskı oluşturması, konunun bu yönünün kavratılmasıdır. Sınıfın ileri politik öncüleri buradaki çelişkiyi anti-kapitalist bir tarzda sosyalizm ekseninde ileri bir aşamaya taşıyacakları yerde, mevcut durumun peşinden sürüklendiler, istikrar arayışının bir parçası olarak statükodan kopamama gibi "sorumlu muhalefet" konumuna düştüler. İş ve ekmek gibi siyasal özgürlükler de düzen içi taleplerdir. Fabrikanın el değiştirmesinin ulusalcılık adına, işçi sınıfının sosyalist politik hedefleriyle uzaktan da olsa ilgi ve alakası olamaz." (agy, s.34)

"Sınıfın siyasal politik eylemliliği için olabildiğince koşulların oluştuğu (Kürdistan'daki gelişmeleri de dikkate aldığımızda), sorumlu muhalefet kimliği anlaşılır olacaktır. Çünkü bugün kim ne derse desin, siyasal politik yönü olan anti-militarist bir savaş karşıtlığından bahsetmek bile zor. Hâlâ "vicdani red" gibi çok geri platformda yer alınıyor. Vicdani red, bireysel bir tutumdur. Kürdistan'da savaş vardır deyip savaş karşıtlığı yürütmemek gibi eklektik bir tavır sergileniyor. Bunun nedeni de; sol hareketin önemli kadrolarının büyük çoğunluğunun, faşist orduda görev yapmış olmalarıdır." (agy, s.35)

"Sorumlu muhalif" kesimin 1 Mayıs sürecinde ki tutumunu değerlendirirken şunlar ifade ediliyor.

"Böylesi siyasal bir atmosferde ne yazık ki sınıfın eylemliliğinin zirvede olması gereken koşullarda, biz ne kadar kabullenmek istemesek te önderlikler, gerici sendikal yönetimlerin ve kendilerini demokrasi mücadelesiyle sınırlayan çeşitli kitle örgütlerinin oluşturduğu Demokrasi Platformu'nun kontrolündeydi. Üstelik güncel taleplerin sistemin dışına taşırılması gerektiği bu dönemde, burjuvazi izin vermedi diye bir çok yerde eylem yapılmadı. İzin verilen yerlerde de, ne kadar yuhalansa da istiklâl marşı gölgesinde resmi geçit töreni şeklinde kutlamaya dönüştürülmek istendi, bu büyük oranda başarıldı da. İstanbul gibi sanayii proletaryasının yoğun olduğu bir metropolde, 1 Mayıs alanındaki konuşmalarda sınıf farkını koymak, "ayrıcalıklı zümreler" ayrımını yapan Hak-İş'in gerici başkanı Necati Çelik'e kaldı.

Biz kabul edelim ya da etmeyelim varolan durum buydu. Kimileri diyecektir ki biz bunları dinlemedik kendi sloganlarımızı attık ve taleplerimizi dile getirdik. Doğrudur ama bu atmosferde o durumun neyi ifade edeceğini tartışmaya bile gerek yok, biz genel anlamda var olan siyasal psikolojiyi ortaya çıkarmak durumundayız. Tüm alanlar "iş, ekmek, özgürlük" talepleriyle inlese de sistem içi kalındığı için bir şey ifade etmez. Geleceğin temsilcisi gençlik ise haftalar öncesinden "14 Nisan'dan 1 Mayıs'a kadar kendi taleplerimizle alanlardayız." diye duyuru yaptı. Sıradan öğrenci gençliğin taleplerini burjuva demokrasisi ölçüsünde savunmak, ne kadar komünist gençliğe ve örgütlülüğüne denk geliyorsa!?" (age, s.35)

"Burjuva kapitalist sistemin sözcüleri. düzendeki çelişkilerden dolayı muhalefeti yok edemeyeceklerini çok iyi biliyorlar, onlar için önemli olan sistemin dışına çıkmayan, kontrol edilebilir, statükocu bir muhalefet hareketi yaratmaktır demiştik. Yani iktidar hedefi olmayan muhalefet hareketi yaratmak. Biz bunu kutsayamayız. Her eylemde bilinç unsuru vardır ama bu eylem sisteme cepheden savaşı derinleştiren, rejimin toptan reddini getiren sosyalizm alternatifli olmazsa, kendiliğindenci eylem ve bilinç olmaktan öteye gidemez. Revizyonist-oportunist bir vuruş olarak sorumlu muhalefet rolü oynar.

Bugün işçi sınıfı hareketinin sorumlu muhalefet barikatını aşamamasının asıl nedeni, kendini işçi sınıfını yerine koyan feodal, küçük-burjuva sol yapılanmaların kendi sınıf çıkarlarını (siyasal özgürlükler adı altında) proleter sınıf hareketinin önüne koymaları ve kendilerini sınıf hareketi olarak tanımlamalarıdır. İşçi sınıfının önündeki somut acil görev, sınıfın kendisi için harekete geçmesinin önünde engel oluşturan her türden bu çevrelerin söylemlerine itibar etmeden, bunların düşünsel planda yarattıkları revizyonist-oportunist eğilimlere karşı ML bilimsel verilerle kendisi için harekete dönüşebileceği nesnel zemindeki proleter sosyalist kurumlaşmayı yaşanılır kılmasından geçer." (agy, s.35-36)

*Haluk Yurtsever arkadaşımız **Özgür Ülke**'de yayınlanan, konusu açısından birbirini izleyen üç yazısını **Devrim** için tek yazı haline getirdi. "Reformlar dönemi" başlığıyla yayınlıyoruz.*

Reformlar dönemi

HALUK YURTSEVER

Daha önceki bir yazımda, krizi, eskiyenin gitmemek için direndiği, yeni ve devrimci olanın ise eskiyeni yıkıp gelecek kadar güçlü olmadığı kritik bir ilişki, bir çözümsüzlük durumu olarak tanımlamıştım. Bu tanımı esas alarak devam etmek ve şunu eklemek istiyorum: Her kriz yanıtlarını, çıkış dinamiklerini de içinde taşır. Kriz ortamı, çözümsüzlük olduğu kadar değişiklik çağrısıdır da. Ya yeni ve devrimci olan gelecek, kriz devrimci-köktenci bir tarzda çözülecek; ya da eski bir takım değişikliklere başvurarak yaşamını bir dahaki krize kadar uzatacaktır.

Türkiye düzeninin yaşanan yapısal krizi yönetmede bugüne dek başvurduğu temel yöntem şiddettir. Eylül gericiliğini birbirini izleyen sivil darbelerle kurumlaştırmaya çalışıyorlar. Her on yılda bir yinelenen askeri darbe yöntemine bu kez başvurmamaları da bir yanıyla "sorun"u sivil darbeler serisiyle çözmelerinden, bir yanıyla da bu krizin eski tip darbelerle de çözülemeyecek bir karakter taşımasından kaynaklanıyor.

12 Eylül, sermaye sınıfının devrimci durum ve devrimci hareketlilikten duyduğu korkuyu terörle yanıtlayarak koyu bir siyasal gericiliği bu topluma kakma operasyonuydu. Şimdi, Türkiye'nin düzeni Kürt hareketini Türkiye toplumuna kapkara bir deli gömleğini giydirmenin gerekçesi yapmaya çalışıyor.

Tekelci terör devleti kurumlaştırılmış, sistematik terörle toplumsal ölçekte büyük bir korku yaratılmış, Kürt sorunu askerlere havale edilmiş, sosyalist sol marjinal konumlara itilmiştir. Buraya kadar herşey yolunda ve birbiriyle uyumlu görünüyor. Ancak, uyumluluk görünüştedir. Kürt sorunu, düzenin iç çelişkilerini ağırlaştıran ve azdıran, uluslararası alanda Türkiye'yi sıkıştıran bir sorun boyutlarına büyümüş, devletin izlediği siyaset ve taktikler istenen sonuçların tam tersini üretmiştir. Kürt halkını öncülerinden ayırmanın olanaksızlığı net biçimde ortaya çıkmış, tedrici tehcir ve jenosid yöntemleri de ters tepmeye başlamıştır. Savaş harcamaları ve savaş durumunun yol açtığı öteki mali kayıplar çok büyük rakamlara tırmanıyor. Uluslarararası alandaki gelişmeler Türkiye'yi yönetenlerin manevra olanaklarını daraltıyor.

Bütün bunlar düzeni "reform"lara zorluyor. İşçi sınıfı ve emekçi halk hareketindeki durgunluk ve dağınıklık ise reformcu yönelişleri cesaretlendiriyor.

Reform eğiliminin itici güçlerinden biri Ragıp Zarakolu'nun "Osmanlı Sendromu" dediği ilişkidir. Dış baskılar karşısında reformlara evet demek Osmanlı-Türk egemenlerinin yöntemlerinden biridir.

Ayrıca, çıplak şiddet kalıcı bir yönetme yöntemi olamıyor. Askeri ve sivil darbelerin sağladığı kazanımları reformlarla tamamlamak düzenin güvenliği ve geleceği için gereklidir.

Çiller'in Fransa'ya giderken uçakta söylediklerini, Cem Boyner'in Yeni Demokrasi Hareketinin Eylül'de parti kuracağını açıklamasını, Refah Partisi'nin giderek netleşen biçimde "ılımlı islam" çizgisine çekilmesini bu reformcu yöneliş çerçevesinde değerlendirmek gerekiyor.

Ancak, reform yönelişinin, eğer bugüne dek olduğu gibi demogojik ve göstermelik kalmayacaksa paradoksal sonuçlar doğurması da kaçınılmazdır. Bir kez, Demirel-Çiller ikilisinin reform ve "demokratikleşme" konusundaki sicilleri son derece bozuktur. DYP-SHP koalisyonunun hiçbir inandırıcılığı, güvenirliği kalmamıştır. Reform için yeni siyasal kadrolar gerekiyor.

Düzenin işleyişini ve geleceğini herşeyin önüne koyan *Sabah* gazetesinin son zamanlarda "eskimiş" poli tikacıları yıpratma, yenilerini parlatma kampanyası da buraya oturuyor. Atv ve Sabah son zamanlarda Demirel, Çiller ve Mesut Yılmaz'a yüklenirken özellikle Yeni Demokrasi Hareketi'ni ve lideri Cem Boyner'i parlatan bir kampanya yürütmeye başladılar. Bu ekibin geleceği için şimdiden kesin şeyler söylenemez. Ancak 1983' lerde Turgut Özal'ın denediği dört eğilimi yeni bir sentez altında birleştirme hedefini bu kez Boyner ve ekibinin izleyeceği anlaşılıyor. Geçen zaman, Turgut Özal'ın bir sentez değil, geçici bir siyasal koalisyon yarattığını gösterdi. Yeni Demokrasi ve ikinci cumhuriyet hareketinin ideolojik olarak daha iddialı bir deneme olacağı anlaşılıyor.

Refah Partisi'de önümüzdeki dönem düzenin ve devletin güvenilir partisi olma ile desteklerini korumak için islamcı-radikal söyleme devam etme arasında çok gidip gelecektir.

Bütün bu süreçlerin, son kısmi yerel seçim sonuçlarıyla birlikte DYP, ANAP ve özellikle SHP'de çok ciddi sorunlar yaratması kaçınılmaz görünüyor.

Sorunun başka ve çok önemli bir boyutu daha var. Fransız devrim-karşı devrim ve restorasyon süreçlerinin başarılı çözümleyicisi Alexis Tocqueville'nin söylediği gibi, bir iktidarın en zayıf olduğu dönem, reformlara başvurduğu dönemdir. Çünkü reform gereksinimi, yeni yöntemler geliştirerek yönetme durumunu sürdürme önlemi olduğu kadar, eski düzen güç ve kurumlarındaki bozulma ve dağılmanın göstergesidir.

Bir dönemin katı tabularının, bizzat bu tabuları savunanlar tarafından da olsa kaldırılması düzen kalesinde gedik açılması anlamına gelir. Yığınlar "imkansız"ı mümkün kılmanın tek yolunun mücadele olduğunu deneylerden öğrenir, güçlerinin bilincine doğrulanmış pratikle varırlar. Kürt yığınları örneğinde süreç tümüyle böyle işlemektedir. Deneyimli ve devletlû politikacıların en büyük kaygısı bu bilinç ve ruh halinin tüm Türkiye topraklarına yayılmasıdır. Demirel'in, Çiller'in geri, demogojik ve pragmatik açıklamalarına bile, "PKK'yı bitirmeden taviz vermek yanlış olur." biçiminde tepki göstermesi bundandır.

Ve nihayet, bu düzenin emek-sermaye çelişkisini "reforme" etme olanağı bulunmuyor. Başka alanlarda reformlara başvursalar bile sömürü yoğunluğunu sürdürmek, bunun gereklerini yerine getirmek durumundalar. DPT'nin hazırladığı "Kalkınma Planı Stratejisi Raporu" 1989-1993 yılları arasında Türkiye sanayisinin rekabet gücünün düşük kalmasından "ücret artışlarını sorumlu" tutuyor.

5 Nisan saldırısı işgücünün daha yoğun sömürülmesi, tüm emekçilerden alarak tekelci sermayeyi daha da büyütmek ve "rekabet gücü"nü arttırmak için yapıldı.

Eski hamama yeni tas

Bütün çözümlemelerime klavuzluk eden bir temel saptamayı yineleyerek devam ediyorum: Ara ve geçici çözümler denebilir ve dinecektir; bu Türkiye'nin önündeki iki yollu kavşağı değiştirmiyor. Ya işçi-emekçi halkın aşırı sömürüsünü şiddetle güvence altına alacak, bugün kü legal örtülerini de atan askeri ya da sivil çıplak diktatörlük; ya da sorunları Türk-Kürt emekçilerinin örgütlü devrimci gücüyle kökünden çözecek sosyalizm. Birinci yol çürüme ve gericiliğe, ikincisi toplumsal kurtuluş ve özgürlüğe açılıyor.

Ara çözüm deneme ve yönelişleri bu iki seçenek arasında biçimleniyor. Düzen, Kürt hareketi ve sosyalist hereket, yazgılarını bugünkü verili durumlarından çok, bu iki seçenek karşısındaki konumlarıyla belirleyecekler. Önümüzde ne kadar süreceğini ve dönüş zamanlarını önceden söyleyemeyeceğimiz, savaşan tarafların farklı siyaset ve taktikleri iç içe, bir arada uygulayacakları, birinden ötekine hızlı ve ani geçişlerin yaşanacağı bir ara dönem var.

Düzen darbeyle reformu, havuçla sopayı iç içe, birinden ötekine geçerek uyguluyor.

Butün göstergeler, önümüzdeki yakın dönemde, düzenin sivil darbe ve tekelci- terörcü kurumlaşmalarla sağlamlaştırılmış bir zemin üzerinde reformcu yöntemlere yöneleceğinin işaretlerini veriyor. Türkiye Cumhuriyeti'nin çürüyen ideolojik ilkelerinin revizyonu ve devletin yönetsel yapısının reorganizasyonu reform yönelişinin belirgin iki temel hedefi olarak görünüyor.

Resmi ideolojinin, Kemalizmin tarihsel başarısı ve açmazı aynı noktadadır. Kemalizm, ulusal kurtuluşta bağlaşıklık yaptığı sınıfsal, ulusal ve dinsel dinamikleri kapitalist, Türk ve laik TC'nin kuruluşunda zorla tasfiye ettikten sonra siyasal olarak asimile etmeyi de başarmış, ancak bu asimilasyonu ideolojik-toplumsal bir senteze ulaştıramadığı noktada söz konusu dinamiklerin kendisine meydan okmasını da önleyememiştir. Türkiye kapitalizminin bugünkü ihtiyacı, Kemalizm de içinde olmak üzere bütün ideolojik-toplumsal dinamik ve kurumların tekelci kapitalist ilke ve esaslar temelinde revize ve asimile edilmesidir. Reformların işlev ve sınırını da bu ihtiyaç belirliyor.

Düzenin sorunlarından biri, reform ihtiyacına yanıt verecek siyasal kadro ve yapılar çıkaramamak noktasında düğümleniyor. Tekelci sermaye, Özal'dan sonra Mesut Yılmaz, Tansu Çiller, Murat Karayalçın üçlüsünün "kollektif" liderlik ve işbölümü içinde bu ihtiyacı karşılayabileceğine büyük umutlar bağlamış, emrindeki basına "Bu üçlü iş yapar" başlıkları attırmıştı. Bu üçlü çok çabuk eskidi. Düzen giderek artan bir hızla "lider" eskitiyor ve bir kadro sıkıntısı çekiyor. Düzen ve medya bu eskime ve kıtlık karşısında bir yandan Türkeş, Ecevit gibi paslı savaş baltalarını yeniden kullanıma hazırlarken, bir yandan da yeni kadrolaşma ve örgütlenmeler oluşturmaya çalışıyor. Bunların içinde en önde olanı "Yeni Demokrasi Hareketi."

Eski TÜSİAD Başkanı, tekelci oligark Cem Boyner ve ekibi bu yaz 30 ilde yaptıkları toplantılardan sonra Eylül'de parti kuracaklarını açıkladılar. Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki Genç İşadamları Dernekleri (GİAD) ve Sanayici ve İşadamları Dernekleri (SİAD) oluşumun temel örgütleri gibi çalışıyorlar. TV ve *Sabah*'tan *Cumhuriyet*'e kadar basın eski cuntacı Hasan Cemal'den, eski komünist Aydın Engin'e, liberal Mehmet Ali Birand'a kadar birçok köşe yazarı bu oluşumu alkış ve heyacanla karşılıyor. "Fırtına gibi gelen Cem Boyner" (M. Ali Birand, *Sabah)* ajitasyonları, "... köktenci, entellektüel düzeyi yüksek, fikirleri belli bir felsefi temele oturmuş YDH.." övgüleri (Aydın Engin, *Cumhuriyet)* birbirini izliyor.

Bu gürültü-patırtıdan uzak durup serin kafayla sormak gerekiyor: Nedir bu Yeni Demokrasi Hareketi? Bu sorunun yanıtını bulmak için 9 Eylül 1993'de yayınlanan "Yeni Dünya, Yeni Türkiye, Yeni Demokrasi" (*Türkiye Günlüğü*, Sayı: 22 Bahar 1993) başlıklı manifestoya ve Cem Boyner'in bazı demeçlerine kısaca bakmak gerekli ve yeterlidir.

1. Manifestonun "Kürt sorunu" başlıklı bölümünün girişindeki TC'nin "resmi milliyetçi ideolojisini" bu ideolojinin Türkiye'deki herkesi Türk sayan anlayışını utangaçça eleştiren birkaç cümleden ve sorunun bu yaklaşımla çözülemeyeceği saptamasından sonra "çözüm" şöyle formüle ediliyor:

"Kürt meselesi ancak Kürtlerle çözülebilir... Kürt sorunu ile, PKK terörü birbirinden ayrılmalıdır. Türkiye, Kürtlerin kimlikleri ile dil ve kültürlerini geliştirme özgürlüklerini ve barışçı yöntemlere uymak koşuluyla siyasi parti kurabilme haklarını tanımalıdır."

Burada bugünkü hükümetin protokol ve halen geçerli söyleminden ileri ve "yeni" hiçbir şey yok. Yine de bu ekibin Kürt sorununa bir noktada farklı yaklaştığı görülüyor. YDH kapitalizmin cerrah neşteri kadar soğuk "akılcılığı" içinde kâr-zarar hesabı yapıyor. Cem Boyner şunları söylüyor: "Ölerek değil akılcı çözümler bularak bu sorunu elbirliği ile aşmalıyız... Toplam ihracat gelirimizin yarısını Güneydoğu'ya terör için harcıyoruz". (Tokat konuşması *Sabah* 8.7.1994) Kürt sorununda daha "ekonomik" bir çözüm bulacakları kesin!

2."Yeni Demokrasi Hareketi"nin "demokrasi" programı da DYP-SHP kolalisyonununkinden ileri değil. Cem Boyner, 19. İktisatçılar Haftası'ndaki "İktisadi Kriz ve Değişim Dinamikleri" oturumuna sunduğu tebliğde, Demirel başkanlığındaki 49. hükümetin programındaki hedefleri benimsiyor, anayasının değiştirilmesini, "liberal demokratik" bir anayasa yapılmasını öneriyor. Kim önermiyor ki?

Yeni Demokrasicilerin söylemekle kalmayıp bu değişiklikleri yapacak kararlılığa, içtenliğe sahip oldukları ileri sürülebilir; bu ise böyle düşünenin saflığından başka hiçbir şeyi kanıtlamaz. Demirel-İnönü çiftinin de gürültülü bir "demokratikleşme" programıyla geldiği unutulmasın. Türkiye'de "demokratikleşme" programlarının toplumsal-ekonomik koşulları yok. Türkiye'de "demokratikleşme" vb. programlar uygulanmak için değil, yığınları aldatmak için yapılıyor. Türkiye'de burjuvazinin demokratı yoktur.

3. YDH'nin ekonomik programının ANAP ve DYP'den hiçbir ciddi farkı yok. Manifestolarından aktarıyorum: "Piyasaya dayalı, rekabete açık, en ileri teknolojileri ve yönetim biçimlerini alan ve uygulayan, korumacılığı sıfırlamış bir ekonomi politikası Türkiye'nin seçeneksiz ihtiyacıdır... Devletin, bankacılık başta olmak üzere, ekonomik girişimcilikten elini çekmesi, KİT'lerin de, esas olarak, özelleştirilmeleri veya tasfiye edilmeleri zamanı gelmiştir."

Türkiye'de tekelci sermayenin programı tektir. Bütün sermaye partileri aynı programı savunuyorlar. Emeğin daha yoğun sömürüsü ortak hedefinde birleşiyorlar.

Bu çok kısa döküm, en "yeni" diye getirilen burjuva seçeneklerin eski hamama yeni tas olmaktan ileri gidemeyeceğini gösteriyor.

Yeni dönekler reformlar ve devrimci olanaklar

Bir süre önce YDH'nin "Geçici Yürütme" ve "Yüzler Kurulu" açıklandı. Bu iki kurulda ünlü gazeteciler, işadamları, öğretim üyeleri, çeşitli mesleklerden isimlerle birlikte, onlarla yan yana adlarının yanında "TBKP eski yöneticisi" ünvanı olan ve olmayan eski "komünistler" de bulunuyor. Gazete haberlerinin dışında, eski TKP kökenli ya da ilişkili "avukatlar grubu" diye bilinen bir çevrenin, bir de şimdilik ismini gizli tutan bazı ünlülerin YDH'yi desteklediklerini duyuyoruz.

TKP tarihi bir bakıma periyodik likidasyonlar tarihidir. Bu tarihte, likidasyonlara, yıllar süren ilişkisizliğe rağmen komünistliğini koruyan, çoğu işçi çok sayıda komünist var. Ne yazık ki, likidasyon operasyonlarına memur edilen çoğu "yönetici" ve aydın" çok sayıda dönek de var.

TKP ile TİP'in birleşmesiyle oluşan TBKP kuruluşu, TKP tarihinin en son ve en büyük likidasyon hareketiydi. Bu likidasyonu "büyük" yapan nedenlerden biri, daha öncekilerden farklı olarak ülke içinde dal budak salmış

örgütlülüğü, çok sayıda taraftarı ve ilişkisi olan bir birikimi dağıtmasıdır. Hacimde büyüklük var. İkincisi, bu son likidasyon marksizmin, sosyalizmin tam ve kategorik inkarı çizgisinde gelişmiş ve likidatörlerin kapitalizm önünde diz çöküp günah çıkartmasıyla sonuçlanmıştır.

1927 likidasyonunda Vedat Nedim Tör ve Şevket Süreyya Aydemir'ler kemalizme "kadro" çıkarmışlardı. Şimdikiler tekelci oligark Cem Boyner'e kadro oluyorlar.

Dönekliğin en önemli dinamiği ve çirkin yönü, dönenlerin yeni yerlerinde kişisel özellik ve yetenekleri nedeniyle değil, "eski" ve inkâr ettikleri kimlikleri nedeniyle kabul ve itibar görmeleridir. Öyle olmasaydı isimlerinin yanına "TBKP eski yöneticisi" değil, "mimar", "yazar" vb. yazılırdı. Dönekliğin bizi ilgilendiren yönü budur. Bu insanlar, bu tutumlarıyla sermayenin hiçbir zaman vazgeçemeyeceği anti-komünizme malzeme ve katık oluyorlar. Sızlanmasınlar, "dönek"liği hakkediyorlar.

İkincisi döneklere olmak üzere bu konuda söyleyeceğim iki söz var: Birincisi, döneklerin, yaşamlarının hiçbir döneminde, hiçbir zaman işçi sınıfı davasına, komünizme inandıklarına inanmıyorum. Bunlar "yüselen dalga"ya binen, hiçbir inancı olmayan, başkalarının inancı olacağına da inanmayan zavallılardır. İkincisi, bir komünist olarak hakkım var, dönekleri uyarı-yorum: "Komünizm değişimciliktir. YDH Tür-kiye'yi değiştirecek. Bizde değişim istemi-yor muyduk?" sahtekârlıklarına yeltenmesinler. Maskelerini düşürürüz. Açıkça, tekellerin partisine katıladıklarını söylesinler.

Reform programı

Yukarıda YDH'nin demagojisini yaptığı "köklü değişimleri" gerçekleştiremeyeceğini nedenleriyle anlatmaya çalıştım. Şimdi çok kısaca YDH, ANAYOL ya da başka bir kombinezonla tekelci sermayenin hangi reformları yapabileceği üzerinde duralım.

Bir: Önümüzdeki dönemde Kürt sorununun düzeniçi "çözüm"ü yolunda adım atılacaktır. Bu "çözüm" üniter devlet çerçevesinde özerklik ve eyaletler sisteminin ötesine gidemese de tekelci sermayeye geçici bir rahatlık sağlayabilir. Güreşten sonra kirli savaşı durdurabilirler.

İki: Anayasayı değiştirebilir, "insan hakları" konusunda Batı'nın istediği düzenlemeleri gerçekten yapabilir, devrimci olmayan herşeyi bağırlarına basabilirler.

Üç: İslamcı siyasal hareketin tabanını çekmek, ya da daha ılımlı bir çizgiye itmek için dinle oynayacakları kesindir. YHD'cilerin, Kur'an üzerine yemini, sıkmabaşların "özgürlüğünü" savunmaları bundandır.

Dört: Bu hükümet özelleştirmeyi vb. yüzüne gözüne bulaştırdı; sermaye bu işten aşırı derecede rahatsız. Reformcular, tekelci ilkeleri, programı en çıplak ve ödünsüz biçimde yaşama geçirecekler. Özal'ın yarım bıraktığını tamamlamada radikal davranacaklar. İşçi sınıfı üzerindeki sömürüyü daha da yoğunlaştırmak için ellerinden geleni yapacakları, AT ile gümrük birliğine girişle çökmesi kaçınılmaz olan otomotiv endüstrisini militarize edecekleri kesin görünüyor.

Varsayım üzerinden soralım: Bunların tümünü ya da bir bölümünü yapar, "reform"ları gerçekleştirirlerse ne olur? Reform çözümlemesi ve yukarıdaki soru bazı devrimcileri tedirgin ediyor. Etmemesi gerekiyor. Düzeniçi reformların, devrimci solun sınıf temelini, kapitalizme sığmayan program hedeflerini yok etmesi kendisi bunlardan vazgeçmediği sürece hiçbir biçimde olanaklı değil. İkincisi, kapitalizmin teorik çerçevesini aşmayan ama düzenin bugün pratik olarak karşılaması imkânsız geçiş ve savaşım istemlerimiz sınırsıza yakındır.

Kürt sorununu alalım. Devrimci Kürt hareketinin taktik yönelişleri ateşkesten bağımsızlığa kadar bir dizi ara ve temel hedefi içeriyor. İstemler, diplomatik pazarlık konusu değil, savaşım hedefleridir. Biri kazanılırsa öteki için savaşılacağını görmek, hareketin ufkunun bunlarla sınırlı olmadığını bilmek gerekiyor.

Aynı durum, fazlasıyla sınıf ve sosyalizmin savaşım platformu için de geçerlidir. İstemlerin önceden belirlenecek herhangi bir sınırı yoktur. 12 Eylülcülerin yargılanmasın-dan, kontr-gerillanın dağıtılmasına, idam cezasının kaldırılmasından düşünce ve örgütlenme özgürlüğü başta olmak üzere temel hak ve özgürlükler üzerindeki sınırların kaldırılmasına, grevli toplu sözleşmeli sendika hakkından asgari ücretin diyelim 10 milyona yükseltilmesine, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın lağvından zorunlu askerliğin kaldırılmasına, eşit işe eşit ücretten, iş saatlerinin kısaltılmasına kadar yüzlerce istem ortaya atabilir, bunlar için savaşır, bununla da yetinmeyip bazı hak ve özgürlüklerimizi "fiili durum"lar yaratarak kullanabiliriz. En önemlisi düzenini hiçbir biçimde reforme edemeyeceği emek-sermaye çelişkisini öne çıkararak sınıfa karşı sınıfın savaşımını çok daha açık, çok daha net ve cepheden yükseltebiliriz.

Özetle, düzenin reform yönelişi de, düzenin krizi de değerlendirmesi bize bağlı devrimci savaşım olanakları sunmaktadır.

"Sendikal rekabet" mi?

SELAHATTİN ŞAHİN

İşçi-sendika hareketinde çok kullanılan bir kavram var: "Sendikal rekabet". Profesyonel sendikacılardan sendikal mücadeleyi inceleyen araştırmacılara, onlardan sendikalı işçilere ve sosyalist siyasi hareketlere kadar çok geniş bir yelpaze içersinde bu kavramlaştırma kabul görüyor. Sendikal rekabet, işçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanmadığı ülkemizde, bu olumsuzluğun yarattığı ve olumsuzluğu daha da büyüten bir sonuç olarak ortaya çıkıyor. İşçi sınıfının üç ayrı konfederasyona bölünmüş durumdaki sendikal örgütlülüğüne ilişkin olumlu ya da olumsuz, sözlü ya da yazılı tüm belge ve açıklamalarda sendikal hareketin bu görünümü sendikal rekabet kavramı odağa konarak açıklanmaya çalışılıyor.

Sendikal harekete ilişkin bu kavramlaştırma girişimini irdelemeden benimsemek ve güncelliğin de zorlamasıyla sendikal söylemde anahtar kavram durumuna yükseltmek doğru bir yaklaşım değildir. Böyle bir sonuca nereden ve nasıl varıldığını anlayabilmek için sendikal rekabet kavramının aslında neyi ifade ettiğini bilmek ve hangi nesnel ve öznel koşullarda sendikal literatürümüze dahil olduğuna bakmak gerekiyor.

Sendikal rekabet-sendikal karşıtlık:

Sendikal rekabet kavramı, sendikal birliğin sağlanamadığı koşullarda, uzlaşmacı sendikaların kendi aralarında süren, aidatlara el koyma mücadelesini tanımlıyor. Sendikal bölünmüşlük ülkemiz sendikal hareketi içersinde kendisini sınıfın üç ayrı işçi sendikaları konfedarasyonuna bölünmüş olmasıyla gösteriyor. Türk-iş, Hak-iş, DİSK bölünmüşlüğün konfedaral temsilcilerini oluşturuyor. İşçi sınıfımızın bir parçası olan kamu çalışanlarının sendikalarının oluşturduğu KÇSP ile bu bölünmüşlük yeni bir boyut daha kazanıyor. Sınıfın sendikal bölünmüşlüğü derinleşiyor. Sendikal birlik sorunu daha karmaşık ve zorlu bir sürecin içine giriyor.

Sendikal bölünmüşlük sadece üst düzeyde, konfederal bir seviyede yaşanmıyor. Konfederal bölünmüşlük alta doğru, işkolları düzeyinde de yaşanıyor. Her konfederasyonun işkolu sendikaları da ilgili işkolunda çalışan sigortalı işçilerden bir kısmını üye yapma yoluna gidiyor. 2822 sayılı yasanın işyeri düzeyinde toplu iş sözleşmesi bağıtlayabilmek için zorunlu kıldığı, işkolunda çalışan sigortalı işçilerin en az yüzde on'unu temsil etme şartını yerine getirebilmek için her üç konfederasyona bağlı işkolu sendikaları da işkollarında kıyasıya bir mücadele sürdürüyorlar. Bunun objektif sonucu ise işkolu işçilerinin bölünmesi oluyor. Sınıfın sendikal mücadelesinde bugün hemen tüm işkollarında kilitlenen yetkiler ve bağıtlanamayan toplu iş sözleşmeleri sendikal bölünmüşlüğün yarattığı sendikal rekabetin olumsuz bir sonucu olarak ortada duruyor. Sendikal hareketin krizini derinleştirmekten başka bir sonuç yaratmıyor. Türk-iş sözleşmeleri kitleme konusunda ilke kararı alırken, DİSK'e bağlı sendikalarda örgütlenmelerinin hiç olmadığı işyerleri için bile yetki itirazında bulunarak sözleşmelerin bağıtlanmasını engelliyor ve bunu becerilmiş bir marifet gibi göstererek sendika yayın organlarında yayınlıyorlar.

Sendikal mücadelede yaşanan bu durumun adlandırılmasına sendikal rekabet kavramı şüphe yok ki çok uygun düşüyor. Çünkü ortada ne gerçek anlamda bir örgütlenme ne de böylesi bir örgüt gücüne dayanan sendikal yapı bulunuyor. Örgütlülük diye gösterilen Türk-iş ve Hak-iş'teki üye kitlesinin arkasında 12 Eylül diktatörlüğünün süngüsü, DİSK'in üye kitlesinin arkasında ise koalisyon hükümetinin küçük ortağı SHP'nin sağladığı destek bulunuyor. İşkolu barajını aşmak için yapılan sahtecilikleri de hesaba

katarsak mevcut örgütlülüğün ne oranda yanıltıcı bir nitelik taşıdığı daha açık görülebiliyor. Ayrıca mevcut üç konfederasyonun ve bağlı sendikalarının arasında az sayıdaki sarı gangaster sendikayı ayrı tutarsak, somut bir sendikal anlayış farkı da bulunmuyor. Devletle bütünleşen her üç konfederasyon arasında ayrım gibi görünenler ise sadece söylemdedir. O zaman sürüp giden bu kayıkçı dövüşü işçinin aidatına el koymayı amaçlayan sendikal elitin, bürokrat sendikacıların arasındaki bir mücadeledir. Sendikal rekabet kavramı tam da bu durumu karşılıyor.

"Rekabet" işçi sınıfının söyleminin dışında kalması gereken bir kavramı tanımlıyor. Kapitalizmin kâr ve bunun için sömürüyü daha da yoğunlaştırmayı amaçlayan mantığına uygun düşüyor. Aynı kulvarda ya da aynı düzlemde aynı amacı gerçekleştirmek için birbiriyle yarışan ya da bu anlamda mücadele eden iki güç arasındaki ilişkiyi tanımlamakta "rekabet" kavramı tam karşılığını buluyor. Kapitalizmi yok etmeyi değil, devamını hedef alan kapitalistler arası ilişkilerde geçerli olan bir mücadele "rekabet" kavramıyla tanımlanabilir. "Serbest rekabet" ya da "tekeller arası rekabet" kavramın en uygun düştüğü zeminlerdir.

"Rekabet" kavramı sendikal düzleme taşındığı zaman kullanıldığı duruma da, kavrama kazandırılan niteliğe de özen göstermek gerekiyor. Bilindiği gibi sendikalar özellikle ilk ortaya çıkış dönemlerinde emek pazarında işçiler arasında bireysel anlamda süren işgüçlerini satma rekabetini yani ücret rekabetini ortadan kaldıran örgütler olma özelliği de taşıyorlar. Sendikaların taşıdığı bu özellikle "rekabet"in, hem de "sendikal rekabet" denerek bütünleştirilen bu iki kavramın olumlu anlamda birlikte kullanılabileceği kesinlikle düşünülmemelidir. Yukarıda anlatıldığı gibi aralarında salt aidatlara el koyma mücadelesi olan ve sınıf-kitle sendikacılığıyla yakından uzaktan hiçbir alâkaları bulunmayan sendikal örgütler arası mücadeleyi tanımlamakta "sendikal rekabet" kavramı tam yerini bulmuştur.

Ancak görüldüğü kadarıyla sınıf ve kitle sendikacılığı yanlısı kadrolar ve hatta kimi sosyalist sendikacılarda da kavramı özensizce kullanma alışkanlığının yaratıldığı görülüyor. Böylesi kadrolar konuşma ve yazılarında sınıf ve kitle sendikacılığı ile uzlaşmacı sarı sendikacılık arasındaki mücadeleyi tanımlarken sendikal rekabet kavramını kullanıyorlar. Sendikal rekabetin olumsuzlanması ve sendikal birlik ihtiyacının vurgulanmasıyla biten böylesi yazı ya da konuşmalar şüphesiz ki bütünsel olarak doğru bir nitelik taşımıyor. İki farklı sendikal anlayışın, uzlaşmacılıkla sınıf ve kitle sendikacılığı arasındaki mücadelenin rekabet değil "karşıtlık" kavramıyla ifade edilmesi doğrudur. Sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı emek ile sermaye arasındaki tarihsel mücadeleye dayanıyor ve sendikal mücadeleyi emek ile sermaye arasındaki uzlaşmaz karşıtlıkla ilişkilendirerek ele alır. Bu bağlamda uzlaşmacı sendikacılıkla, sınıf ve kitle sendikacılığı arasındaki mücadeleyi "rekabet" kavramıyla ifade ederek aynı düzlemde, aynı amaçlar için sürdürülen bir mücadele olarak anlamamak gerekiyor. Sınıf sendikacılığı açısından uzlaşmacı sarı sendikacılık, işverenlerin ve devletin işçi hareketi içersindeki bir uzantısı, bir "beşinci kol" faaliyetidir. Uzlaşmacılıkla yapılan mücadele, işveren yanlısı bu sendikal anlayışın işçi-sendika hareketinden temizlenmesi amacını taşıyan bir zeminde verilmelidir. Bu anlamda sürdürülen mücadeleyi karşılayan kavram "rekabet" değil "karşıtlık" olmalıdır. "sendikal karşıtlık" uzlaşmacı sendikacılıkla, sınıf ve kitle sendikacılığı arasındaki tarihsel-sınıfsal mücadeleyi yeni kavramlaştırmalara ihtiyaç göstermeksizin bütün boyutlarıyla ifadelendirme yeteneğine sahip bir kavramlaştırmadır.

Kavramlaştırma süreci

Bilindiği gibi, sendikal karşıtlık kavramı, sendikal mücadele litaratürüne esas olarak 1967 sonrası özellikle de DİSK'in 1970'li yıllardaki yükseliş döneminde girmiştir. Yaygın kullanımı ise 1975-1980 arası sürece denk düşer. Ancak sınıf ve kitle sendikacılığı mücadelesinde işçi sınıfımızın üçüncü genel yükseliş sürecini de tanımlayan DİSK çıkışının geleneğiyle olan bağının kurulmasında başarılı olunamaması, 1920'li yıllardan bu güne gelen amele tealiyi, 1946 sendikalarını yaratan işçi sınıfımızın mücadeleci çıkışlarının, uzlaşmacı sendikacılıkla sürdürdüğü tarihsel mücadelenin sınıfın yeni kuşaklarına bütünsel olarak aktarılamaması, işçi sınıfının yeni kuşaklarında "sendikal karşıtlığın" kendi mücadeleleriyle ortaya çıkan ve DİSK'te somutlanan bir olgu olarak kavranmasına yol açtı. Tarihsel perspektifini kaybeden "sendikal karşıtlık" kavramının kullanılışı sendikal anlayış temelindeki ayrımdan daha da çok konfederal anlamada Türk-iş-DİSK karşıtlığı temelinde gelişti. Bunda sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışının teorizasyonunda sendikal hareketin üretimsizliğinin

yanı sıra sendikal mücadelenin daha çok Türk-iş'ten DİSK'e akış temelinde yürüyen mücadelesinde üzerine düşen görevleri yerine getirmekte eksik kaldı.

Tarihsel gelişimiyle bağı kurulamayan, sendikal mücadele pratiğine tabi bir gelişim gösteren sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı, sendikal mücadele taktikleri, sendikal örgüt yaşamı ve perspektifler anlamında kendini üretmekte yetersiz kalmış, daha çok pratiğin teorileştirilmesi ve Avrupa sendikal hareketinde yapılan tercümelerin adaptasyonu temelinde ifadelendirilmiştir. Sendikal mücadelenin baskın yönünün ise Türk-iş'in erimesi, işyerleri ve sendikalar bazında DİSK'e genel bir akışkanlık olarak yaşanması, bunun ise daha çok özel sektörde iyi ücret alan sendikacılık olarak yansıması da teorileştirme konusunda kolaycı yaklaşımların egemen olmasına kapı açmıştır. Sınıf ve kitle sendikacılığı pratikte ücret sendikacılığını aşamamış, teorizasyonda ise sendikal demokrasi, tabanın söz ve karar sahibi olma ilkesi gibi dar bir alana sıkıştırılarak izah edilmeye çalışılmıştır. Komünist hareketin çok parçalılığı da sınıf ve kitle sendikacılığının ifadelendirilmesinde siyasal programlarla bağlı "çubuk bükmeler" yaratmasıyla çok da olumlu olmayan bir rol oynamıştır. Sınıf ve kitle sendikacılığının teorizasyonunda yaşanan bu olumsuzluklar kolaycı bir yöntemin egemen olmasına yol açmış "sendikal karşıtlık" kavramının konfederal karşıtlığa indirgenmesi, içeriğinin boşaltılması çabalarına kapı açılmıştır.

DİSK'in kapatıldığı, sendikal çalışmanın yasaklandığı, Türk-iş'in geleneksel rolünü açıkça yerine getirdiği 12 Eylül Askeri faşist diktatörlüğü koşullarında sendikal hareket 2821-2822 sayılı yasalarla kilit altına alındı. Süngü zoruyla Türk-iş'te sendikal birliğin sağlanması yoluna gidildi. 12 Eylül diktatörlüğüne karşı hiç bir direnç göstermeyen işçi-sendika hareketi siyasal hareketlerde dahil büyük bir yıkım ve yenilgi yaşadı. Geri çekilme düzenli bir ricat hareketi olarak değil tam boy bir bozgun olarak gerçekleşti. Güç, kadro dahası güven yitiren sendikal hareket sınıf ve kitle sendikacılığı, sendikal karşıtlık gibi kavramlarını unutmaktan öte, sendikal anlayış farklılıklarının altının çizilmemesine özen gösterir hale geldi.

Seksenli yılların ikinci yarısında, gerçekleşmeye başlayan uluslararası sosyalist hareketteki yıkım ve emperyalizm karşısında yenilgiyi kabul tavrı, 12 Eylül yenilgisinin şokunu üzerinden henüz atamamış olan ülkemiz işçi hareketinde yaşadığı şoku büyüten, yenilgi psikolojisini derinleştiren bir etki yarattı. Tarihin sonunu, liberal kapitalizmin ebedi zaferini her durumda propaganda eden kapitalizmin ideologları, alıcısı olmaya çok elverişli yenilmiş bir kadro ve ne yapacağını bilmez örgütleri dağıtılmış bir kitleyi ellerindeki tüm araçlarla bir propaganda bombardımanına tuttular. Emek, çalışma, toplumsal kurtuluş, paylaşma, eşitlik, adalet, sendika, parti, örgüt, mücadele gibi kavramlar boy hedefi haline getirildi. Bireycilik, köşe dönmecilik, neme lazımcılık, bencillik, bana dokunmayan yılan bin yaşasın mantığı anlatıldı. Para, borsa, faiz, rant, döviz, tahvil, hisse senedi, repo gibi kavramlar gündelik yaşamın en önemli kavramları haline getirildi.

Böylesi bir ortamda yenilmiş ve teorizasyon yapamamakla malül sendikal hareket bir kere daha kolay olanı seçerek mevcut durumun teorileştirilmesine girişti. Sendikal birliğin Türk-iş'te sağlandığı bunun şu ya da bu yöntemle gerçekleştirilmiş olmasının önemsiz olduğu anlatılmaya başlandı. Sendikal hareketin birliğinin Türk-iş'te sağlandığı ana fikri etrafında çok geniş bir mutabakat sağlandı. Yaratılan bu mutabakat yelpazesinin sol ucunu Türk-iş'in dönüştürülmesi, demokratize edilmesinin savunucuları oluşturuyordu. Yeni türden bir uzlaşmacılığı formüle etme çabasına giren dönekler ise "demokratik, çağdaş sendikacılık" ya da "güçlü hizmet sendikacılığı" adı altında tüm ağırlıklarından kurtularak uzlaşmacılıkla tam boy bir bütünleşmeyi amaçlıyorlardı. Bu süreçte sendikal anlayış tartışmaları, sendikal karşıtlık ya da birlik sorunundan daha çok Türk-iş içi bir düzlemde sürdürüldü. Tartışmanın taraflarını ise sınıf ve kitle sendikacılığının devrimci-demokrat bir yorumunu savunan çevrelerle, tüm ağırlıklarından kurtulmak isteyen çağdaş uzlaşmacı dönekler oluşturuyordu. Üzerine bastığı zemin ve tarafların niteliği tartışmayı baştan bloke etti. Olumlu her hangi bir sonuç üretmesi engellendi.

DİSK'in açılmasının gündeme geldiği 90'lı yılların başında sendikal anlayış tartışmaları yeniden canlandı. Sendikal birliğin parçalanacağı, DİSK'in örgütlenmesinin yanlışlığı gibi gerekçelerle birlikte "sendikal rekabet" kavramı da bu süreçte sendikal literatürümüze girdi. Burjuvazi karşısında yenilmiş, güç, güven, prestij ve üye kaybıyla başbaşa kalmış çıkış yolu üretemeyen sendikal hareket, önüne sürülen bu kavramı da

hiç tartışmaksızın benimsedi. Kavramın en fazla muhatabı olan, sınıf ve kitle sendikacılığının tarihsel mirasının taşıyıcısı olma durumundaki DİSK ise ne yazık ki geçmişinden, ilke ve anlayışından, mücadele taktiklerinden çok uzaklaşmış, adeta belleği silinmiş olarak sendikal alana girdi. Utangaç bir biçimde "çağdaş sendikacılık" yanlısı yeni uzlaşmacıların argümanlarını kullandı. Sınıf ve kitle sendikacılığı artık DİSK için boş bir söz kalıbı, kurtulması gereken gereksiz bir ağırlıktan başka birşey değildi. Yeni niteliği ile DİSK'in yeniden sendikal mücadele alanına dönüşü sürecinde "sendikal rekabet" kavramı, sürecin genel karakterini tanımlama bakımından doğru ancak kavrama yüklenilen içerik bakımından yanlış bir biçimde kullanıldı ve bu yanlış günümüze değin sürdürüldü.

Yeniden sendikal yaşama dönen DİSK, sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışından uzaklaşmış, mücadeleci sendikal gelenekleri terk etmiş, toplumsal mutabakatçı bir "çağdaş sendikacılığı" kendine zemin olarak seçmiş, yeni bir sendikal kimlik edinmiştir. Bu haliyle mevcut konfederasyonlar Türk-iş ve Hak-iş'ten farklılığı çok izafi ve söylem düzeyindedir. Böylesi bir durum tesbiti yaparak DİSK'in örgütlenmesine karşı çıkan çevrelerin gerekçe olarak öne sürdükleri "sendikal rekabet" tanımı bu noktada doğrudur. Ve sürecin genel karakterini ifade etmektedir.

Diğer yandan kimi çevreler ise sendikal hareketin DİSK'e ihtiyacı olduğunu, DİSK'in mutlaka örgütlenmesi gerektiğini belirtiyor ve bu ihtiyacı sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışıyla ifade ediyorlar. Sendikal hareketin, sendikal rekabete ihtiyacı olduğunun teorileştirilmesini yapmaya çalışıyorlar. Böylesi bir anlayışla "sendikal rekabet" örgütlenmeyi arttırıyor, sözleşmeleri ileri çekiyor, sendikal demokrasinin işlemesine olanak sağlıyor. Yapılan "teorizasyon" zorlaması sonucunda "sendikal rekabet" hiç de hak etmediği bir nitelik kazanıyor ve olumlu bir işlevle donanıyor. "Sendikal rekabet"te böylesi olumlu nitelikler görenlerin tüm gerekçelerini ise 1980 öncesi dönemin sendikal mücadele pratiğinde yaşananlar oluşturuyor. Tüm argümanlarını burjuvazi ve uzlaşmacı sarı sendikacılığa karşı ilkesel ve tutarlı bir mücadelenin yaşandığı 1980 öncesi sendikal pratikten alan bu kadroların aslında ifade etmeye çalıştıkları kavramın "sendikal karşıtlık" olması gerekiyor. Ne ki "sendikal karşıtlık" kavramının içerdiği olumlu nitelikler, burjuvazinin ahırından ehlileşerek çıkan yeni DİSK'te bulunmuyor. Diğer yandan sendikal hareket, kendi pratiğiyle ürettiği ve mücadeleci geçmişini ifade eden sendikal karşıtlık kavramını bir türlü hatırlayamıyor. Sendikal hareketin silinen belleği buna izin vermiyor. Dönemin liberal modasının deklare ettiği olumsuz bir kavramı, olumlu bir içerikle doldurarak kendini ifade etmeye çalışıyor. Bu durum ise sendikal hareketin krizinin geldiği noktayı salt bir kavram çerçevesinde göstermesi bakımından öğretici, dahası ibret verici bir özellik taşıyor.

Sonuç:

Aslında yazının sonucu anlatılmaya çalışılan sürecin kendisinden ortaya çıkıyor. Sendikal hareketin krizden çıkması sınıf ve kitle sendikacılığının bu topraklarda ve sınıf mücadelesi ekseninde yeniden üretilmesinden geçiyor. Bu süreçte kullanılan kavram ve kategorilere de özel bir önem vermek irdelemeden benimsememek gerekiyor. Unutulmamalı ki liberalizm cephesinden esen rüzgar henüz durulmadı. Durulması bilinçli çabayı gerektiriyor. İrdelemeden kullanacağımız her türlü kavram liberal cephaneliğin ürünü olma özelliği taşıyabilir. Sınıf mücadelesi ekseninde düşünmek ve davranmak, kavram ve kategorileri sınıf mücadelesi cephaneliğinden almakta bilinçli çaba sarfetmek gerekiyor. İşaret edilen gereklilik komünist harekete sendikal alanda sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışının teorizasyonuna hız vermesi görevini de yüklüyor.

Sendikal pratikte ise başta komünistler olmak üzere tüm sınıf bilinçli işçilere, namuslu işçilik onurunu koruyan tüm sendikacılara düşen görev ise "sendikal rekabet"i yıkmak "sendikal karşıtlık"ı yaratmak olarak öne çıkıyor. Somut karşılığı ise tüm işkollarında sınıf ve kitle sendikacılığını, işkollarınında özgüllüğünü dikkate alarak, yaratıcı örgütsel biçimlerini bularak odaklamak anlamına geliyor. Sendikal birliği kazanmanın yolu da, sendikal bürokrasiyi alt etmenin yolu da buradan uzlaşmacılığı, dolayısıyla sendikal rekabeti, tüm işkollarından temizlemekten geçiyor.

Görevin sahipleri bu bilinçle davranmak durumundadır.

*Fransa'dan **Devrim**'in ocak 1994 tarihli 23. sayısında yayınladığımız **"Dünya Türkiye Komünizm"** yazısını konu eden **"Orleans metni"** başlıklı bir eleştiri-değerlendirme yazısı aldık. Yazıyı "Dünya Tarkiye Komünizm Üzerine" başlığıyla, yanıtıyla ve konu üzerine yaptığımız yazışmalarla birlikte yayınlıyoruz.*

Orleans metni

Dünya Türkiye Komünizm üzerine

Coşkun ADALI, Arif ENGİN, Memet ERKAN, Erhan GÜNEŞ, Hüseyin GEZGİN

I. Giriş

Bu bölümde Devrim'in belgesinin çok önemli bir eksikliğine değineceğiz.

§-0- İşçi sınıfı metinde yokluğuyla göze çarpıyor. Kitle bağlarının zayıflığı başlangıçta yaşamsal bir sorun değildir, ama sınıf bilincinin zayıflığı her zaman yaşamsal bir sorundur. İşçi sınıfı, sınıf mücadelesi ve sınıf bilinci vurgulanmadan, doğru politik hattı tutturmak ve kitle bağlarını sınıfsal mücadele temelinde güçlendirmek de mümkün olmaz. İşçi sınıfı bizim ideolojik, politik ve örgütsel mücadelemizin merkezinde olmalıdır. Biz bu konuda açık tavır almayanlarla farkımızı koymaktan yanayız. En doğru tavır ilkesel tavırdır:

1- Türkiye devrimci solunun (ki hepsi kendisini komünist sayar) ezici çoğunluğu sınıf mücadelesine inanmadı; bugün de inanmıyor. Rusya'da SR'lerin en büyük sol parti olması gibi, Türkiye'de de küçük burjuva devrimciliği, kaç fraksiyona bölünmüş olursa olsun en büyük sol partidir ve komünist değildir. Biz onlardan ayrıyız.

2- Sovyetler Birliği'nin yıkılışından sonra işçi sınıfının devrimcilik yapma tarzına ve sosyalizmi mutlak ve ancak onun yeniden kuracağına güven tazelemek için de bu sınıf vurgusunu yapmak şart. Eski solcuların arasında, sonuç olarak hepsi burjuvaziden veya küçük burjuvaziden kaynaklanan, din, mezhep, milliyet vb. türünden kimlik ve köken konularına yönelişin moda olduğu dikkate alınırsa, bu işçi sınıfı vurgusunun önemi daha iyi görülür.

3- İşçi sınıfı, uzlaşmaz temel çelişkinin bir ucunda yeralması ve eyleminin muhtevası itibarıyla, en devrimci sınıftır. Türkiye'de herhangi bir köklü değişikliği sadece işçi sınıfı gerçekleştirebilir. Somut örnek isteniyorsa, 1989'da, önce belediyelerdeki ANAP hegemonyasını kıran sonra da ANAP'ı iktidardan uzaklaştıran güç, işçi hareketinin '89 bahar saldırısıdır. Keza Zonguldak maden işçilerinin eylemi... İşçi hareketi toplumdaki bütün muhalif güçler için, kendiliğinden ve doğal bir biçimde derhal bir umut ışığı, itici ve birleştirici bir güç haline geliveriyor. Diğer hareketler ise muhalif potansiyeli derhal bölüyor ve bir bölümünü burjuvazinin ve devletinin yanına itiyor. Bu, objektif bir olgu.

4- İşçi sınıfının ideolojik, siyasi ve örgütsel bağımsızlığı devrimci yürüyüşün tek güven-cesidir. Bu, komünistler için, hem PKK'nın (yani Kürt küçük burjuva milliyetçiliğinin) ve hem de Türk burjuva ideolojisinin ve siyasetinin kıckacına girmemenin tek yoludur. Komünistlik iddiası taşıyanlar için, her türlü sağlıklı ve sağlam tavır alışın başlangıç noktası, bu bağımsızlıktır. Oysa Türkiye komünist ve devrimci sol güçleri arasında birçoğu, kendi konumlarını işçi sınıfının sınıfsal konumuyla değil, PKK ile ilişkilerine veya çelişkilerine göre tanımlıyorlar.

5- '90'lı yılların başlarında Kürt milliyetçiliği, kendi gidişatını Türkiye işçi sınıfı hareketinden ve Türkiye ve dünya devrimci sürecinin genel gidişatından ayırıp uzaklaştı. Daha önce varolan objektif kader birliği or-

tadan kalktı. İşçi sınıfı hareketiyle Kürt milliyetçiliği birbirini köstekler hale geldi. İşçi sınıfının mücadele ve devrimcilik yapma tarzı, zaten esaslı bir şekilde Kürt ve Türk küçük burjuvalarınınkinden farklıydı, şimdi fark daha da büyüyor. Bu durumda komünistlerin bir kısmı iki ipte birden oynamaya çalışan cambaz durumuna düşüyor. İki ipte birden oynanmaz. Bunun "teorisini" yapmak da beyhudedir. Tercih yapmak hayatın önümüze koyduğu bir zorunluluk. Komünistler ve komünist olmak isteyenler için, enternasyonalist tavrı korumaya özen göstererek işçi sınıfının ideolojisini, siyasetini ve mücadele tarzını seçmekten başka perspektif yok ve olamaz.

* * *

II Ayrıntılı değerlendirmeler

Dünya

Bu bölümdeki çözümlemeler ve vurgular çok güzel. Söylenmeyen bir nokta var: Son üç yıldır Avrupa işçi sınıfı gözle görülür bir hareketlilik içindedir. Bunun dışında bir iki noktaya değineceğiz.

§-1- Depresif dalganın, şu ana kadar ki tarihsel gözleme göre sonuna yaklaşılırken, ekonomik krizle hegemonya krizi üstüste düşüyor. Bunu vurgulamakta yarar var.

§-2- Ortalama kâr oranları 1990'dan bu yana düşmeye başladı.(*) Zaten 1982'den bu yana yükselen kâr oranlarına, aşırı tüketimin yanısıra spekülatif yatırılan sermayenin ("Kumarhane ekonomisi") yani üretken yapıyla ilişkisi olamayan fiktif (hayali) sermayenin getirisi de dahil ediliyor.

Dediğiniz gibi, önemli olan, ücretli emeğin global sömürüsünün artmış olmasıdır.

§-3- Metin: "Kapitalizm krizli, ama krize devrimci yanıtlar gelmediği zaman tersinden çözümler üreterek yaşamını sürdürebilen bir sistemdir" diyor.

Çok güzel. Bir ilave: Kapitalizm, krizden kan alıyor ve krizle besleniyor.

§-4- Metin: "Bugün parçalayıcı güçler, bütünleştirici güçlere ağır basıyor" diyor.

Bizce genelinde parçalayıcı güçler siyasi düzlemde, birleştirici güçler ekonomik düzlemde işliyor. Bu, birleştirici güçlerin, eğilimlerin politik düzlemde işlemediği anlamına gelmiyor. Buna karşılık ayrıştırıcı güçler esas olarak politik düzlemde işliyor. Siyasi olaylar daha kolay gözlendiği için parçalanma ön plana çıkıyor, ama aslında bütünleştirici güçler ağır basıyor.

Bölge ve Türkiye

Giriş

Biraz karışık yazılmış ama ana saptamalar doğru. Buradaki çözümlemelere itiraz ettiğimiz noktalar var.

§-5- Metin: "(emperyalizm) Irak liderliğindeki Arap birliği girişimini kanlı biçimde cezalandırdı.", diyor.

Yazar böyle bir şeyi nasıl söyleyebilmiş, şaştık doğrusu. Irak, Kuveyt'e petrol için saldırdı. Üstelik bu ilk saldırısı da değİl. Arap birliği türünden "yüce" projeler, Saddam'ın aklına, Kuveyt'i işgalinden sonra krizin uluslararası boyutunu kavradığı zaman, büyük Arap ülkeleri karşısına dizilirken geldi. Salt propaganda amacına yönelik nafile bir demagojiydi. Kuveyt'ten başka bir ülkeye saldırması, perspektifinde bile yoktu. Dünyada uzun zamandır gerileyen hegemonyasını yeniden pekiştirmek isteyen ABD emperyalizmi de Irak'a petrol yüzünden saldırdı. İki tarafın da düşünde bile varolmayan bir Arap birliğini önlemek için değil. Irak'ın provokasyona getirildiği vb. bütün bunlar uzun uzun başka yerde anlatıldı (**) ve gazetecilik düzeyinde somut delillerle kanıtlandı. Yazarın bunları okumuş olması gerekmiyor, ama yukarıdaki cümleyi yazmadan önce en az bir dakika düşünmeliydi.

§-6- Metin: "Ancak emekçi sınıflardan alınanlar esas olarak "rant ekonomisi"ne gitti... Büyüme diye övünülen ise tüketime yönelik bir büyüme.", diyor.

Önce biraz genel konuşalım. Türkiye kapitalizmi ağzıyla kuş tutsa biz solculara kendini "beğendiremeyecek"! Türkiye ekonomisi 70 yıldır çok kötüdür". "Daimi kriz halindedir" "Bu süreğen kriz hep derinleşir. Dibi yoktur". Türkiye'de kapitalist ekonominin kriz halinde olmadığını söylemek bir solcu için "ayıptır". Türkiye kapitalizminin bunalımı devrimcinin namusudur. Böyle düşüne düşüne, 70 yıldır "yangın var!" diye bağıra bağıra, 1979'daki gerçek yangını kaçırdık. 1977-1979 krizinin Türkiye kapitalizminin tarihindeki en olumcul kriz olduğunu, burjuvazinin ne denli büyük bir badire atlattığını bu tarihten çok sonra anladık.

Şimdi de son onüç yıldır dünyada en hızlı

* Bk. Maxime DURAND, A new model of srowth? International Viewpoint, No 223, 2 Mart 1992, s. 17.
** Bk. C. ADALI, Emperyalizmin Ortadoğu Müdahalesi, Sorun Yay, 1991

büyüyen ekonomilerden biri. Hem de dünya ekonomisi gerilerken. Kapitalizm bu büyümenin sonuçlarını elbette işçi ve emekçiyle paylaşmayacak. İhracatta çok önemli bir yol aldı ve ihracatının %80'i sanayi mamulleri. Emekçinin ciğerinden sökülenler esas olarak rant ekonomisine gitmiyor. İthalatın ortalama olarak yüzde 10'dan azı tüketime gidiyor, gerisi yatırım mallarına gidiyor. Türkiye yeni endüstrileşmiş ülkeler kategorisine sokuldu. Sanayi yatırımlarının azalması, bir yönüyle Türkiye'nin uluslararası işbölümü içinde belli sektörlerde yoğunlaşma zorunluluğuyla ilgilidir, diğer yönüyle ise, devletin sanayi sektöründen yavaş yavaş çekilmesiyle ilgilidir. Tekstilde ciddi yatırımlar yapıldı. Altyapıda kamu yatırımları önemli bir düzeye geldi. İnşaat sektörü dahil bir dizi sektör hala büyüyor.

Bütün kapitalist ekonomiler rant ekonomisi doğurur. Bunda anormal bir durum yok. Kayıt dışı ekonominin varlığında da anormal bir durum yok. Kapitalist bir ekonomi için tüketime yönelik büyümenin nesi fena anlamadık. Sermaye birikimi hızla sürüyor. İç borçlanma ve enflasyon, tekelci sermaye birikimine devletin verdiği destektir.

Türkiye kapitalist dünyayı saran krizi şu ana kadar hafif yaşayan ülkelerden biridir.

Bütün bu doğruları söyleyeceksin ki okuyanlar bundan sonra söyleyeceklerine ve öngörülerine inansınlar.

§-8- Türkiye ekonomisinin en büyük sorunu kaynak sorunudur. Bu saptama doğru: Türkiye kapitalizminin yayılma stratejisiyle ve artan yayılma imkanlarıyla birlikte, 90'lı yıllarda, kaynak ihtiyacı, izafi olarak muazzam bir artış göstermiştir. Kısa ve orta vadedeki kaynak açlığını gidermek için alınan borçlar, uzun vadede kaynak bulmayı giderek imkansızlaştırıyor. Türkiye kapitalizminin kaynak sorunu bugünden bakıldığında çözümsüz görülüyor. Sermaye büyük bir hızla birikiyor ama, üretken dokuda bu birikimin tekelci kâr getirecek şekilde yatırılmasını sağlayacak transformasyon gerçekleştirilemiyor. Çünkü kaynak yok. Özelleştirmelere de herşeyden önce bunun için gidiyor. Ekonomi dış borç batağında debelenmeye mahkumdur. Bu debelenme de beyhudedir, çünkü kaynak sorununu çözmüyor. Yine kaynaksızlıktan, Türkiye ekonomisi teknoloji üretemiyor. Dış pazarlardaki rekabet gücü hala devalüasyon, ihracat kredileri, teşvikler vb. türünden parasal itkilerle ayakta duruyor. İhracatı parasal yöntemlerle itmenin bir sınırı var. O sınıra, şimdi yaklaşılıyor. ihracat dinamiğini teknoloji bazına kaydırabilmek ise, endüstriyel dokuda büyük bir transformasyonu gerektiriyor. Bu ise kaynak demektir.

Metnin, büyük bir ekonomik krizin yaklaşmakta olduğu saptaması doğrudur. Ama ekonominin bugüne kadar gösterdiği kötü bir performanstan (ki zaten Devrim böyle demiyor), ya da "kof" büyümeden dolayı değil. Kapitalizmi, hızlı büyümenin gerektirdiği düzeye atlatacak transformasyonu gerçekleştir-mek için gerekli kaynağa, ekonominin sahip olamayışından. İktisat tarihi açısından 24 Ocak 1980'de başlayan dönem, ilk dönemeç noktasına, bir iç kriz konjonktürü içinde ulaşıyor.

Sendikalar

§-9- Metin şunu saptıyor: "Siyasallaşmayı ve partisinde örgütlenmeyi başaramayan bir işçi sınıfının bu kavgadan ekonomik anlamda bile başarıyla çıkma şansı yoktur."

Bu saptamaya katılmamak mümkün değil. Yalnız bu bölümde çok önemli diğer bir saptama yeterince vurgulanmamış (*Paragraf 6*)

"Sermayenin saldırısına karşı ilk savunma hattı ekonomik-sendikal mücadele alanındadır ve sendikaların işçilerin örgütü olduğu unutulmamalıdır."

Daha önce Devrim dergisinde sendika ve sendikacılara karşı yazılan bazı görüşlere göre bu metindeki görüşler çok daha tutarlı ve olumlu.

§-10- Sermayenin sendikalara saldırısı dünya çapındadır ve son yirmi yıldır aralıksız sürüyor.

§-11- Sendikalar gerçekten işçi sınıfının örgütüdür. Ama işçi sınıfının burjuva örgütleri-dir. Yani işçi sınıfının sınıfsal örgütleri değildirler. Biz de böyleymişler gibi davranamayız. Sendikacı nedir? Tabiri caizse bir "satış aracısıdır". Başkasına (işçiye) ait olan bir metanın (işgücünün) bir müşteriye (burjuvaziye) en iyi fiyattan satılmasına aracı olur. En iyi fiyat nedir? En iyi fiyat, satıcıyla (işçiyle) ilişkisini bozmayacağı ve böylece kendi "aracı" konumunu sürdürebileceği fiyattır. Satıcı en fazlasını isteyecek, alıcı en azını vermeye çalışacak. Sendikacı, kendi işini kaybetmeyecek şekilde bu ikisini uzlaştıracak. Teorik olarak ücret dışındaki tüm ekonomik talepler de ücret düzlemine indirgenebilir ve ücret cinsinden ifade edilebilir. Diyelim işçi 15 dakika çay molası istiyor, bu taleple kaptırdığı artı-değerin küçük

bir kısmını geri kemiriyor. İş kazalarına karşı güvence istiyor, kapitaliste "masraf" çıkararak yine aynı şeyi yapıyor, vb.

§-12- Sendikacıya dönersek, emekle sermayeyi uzlaştırarak yaşamını sürdürüyor. Bunun neresi devrimci, neresi sosyalist? En iyi pazarlığı komünistler yapar diye de birşey yok.

Karşı devrimci dönemlerde alıcının (burjuvazinin) eli güçlüdür, sendikacı için satıcıya (işçiye) baskı yapmak daha kolaydır. Bizim, "işçileri satıyorlar, sarılar, hainler vb" diye bağırdığımız durum. Devrimin yükseliş dönemlerinde ise satıcının (işçinin) eli güçlüdür, sendikacı için alıcıyı (burjuvaziyi) sıkıştırmak daha kolaydır. Burjuvazinin, "Vatan hainleri, işçi kışkırtıcıları, düzen düşmanları vb" diye bağırdığı durum.

Sendikacılarla biraz teşrik-i mesai etmiş olanlar hemen farkederler, sendikacı son derece ilginç bir yaratıktır. Burada elbette komünist sendikacılardan bahsetmiyoruz. Komünist sendikacı, sendikacılığın nesnel işlevi dolayısıyla değil, kişisel seçimi dolayısıyla komünisttir, ve sendikal yaşamda, özellikle karşı-devrimci durumlarda, istisnadır. Komünist olmayan, sıradan bir sendikacı ise, genel tipolojisi yapılabilecek bir eklektiklik abidesidir. Kendini işçilerinin bir ağabeyi veya bir babası olarak görür. Hem işçi kökenli olmakla övünür, hem de burjuvazi karşısında sosyo-politik bir statü elde etmiş olmaktan haz duyar. Hem bazı patronları "işçi düşmanı, namussuz" diye tanımlar, hem de canını sıkan ileri işçilere "üçkağıtçı, bozguncu, kalleş" diye küfreder. Hem dünya işçilerinin konumlarının birbirine benzediğini bilir, hem de milliyetçilik yapar. Müslümandır, dine küfreder. Irkçılığa karşıdır ama farkında bile olmadan ırkçılık yapar. Sendikada kadın hakları der, eve gider karısını döver.

Yalnız bu eklektiklik abidesinin bir özelliği vardır ki, Türkiye devrimcilerinin aynı özelliği kazanmaları için daha bir fırın ekmek yemeleri gerekir. Verili bir zaman kesitinde güç dengelerini inanılmaz bir hassasiyetle saptar ve ona göre konum alır. İçinde bulunduğu işkolunun geleneksel konumunu ve tarihsel birikimini de iyi bilir. Aldığı konum, o anda sınıfın veya sınıfın ilgili kesiminin içinde bulunduğu psikolojiye de denk düşer. Bu duruma bilinç düzeyinden bakarsak, sendikacı, işçi sınıfının içinde temsil ettiği kesimin o andaki ortalama bilinç düzeyinden bir milimetre ilerde, ya da bir milimetre geride durur. Yani hatası artı/eksi bir milimetredir. Bu ortalama bilinç düzeyi, öncü, militan, ama azınlıkta kalan işçilerin bilinç düzeyinin çok gerisindedir. Ancak, geri ve sınıfsal konumunun farkında olmayan ama çoğunluğu teşkil eden işçilerin bilinç düzeyinden biraz ilerdedir. Böylece bilinç düzeyiyle sendikacı, ağırlıklı ortalamayı tutturmuş olur. Geri işçi yığınlarının politik olarak bilinçlenmesi ve savaşa çekilmesiyle sendikacının bilincine alttan baskı oluşur. İşçi sınıfının politik tırpan yemesiyle de üstten baskı oluşur. Sendikacı, dediğimiz gibi, içinde yaşadığı politik ortama çok hassastır. Devrimci durumlarda devrimcileşir, karşı-devrimci durumlarda "dikkatli ve temkinlidir", burjuvaziyle daha çabuk uzlaşır.

İşçi sınıfı yığınından ilerde durmadığı için, sendikacının, işçi sınıfını ileriye çekmesi gibi bir durum sözkonusu olamaz. İşte bu nedenledir ki salt ekonomist bir mücadelenin politik bir açınımı yoktur.

§-13- Bunları yazmamızın nedeni şu: Genç devrimciler, bu tiple yaşamaya kendilerini alıştırmalıdırlar. Hem de, didişmeli midişmeli de olsa, barış içinde içiçe yaşamaya. Bu adamların bir yere gidecekleri yok. Gitseler yerlerine üç aşağı beş yukarı aynıları gelecek. Çünkü, yine vurgulayalım, verili bir politik konjonktürde, işçi sınıfı içinde, yönettikleri kesimin ortalama bilincini temsil ediyorlar. Dolayısıyla işçi sınıfı bütününün sınıfsal ve nesnel çıkarlarını değil, reel, günlük ve derece derece kesimsel çıkarlarını temsil ediyorlar. İstesek de istemesek de reel çıkarı temsil eden, o anın reel temsilcisidir. Bütün bir işçi yığını homurdanıyormuş, ne yazar. İşçi sınıfı varoldukça onlar da varolacak ve devrimcilere her zaman bıyıklarını ve tırnaklarını yedirecek. Sosyalist iktidar altında da. Yoksa devlet sendikası dersin, kalkar devleti yıkar. Unutmayalım Sovyetler Birliği'ni yıkan dinamitin fitilini, sendikal istemler için eylem koyan madenciler tutuşturdu.

Sendikacılara çok kızılmasının nedeni, sendikacılığa aşırı misyon yüklenmesidir. Kendileri politik boşluğu dolduramayanlar, bunu sendikacılardan bekliyor ve onlar bunu yapmadığı için de kızıyorlar. Oysa sınıfa bilinç dışardan götürülür.

§-14- Sendikalar, herşeyden önce işçilerin birarada bulunduğu örgütlerdir. Tarihsel olarak sendikal hareket, sınıfın politik hareketini önceler. İşçilerin en kötü şekilde örgütlü durmaları, en iyi şekilde örgütsüz durmalarından daha iyidir. Burjuvazinin tüm dünyada

yürüttüğü sendikasızlaştırma saldırısı, aynı zamanda hem işçi örgütü kavramına bir saldırıdır, hem de tarihsel sendikal sürece bir saldırıdır. Tarihsel sendikal bilince bir saldırıdır. "Aracıyı" temelli aradan çıkarsın ki örgütsüz işgücünü bundan böyle her zaman daha ucuza satın alabilsin. Bu durumda sendikalara sahip çıkmak şart. Dünyada ve Türkiye'de. Bu bizi doğruca Türkiye işçi sınıfının sendikal birliği sorusuna götürüyor. Bu soru atlanamaz. Biz, Türkiye işçi sınıfının sendikal birliğinin TÜRK-İŞ içinde gerçekleşmesinden yanayız. Yönetimini beğenelim, beğenmeyelim, en fazla işçiyi bağrında toplayan en büyük sendikal birlik olduğu için. Burada politik kriterin fazla bir pratik yararı yoktur. Yarın başka bir sendikal konfederasyon daha büyük bir işçi yığınını kucaklamayı başarırsa, bu kez sendikal birliğin onun bünyesinde gerçekleşmesini savunuruz. Sendikal bölünme, sendikaların nesnel işlevi ve işçi sınıfının politik birliği açısından bakıldığında, hem teorik hem de pratik olarak anlamsızdır. Tüm işçiler ve diğer çalışanlar sendikalaşmalı ve tüm sendikalar TÜRK-İŞ çatısı altında birleşmelidir. İki-üç tane "allahın cezası" konfederasyon yerine, bir tane "allahın cezası" konfederasyon.

§-15- Bizim asıl sorunumuz, sendikalara nasıl gireceğimiz, sendikacılardan nasıl öğrenebileceğimiz ve onlara nasıl başbelası olacağımız sorunudur. Onlara bir şey öğretebileceğimiz yolunda fazla hayale kapılmayalım. Bizim kendisine anlatacaklarımızı çok duymuştur ve de "domuz" gibi bilir.

Sendikacı için her yol mubahtır, çünkü o emekle sermayenin sokakta değil, masada kesiştiği gri bir mekanda varlığını sürdürüyor. Bizi de bu aynı gri mekanda karşılıyor. Dost olmak ayak oyunlarını sergilemek, birlikte rakı içmek, şantaj yapmak, uykularını kaçırmak, kucaklaşıp öpüşmek, altını oymak ve gerekiyorsa koltuğunu elinden almak dahil. Bütün bunlar için onun kadro kalitesine ulaşmak lazım. Onun silahlarını kullanmayı öğrenmek lazım. O, bu ormanda bizden önce vardı...

Sosyal demokrasi

Bu bölümde yazılanlara temelde katılıyoruz. Sosyal demokrasiyle ilgili görüşler doğrudur. Katılmadığımız nokta, konunun parti düzeyiyle ilgili yönü. Metin şöyle diyor:

"Türkiye'de tekelci burjuvazinin programı tektir; aslında partisi de tektir. DYP, ANAP ve SHP bu tek ve aynı partinin alt örgütleridir. Çiller, Yılmaz ve Karayalçın tek tekel partisinin, birbirini tamamlayan ve ancak üçü bir arada bir anlam ifade eden yöneticileridir."

§-16- Evet, Türkiye'de tekelci burjuvazinin programı tektir. DYP ve ANAP tekelci burjuvazinin partileridir. SHP tekelci burjuvazinin partisi değildir. Buradan SHP'ye olumlu bir gözle baktığımız sonucu çıkarılma-malı. SHP ilerici veya demokrat değildir. SHP, tekelci burjuvaziyi temsil etmek istiyor ama tekelci burjuvazinin partisi olamayacak kadar uyuzdur. Sahte umut yayma işlevi sona erince ve iç ve dış konjonktür değişince geriye uyuzluğu kaldı. Burada, uyuz sözcüğünü gerçekten politik anlamda söylüyoruz. Bu partiye tekelci burjuvazinin partisi demek, tekelci burjuvaziye hakarettir. Ruhi bir bunalım geçirmesi durumu dışında, SHP'yi iktidarda görmek isteyen bir tekelci burjuvazinin olabileceğine ihtimal veremiyoruz. Hele ekonominin bu kritik darboğazında bir SHP iktidarı tekelci burjuvazinin korkulu rüyasıdır. Olmayan "militanlığı", "demokratlığı" veya "anti-tekelciliğiyle" filan değil, tekellerin bir dediğini iki etmese bile, sahte solcu imajı ve beceriksizliğiyle bir çuval inciri berbat edeceği için. Örneğin, SHP iktidara gelse, Türkiye'nin dış kreditörleri ve dışa açılma stratejisini destekleyen IMF ve Dünya Bankası gibi dış kuruluşlar, ideolojik konum alarak, bu uyuz böceğini eşek arısı sanacaklar. Veya, Türkiye sermayesinin mızmızlanmala-rından bıktıkları için, öyle sanmak işlerine gelecek. Hele bir de kaybolan "demokrat" imajını hortlatmak için bir iki sahte vızıltı çıkarsa. Ayıkla pirincin taşını. "Gariban tekeller durumu nasıl anlatacak, ikna olmak istemeyenleri nasıl ikna edecek?

§-17- DYP'yle koalisyon yaparak SHP bırakalım bir kez daha işçi ve emekçileri aldatmayı, eski CHP'nin kısmen temsil ettiği tekel-dışı burjuvaziye bile ihanet etmiştir. Ancak tekel-dışı burjuvazinin bir kesiminin SHP'ye desteği bugün de sürüyor.

Tekelciliğe karşı olmadıkları halde, kendileri tekelciliğin eklentisi olduklarından ve böylece tekellerin baskısı altında kaldıklarından bir kısım orta ve küçük sermayeli tekel dışı burjuvazi, "Büyük sermayeye karşı durmak" şiarı altında TÜSİAD'a karşı paralel örgütlenmeye bile gidiyor. Duyduğumuz kadarıyla bu girişimin öncülüğünü yapanlar SHP'li.

§-18- Biz tekelci kapitalizmin işleyişini,

Devlet Tekelci Kapitalizmi olarak tanımlıyoruz. İşleyiş bu şekilde tanımlanınca, SHP'nin bu işleyişteki rolü de ortaya çıkıyor. SHP bu işleyişin ağırlıklı olarak devletsel yönüyle bağlıdır. DYP ve ANAP ise tekelci yönüyle bağlıdır. SHP, Sivas katliamındaki rolünde de görüldüğü gibi, suç işleyen devleti en zor anlarında aklayıp kurtarmak, devletin dirliğini korumak misyonuyla yüklüdür. Devletin partisidir. Zaten tarihsel kökü de budur. İstiyorsanız, SHP'ye tekelci düzenin bir partisi diyebiliriz. Bu üç partiyi tekelci burjuvazinin tek bir partisi olarar görmektense, analizi bu şekilde inceltmek daha doğrudur. Bu yaklaşım, bu partinin politik varlığını yığınlar gözünde daha da anlamsızlaştıracak bir yaklaşımdır. Daha da hızlı eriyip, parçalanıp yokolmasını kolaylaştıracak bir yaklaşımdır. Esasında, işlevi açısından hep muhalefette kalması gereken bir partiydi. Kara 12 Eylül döneminden sonra toplumda biriken muhalefetin gazını almak için hükümet ortağı yapıldı, ama bu arada kendi harcandı.

§-19- Sosyal demokrasinin iflas etmiş olması, onun etkisindeki yığınları kazanabilme olanaklarımızı arttırıyor. Özellikle laikliği savunmak için verilecek yığın savaşında SHP tabanının önemi var. Çünkü bu taban genellikle kendini laik görür. Onlara uyuz SHP'nin laiklik çizgisinin, aslında devletin bekasının gerektirdiği sınırda duran bir çizgi olduğunu, yani bu çizginin gerçek laiklik mücadelesine ket vurduğunu anlatmalıyız.

Medya

Bu bölüm çok güzel. Yazılanlar çok doğru. İktidar olduğumuzda bugün medyada sermaye için kalem oynatanlardan suç işlememiş olanlarının ortaokul ve lise diplomalarını iptal edebiliriz. Emek ve insan doğrultusunda yeniden örgütlenecek orta öğretim müfredatına göre ve Türkçe'yi doğru dürüst öğrenerek, tekrar eğitimden ve sınavlardan geçecekler.

§-20- Son cümlede medyaya savaş açılması gerektiği söyleniyor. Tamamen katılıyoruz. Bu savaşın gerekliliğine inananlara bazı diyeceklerimiz var. Medyaya karşı savaş, ağırlıklı biçimde, fikirlerin, yani özün savaşı şeklinde düşünülüyor. Bu yüzden de kolay görünüyor. Öyle ya, doğruları söyleyen biziz. Doğrulara bilimsel yöntem kullanarak ulaşmaya çalışan biziz. Ayrıca doğruları gönüllü olarak savunuyoruz. Ait olduğumuz sınıf, kendilerini savunmamız için bize beş kuruş ödemiyor. Karşımızdakiler ise ya ikiyüzlü, ya çıkarcı, ya halk düşmanı, ya da bunların hepsi. Bu durumda medyaya karşı savaşın özü aslında medyanın yalancılığını, alçaklığını sergilemekten ibaret. Bu durumda, ampirik verileri kullanırken mutlaka kesin kaynak göstermek zorundayız. "Filancanın da geçenlerde dediği gibi, yatırımlar yüzde bilmem kaç düşmüştür" şeklinde bir yaklaşım iyi değil.

§-21- Birde emekçileri grafik izleme, tablo okuma ve şemaların mantığını çözme gibi konularda yavaş yavaş eğitmeye başlamalıyız. İşçi, bazı ekonomik ve sosyal göstergelerin anlamını iyi bilmeli bazı önemli rakamları ezberleyebilmeli. Yarın sosyalizmde aktif yığın demokrasisi, üretim temeline oturacak. İşçilerin kendi bilgilerine güvenebilmeleri ve ilerde yönetime katılabilmeleri yönünde donatılmaları için, böyle küçük küçük kanalların şimdiden oluşturulması gerekliliğini bilincimize çıkarmalıyız.

§-22- Medya şimdi dili çok kötü kullanıyor. Fakat onların tek iletişim aracı bu değil. Kitlelere bütün araçlarla saldırıyorlar. Bizim ise şimdilik tek aracımız yazı. Yani biz, dile onlardan çok daha bağımlıyız ve bu nedenle onlardan çok daha iyi kullanmak zorundayız. İşçilerle daha iyi anlaşabilmemiz, doğru bir iletişim kurabilmemiz için bu şart. Bir de aydınları kazanabilmemiz için bu şart.

Biz medyaya karşı savaşta biçimin de son derece önemli olduğunu düşünüyoruz. Devrim dergisinin de bu konuda hassas ve dikkatli olduğunu biliyoruz.

Biçimde bir eksiklik, mutlaka özdeki bir eksiklikten, ama büyük ama küçük bir eksiklikten, kaynaklanır. Olanaksızlıktan kağıdın ve baskının kalitesini arttıramayabiliriz, ama imlâ ve dizgi hatalarının önüne geçebiliriz. Okunuşu ve yazılışı ayrı olan dillerde yayımlanan emperyalist basında tek bir imlâ veya dizgi hatası görebiliyor muyuz? Hayır. Ama fonetik bir dil olan, yani yazılışıyla okunuşu aynı olan bir Türkçe'de çok hata yapabiliyoruz. İstisnasız hepimiz yapıyoruz. Burada vurgulayacağımız nokta, imla ve dizgi hatalarını azaltmak değil sıfırlamak. Hedef sıfır hata olmalıdır. Bu tür hatalar, okurun gözüne fırlatılan kum tanecikleri gibidir. Tek bir kum taneciği bile gözü tahriş edebilir. Bu konuda enerji ve zaman kaynaklarını esirgemeyelim. Medyaya karşı savaşta çok önemlidir. İnsan, hatalar gördüğü bir yazıdaki verilerden de otomatikman kuşkuya düşüyor. Bilgisayar yazılım programlarının içine Türkçe imla klavuzu yüklenebilir ve böylece yazı bittikten sonra imlâ hataları otomatik olarak düzeltilebilir.

Türkiye devrimci basının, dahi anlamına gelen "de"leri artık ayrı yazmaya başladığını görmekten çok hoşnutuz. Şimdi sıra şapkalara geldi. "İnşallah" yakında "hala"lar da, "hâlâ" olur, "kar"lar da "kâr".

İslâmcı hareket

Bu bölümdeki çözümlemede, bazı doğrulara rağmen, büyük bir anlayış eksikliği ve kafa karışıklığı var.

§-23- Metin şöyle diyor: "Türkiye'de islâmcı akım altın yıllarını 12 Eylül darbesinden sonra, varlığını ve gücünü ordudan alan Evren-Özal dönemlerinde yaşadı. Dinsel gericilikteki tırmanış tümüyle devlet koruması ve kayırması altında gerçekleştirildi."

Bu cümledeki saptamalar doğru. 12 Eylül sonrasında islamcı akım, gerçekten de, gücünü ordudan alan Evren-Özal rejimleri sayesinde gelişti, serpildi. Türkiye burjuvasi için 1980'de yeni bir tarihsel dönem açıldı. Türkiye kapitalizmi, dünya kapitalist sistemine hızlı bir şekilde ve çok çeşitli kanal ve mekanizmalarla entegre olma stratejisini izledi. Sermaye birikimi hızlanırken, birikim ve dışa entegrasyon süreçlerinin politik olarak güvenli bir ortamda yürümesi gerekiyordu. Oysa devrimci durumdan sonra toplumda büyük bir ideolojik ve politik boşluk doğmuştu. Türkiye kapitalizminin geride bıraktığı döneme tekabül eden resmi ideolojisi, yani kemalizm, işlevini tamamlamış ve çökmüştü. Toplumda zaten varolan din ideolojisi, hızlı gelişen süreçlere çabuk ve sol güçleri soyutlayan yanıtlar verebilmek için biçilmiş kaftandı. Dinin politikleşmesi birinci olarak bunun için desteklendi. Devrimci durumu savuşturmuş olan düzen, sosyalist ideolojiye karşı aşılanmış olacaktı. İkincisi, Türkiye kapitalizminin alt-emperyalistleşme aşamasına gelmiş olması, en azından yayılacağı bölge itibarıyla, kemalizm gibi kapalı ve milli bir ideolojinin yerine, islamcılık gibi evrensel bir ideolojiyi gerektiriyordu. Bu iki stratejik nedenin yanında, üçüncü olarak, bir de taktiksel neden var. Yükselen islamcı hareketi, Avrupa entegrasyonu stratejisinde Avrupa Topluluğuna karşı bir şantaj unsuru olarak kullanmak. Hemen hemen tüm dış görüşmelerde ve içerde her fırsatta burjuvazinin temsilcilerinin "Biz demokratız, biz laikiz, biz köprüyüz" diye bağırıp durması, "Bizi aranıza almazsanız islamcılar iktidara yürür, o zaman gününüzü görürsünüz" anlamına geliyor. Burjuvazi şantajını blöfle yapıyor. İstese islami hareketin kadrosunu bir kaşık suda boğar. İslami hareketin en zayıf noktası çok uzun bir zamandır, Menemen'den bu yana, tatlı canının yanmamış olmasıdır.

Ayrıca, her ne nedenle olursa olsun, islamcıları iktidara getirmesi, dünya çapındaki çıkarları açısından da, Türkiye burjuvazisinin aleyhinedir. Çünkü Türkiye burjuvazisinin bir buçuk asırdır ana yönelimi Avrupa'dır. Bu ana yönelimi kaybetmeyecek şekilde, dünya kapitalist sisteminin doğmakta olan diğer altsistemleri arasında denge bulmaya çalışıyor. Türkiye hakim sınıfları dengeler arasında dansetmekte birkaç yüzyıllık bir birikime sahiptir.

§-24- Kısacası tekelci burjuvazinin, kendi geliştirdiği islami hareketi ilerisi için iktidar almaşığı olarak elde tutmak şeklinde bir stratejisi yoktur. Metinden sanki böyle bir anlam çıkıyor.

Tekelci sermayenin olağan koşullardaki asli almaşığı olmasa da olağanüstü durumlarda, öne çıkacak toplumsal-kitlesel bir yedek güçtür." deniyor.

Bu cümleye bakalım. Cümlenin ilk bölümündeki tespit islami hareketin tekelci sermayenin bir iktidar almaşığı olduğudur. Başka türlü almaşık olunmaz. Yazara göre, asli olmasa da bir iktidar almaşığıdır. Cümlenin ikinci bölümünde ise, aynı hareketin bu kez, olağanüstü durumlarda, toplumsal bir güç olduğu tespiti var. Cümlenin tutarlı olabilmesi için, "yedek" sözcüğünden dolayı, bu gücün olağanüstü durumlarda bir iktidar almaşığı olması gerekiyor. Bu yanlış.

İşyeri sahibi bekçisini işyerine müdür yapmaz, o, bekçidir. İslamcı hareket olağanüstü durumlar için iktidar almaşığı değil, ilerde gelişip yığınsallaşacak toplumsal muhalefete karşı vurucu, karşı-devrimci toplumsal güçtür. Ve de istikrar kazanmış, kemikleşmiş, sosyo-politik düzlemde yapısallaşmış bir karşı-devrimci güç.

§-25- Tekelci burjuvazi islamcı harekete, bir iktidar almaşığı olması şeklinde bir rol biçmediği için, tırmandırdığı islami hareketi orduya bulaştırması hesapta yoktur. İslami hareket toplumda yükselecek, ama ordudan bağımsız duracak. İslamcıları ordudan tasfiye edip durmaları da, ordunun "ilericiliğinden" falan değil, iki kurumsallaşmayı birbirinden ayrı tutma hesabından kaynaklanıyor. Devrimci durumda, ordu başta, devletin baskı aygıtları yukarıdan, islamcı hareket aşağıdan saldıracaktır. Bu iki vuruşun maksimum etkiyi sağlaması açısından biribirinden bağımsız durması gerekiyor. Bu nedenle, me-

tindeki; "Türk Silahlı Kuvvetlerinin "laikliği" söyle-yenlerin bile inanmadığı bir tören sözcüğü-dür." savı yanlıştır. Ordu, laik, karşı-devrimci güç olma özelliğini korumaktadır.

Sivil toplumun en fazla geliştiği, laiklik ve demokratlıkta en "ileri" bazı ülkelerin ordularında bile, ruhani bir ordu teşkilatı, kiliseyle ordunun kesiştiği bir mekan vardır. Meslekten rahipler üniforma giyerler. Bu ruhani-askeri sınıfın hem muharebe görevleri vardır. (Ölmekte olan ya da yaralı askerlera son dualarını ettirmek, günah çıkarttırmak onlara hristiyanlık inançları doğrultusunda rahatlatıcı manevi desteği vermek), hem de barış zamanlarında görevleri vardır (ordunun kıta birliklerinde, karargâhlarda, askeri hapishanelerde pazar ayinlerini örgütlemek, isteyen ordu mensuplarını evlendirmek vb.) Bunlar kilisenin emrettiği giysilerin üzerine askeri üniforma giyerler. Rütbeleri vardır. Rahip yüzbaşı, rahip binbaşı gibi. Ayrıca bu, salt askerlere gaz vermek için gereken göstermelik bir teşkilat da değildir, komuta heyetinde bile bu askeri-ruhani sınıfa nesnel bir ihtiyaç olduğunu düşünenler vardır.(*)

Türk ordusunda böyle bir sınıf yoktur. Üstyapının iki kurumunun içiçe geçtiği bir mekan bulunmaz. Doktar Yüzbaşı, Hakim Binbaşı, Mühendis albaş vb. türünden meslek sahibi subayların yanında, bir Hoca Yüzbaşı, İmam Albay türünden diyanet temsilcileri yoktur. Ayrıca kurumsal psikolojide de yerleri yoktur. Tek bir subay-astsubay bile, bir imamı ya da hocayı, sivilde ve askerde, kendine eş statüde görmez. Onların askeriye için nesnel bir rolleri olabileceğine, ya inanmaz ya da kuşku duyar. Bunlarla sivilde de bir dostluk kurmaz. Batıda ise rahibin, hem sivilde hem de askerde statüsü yüksektir. Sosyal etkinliklere prestij katar. Çünkü kilisenin üstyapıda bir prestiji vardır. Batı'da subay, kilisede üniformasıyla dua eder, günah çıkarır, üniformasıyla bir rahibin önünde evlenebilir, çocuğunun vaftizine üniformasıyla gelebilir. Türkiye'de subayla, cami ve imam arasında böyle bir ilişki yoktur. Hatta ordudaki sakal ve bıyık yasağı da, Osmanlı'daki ruhani sınıfa TC ordusunun tepkisiyle ilgilidir.

Bunları uzun uzun yazıyoruz, çünkü, birincisi, düşmana "iftira" etmekle birşey kazanılmış olmuyor. Kulağa hoş gelen bir cümlenin altının boş olması, yazarın, bir bütün olarak ciddiyetini sorgular. İkincisi ve daha da önemlisi, devrimci durumda bu iki gerici gücü birbirine karşı çıkaracak taktikler izleyebilmemiz gerekliliğini bilincimize çıkarmalıyız. İslami karşı-devrimci bir güç hazırlarken burjuvazi, ordusunu kurum olarak ellememeye çalışıyor. Bu, islami hareketle ilgili stratejisinde burjuvazinin zayıf bir noktasıdır. Orduyu toplumda laikliğin bekçisi olarak gören ordu mensuplarının önemli bir bölümü, gerçeklerle, yani realitede iki güç arasındaki nesnel işbölümüyle karşılaşınca yalpalayacaklardır.

26- Pekiyi, herşeyden bağımsız olarak, islamcı hareket iktidarı alabilir mi? Politikanın ekonomiden göreceli özerkliğinin tanımladığı teorik alanda, islami hareketin iktidarı alması, teorik bir olasılıktır. Sadece teorik bir olasılıktır. Reel politik bir olasılık değildir. Biz islamcı hareketin iktidarı alamayacağını düşünüyoruz. Laiklik ciddi bir biçimde kök salmıştır. Dinin kökleri de sanıldığı kadar derinlerde değildir. Ama islami gericiliğin kurumsallaşmış bir karşı-devrimci güç olarak müzmin bir hastalık şeklinde topluma yerleşmesi, sivil toplum ve demokrasinin önünü tıkaması reel politik bir olasılıktır. Şiddetle karşı olduğumuz olasılık budur. Bugün laiklik için savaşım, toplumsal muhalefet için çok önemli bir savaş odağıdır. "Laiklik emperyalizmin oyunudur" türünden zırvaların etkisinde kalmak, insanı daha devrimci yapmıyor. Artık islami gericilikle savaşılmadan düzenle savaşılamıyor. Buradan, metindeki ciddi yanlışa geliyoruz.

27- Metin şöyle diyor:

"Doğu batı, laik-islam ikilik ve kutuplaşması tarihsel kökleri olan bir gerçekliğimizdir. Sorunumuzdur. Ama komünistlerin kendilerini bu ikiliğin bir ucunda, bunlardan biriyle özdeşleştirerek tanımlamak türünden bir sorunları yoktur"

Çok yanlış. Biz laikiz. Bütün devrimciler laiktir. Metin yazarı bu ikiliğin laiklik ucunda, ikircimsiz bir biçimde yeralmadan, nasıl olacak da yazdığı şekilde "devlet ve toplum

* Patton filmini görenler hatırlayacaktır. İkinci Dünya Savaşınd General Patton, Ardenler'deki müttefik yenilgisinden sonra, Bascogne'daki Alman kuşatmasını kırmaya giderken askeri bir çözümsüzlükle karşılaşır. İki gün içinde Bascogne'a ulaşabilmesi için müttefik hava kuvvetlerinin hava desteğine ve toprağın sert olmasına ihtiyacı vardır. Oysa keşif bir sis vardır ve günlerdir süren yağmurlardan dolayı zemin çok yumuşaktır. Patton, birliğinin rahip subayına ertesi gün sisin kalkması ve toprağın donmasını sağlamak için "çok kaliteli" bir dua yazmasını emreder. Bütün gece dua hazırlanır ve sabaha karşı Patton duayı okur. Şansa bak ki gerçekten de sis kalkar ve toprak donar. Patton Bascogne'a zamanında yetişir, kuşatmayı kırar, Almanlar bozguna uğrar. Rahibe hizmetinden ve "tanrıyla iyi bir ilişki kurmayı başarmış olduğundan" dolayı askeri madalya verilir.

örgütlenmesi içindeki bütün dinsel kurum ve etkileri temizlemek için mücadele etme görevini" yerine getirecek. Soruyoruz. Biraz ilerde, "Komünistler laikliğin ötesinde dinsiz ve ateisttir. Dinsel inanç ve hurafelere karşı ideolojik mücadele yürütmek hele de bugün savsaklanamaz, ertelenemez bir görevdir.", diyor. Bu dedikleri durumu kurtarmadığı gibi, kafasının karışıklığını yansıtıyor.

İkilik ne dün ne de bugün laiklikle islam arasında değildir. Çünkü laiklerin ezici çoğunluğu da müslümandır. Ateistler küçücük bir azınlıktır. Bu küçük azınlığın içinde reaksiyon ateisti olmayan, yani sorunu kafasının içinde bilimsel olarak çözümlemiş olanlar, daha da küçük bir azınlıktır. Yani, "Biz laikliğin ötesinde ateistiz" formülünün politik bir anlamı yoktur. Boş bir laftır.

Ateist olmak vicdani ve felsefi düzeyin sorunudur. Ateist olma zorunluluğu diye birşey düşünülemez. Toplumu ateist yapmak üzere bugün politik bir örgüt kurulamaz. Ateistlerin politik eylemi, kendi demokratik haklarını kazanmak içindir. Örneğin ateistler için mezarlıklar krematoryumlar açtırmak gibi.

Laiklik ise politik bir önermedir. Toplumu laikleştirmek için politik savaş verilebilir. İkilik laiklerle, yani dinle devlet işlerinin ayrı olmasını isteyenlerle, şeriatçılar, yani devletin din devleti olmasını isteyenler arasındadır. Bu ikiliğin nasıl oluyor da bir ucuyla kendimizi özdeşleştirmiyor muşuz? Bal gibi özdeşleştiriyoruz.

Bütün ateistler tanım gereği, otomatikman laiktir. Ateistler laik cephenin içindedir, ötesinde falan değildir. Ateist propaganda arka fonda yavaş yavaş yürüyen ve hızlandırılması bugün için hiç de acil olmayan bir propagandadır. Sadece güncel görevden, laikliği propaganda etme görevinden kaçmaya hizmet eder. Ateist propagandanın etkin olabilmesi için toplumun belli bir felsefi olgunluk düzeyine gelmiş olması gerekir. Metnin yazarı herhalde, "Çehennem ve cennet yoktur, omuzunuzda melek oturmuyor" vb türünden lafları söylemeyi, dinsel inançlara karşı ideolojik mücadele sanıyor. Gerçek ideolojik mücadele, tarihsel materyalist açıdan dinlerin toplumsal işlevini ortaya koymak, tanrının yokluğunu kanıtlamak ve bunları anlatabilmektir. Bu ise, dinleyenin yüksek düzeyde soyutlama yapabilmesini gerektirir. Ayrıca bunu kaç militan yapabilir? Yoksa yığınlara "Alman İdeolojisi"ni falan mı dağıtacağız?

Oysa laiklik kolay anlatılabilir bir politik önermedir. Basit düzeyde soyutlamalarla anlatılabilir. Şeriatın ne anlama geldiğini yığınlar İran, Suudi Arabistan örnekleriyle zaten biliyorlar. Üstelik bütün okları yöneltebileceğimiz hedef de belli. Laiklik mücadelesi bugün Türkiye'de tek sloganla, tek hedefe yöneliktir: Diyanet kapatılsın! Diyanet İşleri deyince sıradan insanların aklına mütevazi bir devlet dairesi geliyor. Oysa bünyesinde muazzam yayılmış bir aygıtı topluyor. Dinin örgütlenmesine ayrılan bütçe beş bakanlığın bütçesine eşit. (*) Devlet aygıtı içinde de bu gücüne göre bir politik ağırlığa sahip.Kitlelere Diyanetin örgüt boyutlarını göstermek lazım. Bütün melanetin kaynağı diyanettir. Şeriatçı-lara vuracaksan, önce kan aldığı örgüte vuracaksın. Diyanet kapatılmadan, kemalizmin dini devlet içine çeken laiklik anlayışı aşılamaz. Kemalizmin laiklik anlayışı bugün islamcı harekete karşı gerçek laik bir yığın mobilizasyonuna engel oluyor. Yığınlara birşey anlatacaksan, önce bunun neden böyle olduğunu anlat, dinleriyle ne uğraşıyorsun.

§-28- İslami hareket işçi sınıfı hareketi için, sivil toplum için, demokrasi için, devrim için, ileriye bakan ne varsa herşey için çok ciddi bir tehlikedir. Giderek güçleniyor, yayılıyor. Bu meyanda, metinde değil, aynı derginin arka kapağında yazılı olan "Aleviliği veya başka bir inancı temel almak, yobazlığa eş düzeyde bir gericiliktir" cümlesini esefle karşılıyoruz. Yobazlık almış başını gidiyor, karanlığı vadediyor. Bu cümleyi yazan kişinin bütün olup bitenleri algılamadığı çok açık. Aleviliği de bilmediği açık. Metne girmediği için bu konuyu fazla uzatmayacağız. Hiçbir zaman sünni islamla uzlaşmamış olan alevilik-bektaşilik, islami gericiliğin panzehiridir. İşçi sınıfı imdada yetişinceye kadar. Laiklik bayrağı üniversite kantinlerinden, entel barlarından falan yükselemez. Şeriatçıların

* Şu bilgiler çok önemli: Türkiye'de 1990 yılında devlet bütcesinden Diyanet İşleri Başkanlığı'na ayrılan para 788 milyar 350 milyon TL'dir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'ne ayrılan da 344 milyar 427 milyon TL'dir. Bütçeden ayrılan kaynak toplam 1 trilyon 132 milyar TL'ye yükseliyor. Bu kaynağa Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü vs'den yapılan katkılar dahil değildir.
Bütçeden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na da toplam 1 trilyon 148 milyar lira ayrılmıştır. Yaklaşık beş bakanlığa ayrılan kadar kaynağı din işlerine ayıran bir laik ülke var mıdır? (Fikret BAŞKAYA, Paradigmanın İflası, Doz Yayınları, Birinci baskı, 1991, s. 177-178)

toplumsal gücüne, boyuna posuna denk düşen bir toplumsal güç gerektirir. Kendini laiklik cephesinde görmeyenlerin bu cepheden bir de aleviliği dışlamaya hakları yoktur.

Biz ise, laikliği savunmak isteyen "Katolikleri, Protestanları, Ortodoksları, Budistleri, Zerdüştleri, Yehova Şahitlerini, Moonistleri, Hare Krishnacıları, Şamanistleri, güneşe tapanları ve diğer bilumum deli bozukları" bile eyleme çağırmaktan yanayız. Bu son paragrafın espirisi umarız konuya açıklık getirmiştir.

Kürt hareketi ve ulusal sorun:

Şimdi de sayfa 13'te sunulan bu konuyu kısaca ele almaya çalışacağız. Burada öne süreceğimiz fikirlerin, Devrim Dergisi Yayın Kurulunun konuyla ilgili görüşlerinde ciddi bir değişiklik yapacağını pek sanmıyoruz. Çünkü genel olarak Türkiye devrim hareketinin görüş değiştirme esnekliği fazla değildir. Umarız yanılıyoruzdur. Ayrıca, görüleceği gibi eleştirilerimizin tümü Devrim Dergisine yönelik değildir. Daha genel mahiyetlidir.

§-29- Bölüm şu cümlelerle başlıyor:

İşçi sınıfı hareketiyle birlikte Kürt dinamiği devrimimizin önemli ve reel bir gücüdür.

Kürt devrimci hareketi, duruşu, vuruşu ve bugüne dek yol açtığı gelişmelerle Türkiye devrimi için büyük bir "şans" olduğunu kanıtlamış, bu doğrultuda bir irade ortaya koymuştur. Bu "şans"ı değerlendirmek önemli ölçüde "biz"e bağlıdır.

Bu iki paragrafta tek doğru saptama, şans sözcüğünün tırnak içine alınmış olmasıdır. Ancak metnin espirisi açısından bakılırsa, şans sözcüğüyle gerçekten de şansın kastedildiği ortaya çıkmaktadır.

En temelde, bir ülkede ulusal bir sorunun varolması, o ülke sosyalizmi için nesnel bir şanssızlıktır. Eşitsiz bir kapitalist gelişmenin işaretidir.

Kürt ulusal hareketi bu nesnel şanssızlığın üstesinden gelecek bir doğrultuda gelişmiyor. Çünkü devrimci doğrultuda gelişmiyor. Metinde Kürt dinamiği, Kürt devrimci hareketi, Kürt ulusal hareketi, Kürt kurtuluş hareketi, Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi, terimleri hepsi aynı ve tek bir anlama gelecek şekilde kullanılıyor. Böylece metin yazarının görüşünü öğreniyoruz: Metin yazarına göre, Kürt politik hareketliliğini yaratan ve sürükleyen örgüt, Kürt ulusunu toplumsal kurtuluşa götüren devrimci bir örgüttür.

§-30- Bizce PKK bugün artık devrimci bir örgüt değil, sadece ayrılıkçı bir örgüttür. Eylemi, Kürt ulusunu toplumsal kurtuluşa değil, o ulusun Türkiye kapitalizmine tam asimile olmamış azınlık bir bölümünün yaşadığı ve Türkiye Kürdistanı da denen bölgeyi, Türkiye denen mekandan ayırmaya yöneliktir. Eyleminin nesnel anlamı budur. Bir zamanlar Türkiye metropollerini saran devrimci durum yangınında doğduğu için, doğum izlerini taşıması, içinde hâlâ marksist unsurların varlığı, bu durumu değiştirmiyor. Dünya sosyalizminin şemsiyesi yavaş yavaş kapanırken, dünya ve Türkiye gericiliğinin şiddetli, çok yönlü ve uzun yıllardır süregiden saldırısı altında, o da oluşan konjonktüre paralel bir ideolojik evrim geçirmeye başladı. Bundan böyle yaşaması ve gücünü konsolide edebilmesi, enternasyonalist devrimci bir yönelişle değil, giderek koyulaşacak bir milliyetçi-dinci yönelişle mümkündür. Dün de bugün de tabanı küçük burjuvazidir. Köylü kılığında, yoksul köylü kılığında da olsa küçük burjuvazidir. Devrimci demokrat Türk küçük burjuvazisini biraz da bu yüzden kendine hayran bırakıyor. Onlara pastoral günlerini hatırlatıyor. Bu küçük burjuvaziden ulusal burjuvazi yaratılması, bir toplumsal kurtuluş anlamına gelmez. Bu meyanda, metindeki "Kürt Ulusal Hareketinin bağımsızlık amacı ile, Türkiye işçi sınıfının siyasal erki alarak toplumsal bir devrimi başlatma hedeflerinin üst üste düşmesi iki hareket arasındaki yazgı birliğinin siyasal ifadesidir." şeklindeki dramatik cümleler, açıkça söylemek lazımsa, Zeus mabedinin mermer merdivenlerinden aşağıya yuvarlanan boş bir gaz tenekesinin sesini andırıyor.

§-31- PKK'nın bugün izlediği politika, Türkiye devrimi için büyük bir şansızlıktır. Yoksa, bu hareket Türkiye devrimi için büyük bir şans olduğunu nasıl kanıtlamış? sorusu sorulur. Ardından başka sorular da gelir. Bu hareket Türk ve Kürt işçilerini kaynaştırıyor mu? Bölüyor mu, birleştiriyor mu? Türk ve Kürt işçilerinin proletarya enternasyonalizmi doğrultusunda bilinçlenmelerine mi yardım ediyor? Kürt işçilerini bir eylemlilik içine mi sokuyor? Türkiye bütününde emekçiler arasında genel demokrasi bilincinde bir derinleşme mi sağlıyor? İslami gericiliğe karşı mı çıkıyor? Bu hareket sayesinde büyük endüstri merkezlerinde proletarya, Kürt ulusunun ayrılma hakkını savunan bir eylemlilik mi sergiliyor? Bu demokratik hakkı talep eden tek bir spontane grev eylemi oldu mu? Son birkaç yıldır yoğunlaşan PKK eylemleri

Türkiye'yi ne ölçüde demokratikleştirmiştir, ne ölçüde laikleştirmiştir?

Sorular bitmez. Bu sorulara olumlu yanıtlar verileceğini sanmıyoruz.

§-32- PKK'nın politikasının nesnel anlamı nedeniyle, bugün için iki hareketin devrimci bir yazgı birliği yoktur. Nesnel olarak, Türkiye devrimi devlet iktidarını hedefliyor, Kürt hareketinin TC devletini yıkmak gibi bir hedefi yoktur ve olamaz. O, devletle en iyi koşullarda masaya oturmak istiyor. Eylemiyle üniter devleti çözdüğü de doğru değil. Ortak program ve savaşım, Kürt Ulusal Kurtuluşu ile Türk ve Kürt halklarının toplumsal kurtuluşu arasında değildir. Türk ve Kürt komünistlerinin ortak bir programı ve bu programın özel bir parçası olarak da ortak bir devrimci Kürt programı gereklidir.

§-33- Bizim burada asıl amacımız PKK'nın politikasını incelemek ve eleştirmek değildir. PKK üst yönetimi, kendi görüşleri, programı, eylemi ve dayandığı taban doğrultusunda uygun gördüğü politikayı izliyor. Eleştirimizin muhatabı PKK değildir. Bizim eleştirimiz, Türkiye devrimci solunun büyük bir bölümünün bu politikaya bakışıdır. PKK hareketinin sergilediği güç radikal eylemcilik, hızlı gelişim ve özellikle şehitler ve kahramanlıklar, kendilerine Türkiye solunda bir politik varlık nedeni bulmakta zorluk çeken önemli bir kesimin gözlerini ve aklını kamaştırıyor. Soğukkanlı politik değerlendirmelerin önünü kapıyor. Zaten içinde bulunduğumuz konjonktür, sınıfsal gözlüklerin çıkarılıp atılmasını da kolaylaştırıyor. PKK'nın devlete büyük başkaldırısı, Türkiye soluna da kendiyle ilgili hayaller kurduruyor.

§-34- *Devrim* dergisinin konumu ise biraz daha özel. Bu konuda aslında nesnel düzeyde varolmayan bir politik boşluğu doldurduğunu düşünüyor. Varolmayan bir seçenek üzerine politika çiziyor.

Yaşam bize bizim istediğimiz soruları sormuyor, kendi istediği soruları soruyor. Soruyu biz saptayabilseydik, yanıtını da kolayca verirdik. Yaşam örneğin şöyle kolay bir soru sormuyor: Türkiye devrim hareketiyle Kürt hareketinin bağlaşıklığını kurmak istiyor musun? Kürt sorununda yaşamın sorduğu soru şudur: *Bugün Türkiye denen mekanda ayrı bir Kürt devletinin kurulmasından yana mısın, değil misin?* Bugünkü soru budur. Çünkü; yaşam kendi gelişimi içinde kendi önüne gelen reel soruyu soruyor. Bugün bir Kürt devletinin ayrılması reel bir olasılıktır, Türkiye işçi sınıfının iktidarı alması ise reel bir olasılık değildir. Bu ikinciyi reel bir olasılığa dönüştürmek salt bizim elimizdeymiş gibi hayal kurmak ve bu hayali halen var olan reel birinci olasılıkla ilintili düşünmek doğru mudur?

Bu durumda önümüzde iki *reel* ve *nesnel* politik seçenek var. Bu seçenekler, reel ve nesnel oldukları için tutarlı seçenekler oluyorlar Ya PKK hareketine tam destek vermek, eleştiri ve önerimiz varsa bunları, PKK yönetiminin kabul ettiği ölçüde ve birliği bozmadan dile getirmek; ya da PKK hareketini desteklemeden, Kürt ulusal sorununda kendi bağımsız sınıfsal ve ilkesel tavrımızı almak. Biz ikinci seçenekten yanayız. Bizce bunun dışında reel bir politik boşluk yoktur. Yok biz Türkiye işçi sınıfını devrim ve sosyalizm yolunda örgütleyecekmişiz, bu esnada varolan bu Kürt hareketiyle ortak program ve savaş birliği kuracakmışız, giderek onları sola çekecekmişiz, bu da bizim misyonumuzmuş vb, tüm bunların nesnel bir temeli yoktur. Kürt hareketinde ideolojik zayıflık filan yoktur. İdeolojik zayıflık olarak görülen ve ortak eylem ve eleştiriyle düzeltilebileceği sanılan yönler, *ideolojik zayıflık değil, stratejik siyasi tercihlerdir, hareketin açılımıdır.* Ve bu açılımın Kürt halkının toplumsal kurtuluşuyla bir alakası yoktur. Buna bağlı olarak, örneğin, bir zamanlar kemalistlerin komünistleri Anadolu hareketinin birliğini bozmamak gerekçesiyle Türkiye'ye sokmadığı gibi, PKK'da devrimcileri kontrolü altındaki bölgeye sokmamaktadır. Yine mutlaka benzer bir gerekçeyle. *Devrim* dergisiyle ilgili eleştiri belki de burada bitiyor.

§-35- Parantez açalım ve ezen ulus milliyetçiliğiyle ezilen ulus milliyetçiliğine aynı ölçüde lanet yağdırmadığımızı belirtelim. Ezen ulus milliyetçiliğine zerrece bir hoşgörümüz yoktur. Türk milliyetçiliğinden tiksiniyoruz. Ezilen ulus milliyetçiliğine ise, belli bir hoşgörüyle bakıyoruz. Kürt halkının tarihsel bir haksızlığa uğradığını görmezlikten gelmiyoruz. Yaşamın içinde varolan ezen-ezilen farkından doğan görünümleri telafi etmek, ezilenin güvenini kazanabilmek için bu anlayışı gösteriyoruz. Ezilen insanın bizi, ezen ulusun şovenistinden ayırabilmesi için bunu yapıyoruz. Her alanda pozitif ayrımcılıktan yanayız. Pozitif ayrımcılığın programatikleş-mesinden de yanayız. ancak, ezilen ulus milliyetçiliğini hele hele çağımızda devrimci milliyetçilik olarak nitelemek saçmalıktır. Parantezi kapatıyoruz.

§-36- "PKK'yı bu zor günde desteklememek, TC devletinin yanında ye-

ralmaktır", şeklindeki itirazları duyuyor gibiyiz. Aynı itiraz, ekmeğe sürülen yağlarla, değirmene taşınan sularla filan da ifade edilecektir, kuşkusuz. Ama ne yapalım? Ortaya çıkan durumu biz mi istedik, bizmi yarattık? Biz 70'li ve 80'li yıllarda savunduğumuz doğruları bugün yine aynen savunuyoruz. İlkesel konumumuzda bir değişme yoktur. Verdiğimiz bir ideolojik taviz yoktur. Yığınsallaşabilmek, belki de salt devlet terörüne direnebilmek için giderek devrimci konumları terketmesi ve dinci milliyetçi bir çizgiye doğru evrilmesi, bizi PKK'yla bağlaşıklık aranabilecek politik çerçevelerden uzaklaştırmıştır. Bizim devletin yanına gittiğimiz filan yoktur. Devletin Kürt halkına karşı yürüttüğü amansız savaş, bambaşka bir politik düzeyle ilişkilidir. Ulusal haklarla, kültürlerle, kimliklerle ilgisi dolaylıdır. Büyük ölçüde PKK eyleminin yarattığı destabilizasyona karşı, teritoryal bütünlüğün korunması yolunda jeopolitik bir reflekstir. Ayrıca dünya ve bölge dengelerinden aldığı jeostratejik etkilerle de ilgilidir. Onun derdi,bizi ilgilendirmez. Bizi, Kürt halkının çektikleri ilgilendiriyor. Bu savaşa son verilmesini elbette istiyoruz. Kürt halkı iki arada bir derede kalmıştır. Türkiye solu, Kürt halkına uygulanan ulusal baskıya karşı gerçekten savaşmak istiyorsa, artık PKK'nın zorla ve gücüyle dayattığı problematiğin dışına çıkmak, güçlülük-güçsüzlük hesaplarının dışında düşünmek zorundadır. Başka türlü sınıfsal bakış açısını korumaya imkân yoktur. Sınıfsal bakış açısının kayması ise, bir bütün olarak Türkiye proletaryasının, özel olarak da Kürt halkının aleyhinedir.

§-37- PKK kuyrukçuluğu, Türkiye devrimci hareketinin klasik sorunlarını, en başta, hemen hiç bir konuda doğru ideolojik hattı tutturamama olmak üzere, dağınıklık, örgütsel boşluk, sınıfla zayıf bağlar gibi sorunlarını azdırmaktadır. Türk-Kürt devrimcilerini komünist çizgide birleştiren bir sınıf örgütünün öncülüğünde gelişecek bir işçi sınıfı hareketi, PKK hareketinin politik sonu demektir. İki hareket aynı zaman kesitinde ve aynı mekânda, aynı doğrultuda birlikte güçlenemez. Aralarındaki ilişki ters orantılıdır. Türkiye devrimci solu, "Türkiye işçi sınıfı önderliğinde toplumsal hareket + PKK önderliğinde Kürt ulusal hareketi = Devrim ve sosyalizme geçiş" şeklinde kolay, makul, bir bakışta akla yatan, banal formülden vaz geçmedikçe bugünkü marjinal konumundan da kurtulamaz. Oysa salt bu formülün aşırı akla yatan bir formül olması, aşırı makulluğu, basitliği ve banallığı bile marksistleri biraz düşünmeye zorlayabilmeliydi.

§-38- İşçi sınıfı devrimcileri ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunur ve propaganda eder ve kendi işine bakar. Bu anlayış gidince, PKK değerlendirmesi konusundaki anlayış kayması da inanılmaz derece ciddi bir boyut alıyor. Bu kayma ilerdeki bir sosyalist iktidarı tehlikeye bile sokabilir. Türkiye devriminin tecrübeli siyasi kadroları bunu nasıl görmek istemiyor, doğrusu pek anlamıyoruz.

§-39- Türkiye solunun Kürt milliyetçiliğinin peşine takılmasının en zararlı sonucu ideolojik alanda ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, ulusal sorunla ilgili Leninist problematiğin ana fikirlerini özetleyelim.

Ulusal sorunda ana tez, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkıdır. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının politik anlamı, ayrı devlet kurma hakkıdır. Bu hak demokratik bir haktır. Ezen ulusun komünistleri bu hakkı kayıtsız şartsız savunmak zorundadırlar. Çünkü ezen ve ezilen ulusların proletaryalarının sosyalizm yolunda birliğini kurabilmek için ezen ulus proletaryasının enternasyonalist bilinç alması, kafasındaki ulus bilincini kırması gerekir. Başka bir ulusu ezen ulusun, kendisinin özgür olmayacağını öğrenmesi gerekir. Ezen ulusun komünistleri bu demokratik hakkı, yani ayrılma hakkını en geniş biçimde propaganda ederler. Çünkü ezen ulusta, ezilen ulusun fiili ayrılmasına zorla karşı çıkma düşüncesi hâkim düşüncedir. Burjuvazinin ezdiği ulusa zorla, baskıyla dayattığı birlikteliğe karşı, demokratik birlikteliği istedikleri için, ayrılma hakkını savunurlar. Ezilen ulusun komünistleri ise kendi proletaryalarına birlikte kalmayı propaganda ederler. Çünkü ezilen ulusta, teorik varsayım olarak, ayrılma düşüncesi hâkim düşüncedir. Birlikte kalabilmek, ezen ulus konünistlerinin kendi proletaryalarına, ezilen ulusun ayrılma hakkını, ezilen ulus komünistlerinin kendi proltaryalarına, birlikte kalma fikrini benimsetebilmelerine bağlıdır. İki ulusun demokratik birliği böyle sağlanabilir. Yani komünistler, ulusların kaderlerini tayin hakkını sadece ve sadece sınıfsal nedenlerden dolayı savunurlar. Soruna sadece ve sadece proletarya enternasyonalizmi açısından bakarlar. *Genelde bir halk, genelde bir ulus, ulusal kimlik, ulusal kültür, kültürel özerklik vb türünden olgular açısından bakmazlar.*

Fiilen ayrılma veya birlikte kalma ise bambaşka bir şeydir. Komünistler büyük dev-

letlerden yanadırlar. Bu her iki proletaryanın da çıkarınadır. Büyük mekân sadece sosyalizmin inşasında değil, kapitalizm altında da komünistlerin tercihidir. İşte tam da bu yüzden komünistler, varolan bu büyük mekânı elde tutabilmek için, kendilerini ayrılma hakkı negatif talebiyle sınırlarlar. *Negatif talep!!* Negatif! Dış baskı karşısında ayrılmak isteyen sevgilisine diğerinin "Sen mutlu olacağını düşünüyorsan razıyım, ayrılmayı ben de istiyorum" demesi gibi bir şey. Gerçekte Kalbinde ve gönlünde yatan istem, ayrılma-maktır.

Ve komünistler, bu demokratik ve negatif talebin ötesine geçmezler. Yani, her iki ülke proletaryasının ortak sınıfsal çıkarları gerektirmediği sürece "ayrılma hakkını savunma", "ayrılma talebini destekleme"ye dönüşmez. *Her zaman ve her zaman sınıfsal çıkarlar tayin edicidir.* Biz, Türkiye solunun çoğunluğu gibi, Türk ve Kürt proletaryasının sosyalizmi tek bir mekânda kurmasından, iki ayrı devlete bölünmemesinden yanayız. Ayrıca biz, kapitalist Türkiye devletinin de bölünmemesinden yanayız. Bizce bunu, Türk ve Kürt proletaryalarının ortak sınıfsal çıkarı gerektiriyor. Ortak yaşamları çekilmez bir halde değildir. Uluslararası proletaryanın çıkarı da bunu gerektiriyor. Bu görüşle, PKK'nın eylemini desteklemek uyuşmuyor. Çünkü PKK'nın eyleminin nesnel sonucu, bu mekânın etnik temelde bölünmesidir. Biz bu mekânın, dünyada belki de başka hiçbir yerde görülmeyen bir avantaja sahip olduğunu düşünüyoruz. İnsanlık tarihinde yüzlerce medeniyetin, binlerce kavmin gelip geçtiği bu mekânda, en az beşbin yıllık bir kültür sentezine sahip olmak, sosyalizm kuruluşunda paha biçilmez bir avantajdır. Bu vizyon, PKK'nın köylü gözlükleriyle görülmez. Türk milliyetçiliği başta olmak üzere, her türlü milliyetçiliğe ve dinsel politik suistimale karşı, bu mekânın köklü tarihsel-kültürel sürekliliğini öne çıkaracağız. Çünkü bu tarihsel-kültürel süreklilikte bir evrensellik var. Bizim için bu önemli. Kalıcı bir sosyalizm inşası istiyorsak, insanlara "Ben Türk'üm", "Ben Kürd'üm" demelerini anlamsız kılacak evrensel ve tarihsel bir bilinç vermek zorundayız. Bu toprakları etnik temelde parçalamanın ilkelliğini ve tarihsel süreci kesen bir dargörüşlülük olduğunu anlatabilmeliyiz. Bu sonsuz hazineden Türk'ü ve Kürt'ü cımbızlamanın sosyalizm sürecine yapılacak tarihsel bir haksızlık olacağını anlatabilmeliyiz.

§-40- **Son söz:** Milliyetçilik zehiri Türk ve Kürt işçilerini ve emekçi halklarını böler. Ve bu zehir birikiyor. İçinde yaşadığımız dünya karşı-devrim konjonktüründe Türk işçisinin ve emekçisinin enternasyonalist bilinci zayıflamıştır. Öte yandan, Türk gericiliğinin şovenizminin sınırı yoktur. Türkiye burjuvazisinin PKK'yla mücadelesinde, elindeki bütün kozları oynadığını düşünmeyelim. Henüz halkları birbirine kırdırma politikası uygulamıyor. Devlet, Türkiye bütünü içinde hâlâ "baba devlet" rolünde. Burjuvazinin bugünkü aciz kadrosuna, kapitalizmi bir üst aşamaya taşıyamayan beceriksizliklerine bakıp bundan stratejik sonuçlar çıkarmayalım. Türkiye hâkim sınıfları en az bin yıllık bir örgütsel deneyim ve birikimin üstüne oturmaktadırlar. Buna uygun kadrosunu da elbet çıkaracaktır.

İlerde çok acı şeyler olabilir. Eğer işçiler, emekçiler birbirlerine etnik temelde saldırmaya başlarlarsa, bir devrimci durumda politik enerjilerini etnik temelde didişerek tüketirlerse, bunun sorumlusu kırlardan gelen PKK değil, metropollerde yıllarca onun peşinde yalpalayan Türkiye devrimcileri olacaktır.

Türkiye solu ve hareketimiz

§-41- Burada 'Sol hareket' başlığı altında yeralan ve hem italikle hem de kalın puntolarla yazılmış olan üç tespit ya da değerlendirme, ilk bakışta makul ve isabetli gözüküyor. İçerik bakımından ele alındığında söylenecek bir şey de yok zaten. Fakat terminolojik açıdan, "Türkiye solu"nun ne anlama geldiğini tartışmak gerekiyor.

§-42- Metinde "Türkiye solu" ve "Sol hareket" terimleri, devrimci hareket, hatta komünist hareket terimleri ile eşanlamlı olarak kullanılıyor ki bu doğru değil. 'Sol', dünyanın hemen her yerinde sosyal demokratlardan komünistlere kadar uzanan geniş bir yelpazeyi ifade eder ve sadece istisnai koşullarda, nadiren tek bir hareket, o da devrimci cephe hareketi, şeklinde birleşir. Bunun dışında 'sol', çoğu zaman bölünmüş, çok parçalı bir şekilde varlığını sürdürür.

§-43- Türkiye tarihinde solculukla devrimciliğin, hatta komünistliğin eşanlamlı ya da akraba kabul edildiği bir dönem yaşanmıştır: 1960'lı yıllar. O zamana kadar kurumlaşmış burjuva siyasi güçlerinin hiçbiri hiçbir şekilde 'sol'a sahip çıkmadığı ve kendisi ile 'solculuk' arasında hiçbir bağlantı kurmadığı için ve de komünizm, hatta sosyalizm terimleri (ve elbette içerikleri) henüz toplumsal meşruiyet kazanmış olmadığı için, top-

lumda biriken ilerici muhalefet potansiyeli; reformist, kemalist, küçük burjuva radikalizmi ve komünist, bütün eğilimleriyle kendini 'solcu' ve 'devrimci' olarak tanımlamıştır. Bu muhalefet, farklı eğilim ve yönelimlerin gitgide belirginleşen varlığına rağmen, genellikle ortak örgütlenme ve eylemlilik içinde bulunmuştur. O dönemde devrimci atılganlık ve sosyalizme sempati, bu sol potansiyelin tümünü kapsamıştır. Bunun sonucunda solculuk ile devrimciliğin ve bir ölçüde de sosyalistliğin aynı şey olduğu kanaati yayıl-mıştır.

§-44- Ancak bu dönem çok gerilerde kaldı. Türkiye gitgide daha fazla Batı'nın kapitalist ülkelerine benzemeye başladı. İşçi hareketinin yükselmesi, sınıf mücadelesinin kızışması ve kara halk yığınlarının siyaset sahnesine çıkması, sol içindeki milliyetçi, reformist, küçük burjuva radikal ve komünist eğilimleri süreç içinde ayrıştırıp birbirinden uzaklaştırdı. İsmet İnönü'nün daha 1965'te CHP'yi "ortanın solu"nda bir parti ilan etmesi ve sonra Ecevit'in "demokratik sol sloganı, "sol kemalist" Türk milliyetçilerinin 12 Mart yenilgisinden sonra gitgide sağa kayarak "merkezci" ve devletçi konumlara gelmeleri, küçük burjuva radikalizminin önce yükselip sonra düşerek büyük ölçüde sosyal demokrasiye kapılanması ve Kürt gruplarının da sosyalist yönelim ve sol referanslardan uzaklaşıp milliyetçiliğe ve ayrılıkçılığa yönelmeleri, bu sürecin çeşitli aşamalarını oluşturdu. Bu süreçte dış etken de rol oynadı. Sovyet sosyalizminin başarıları ve dünya devrimci yükselişi, 1960'lı yılların solcu alaşımını, amorf sol potansiyeli daha sola ve sosyalizme doğru yönlendiriyordu. Devrimin geri çekilmesi ve sosyalist sistemin önce zayıflaması ve sonra da ortadan kalkması bu süreci etkiledi.

§-45- Bu çözümleme ışığında, şimdi artık bir "sol hereket"ten veya bir "Türkiye solu"ndan sözetmek teorik olarak yanlıştır. Pratik olarak da, hem kafa karıştırıcıdır, hem de kitle çalışmasını, ajitasyon ve propaganda faaliyetini zorlaştırıcı niteliktedir. Çünkü "Türkiye solu" çoğuldur ve bundan sonra da çoğul olmaya devam edecektir. Bu gerçekliğin maddi, sınıfsal temelleri vardır.

§-46- Bir "sol hareket"ten söz edilemeyecek olması ve "Türkiye Solu"nun çoğul niteliği, gene de, bu yelpaze içinde yeralan akım, parti ve örgütler arasında hiçbir ortak yan bulunmadığı anlamına gelmiyor. Farklı yorum ve referanslara rağmen, laiklik, cumhuriyetçilik, demokrasi ve emeğe saygı gibi, herkesin şu veya bu derecede önemsediği, benimsediği, paylaştığı değerler var. Gerçi bu ortaklık ve paylaşım oldukça muğlaktır ama vardır. Bunların üzerine tek bir siyasi sınıfsal hareket kurulamaz, ama, nediren de olsa belli momentlerde eylem birlikleri kurulabilir. Örneğin, 12 Eylül faşizmine karış hazırlanan "Aydınlar Dilekçesi" bu olasılığın iyi bir ifadesidir. Ayrıca, böylesi ortak değerlerin varlığı, hele hele Türkiye gibi dinamik ve hareketli bir ülkede, diğer sol kesimlerden komünist saflara doğru kitlesel kaymalar olmasını (ve tabii, konjonktüre bağlı olarak, tersini de) kolaylaştırabilir, ve solcuların çoğunun birbirine, Batılı kapitalist ülkelerde olduğundan daha yakın durmasını ve daha sık ortak mücadeleye girişmesini zorlayıcı olabilir. Bu ihtimalin gerektirdiği politik uyanıklığı ve esnekliği kazanıp korumamız, sekterliğe karşı dikkatli olmamız gerek. Ama "Türkiye Solu"nun, sınıf-sal temellerden ileri gelen esaslı bölünmeler ve farklılıklar içerdiğini, bunların iyi niyet ve devrimci arzularla ortadan kaldırılamayaca-ğını unutmadan, komünist saflarda ve işçi sınıfı saflarında kafa karışıklığına, ideolojik belirsizliğe, bulanıklığa yolaçmadan...

§-47- Ne yazık ki metnin yazarı, "Türkiye solu" ve "Sol hareket" terimlerini devrimcilikle ve komünizmle özdeş tutarak neden olduğu kafa karışıklığına kendi de düşmüş. "Sol hareket" alt başlığı ile verilen bölümde, 'Aydınlar Dilekçesi' ve 'Ekin Bilar' girişimleri, bazı devrimci ve komünist örgütlenme girişimleriyle bir arada ve aynı kategoride sayılıyor. Oysa bunlar, gerek siyasi içerikleri, gerekse katılanların genel sınıf karakteri bakımından, komünist değildir. 'Aydınlar Dilekçesi' ve 'Ekin-Bilar' girişimleri, bu girişime katılanlar arasında komünistler bulunsa bile, birer burjuva demokratik muhalefet eylemidir. Bu iki girişimin 'Leninci' bir parti oluşumuna en ufak bir katkıda bulunması söz konusu bile olamazdı, zaten ilan edilmiş hedefleri arasında da böyle bir şey yoktu. Tümüyle konjonktürel ve demokratik olan işlevlerini yerine getirince, etraflarında oluşan birikim de dağıldı.

* * *

III. Sonuç

Dergiyi düzenli çıkarabiliyor olmanızı takdirle karşılıyoruz. Önemli bir kazanımdır. Ortak iradenizi pekiştirecek bir toplantı yapmış olmanız da önemlidir. Kutlarız. Önünüze koyduğunuz hedeflere ulaşma düzeyi sizleri tatmin ettiğine göre, hareketiniz olumlu yönde

gelişmektedir.

Ancak, Genel kurul toplantısından çıkan belge, içindeki birçok doğruya rağmen, bir bütün olarak bakıldığında, iyi bir belge değildir. Daha doğrusu, bir sürecin bugünkü aşamasındaki sonuçlarını özetliyorsa, iyi bir belge değildir, yok bir ideolojik tartışma platformuysa iyi bir belgedir. Ne yazık ki siz birincisini düşünüyorsunuz. Biz de, "Devrimci temelde birleştirici olan, ideolojik çerçevede iyi bir kavgadır", sözünüzün (s.17) altını çizdiğimiz için ve ikinci durumu gözönüne alarak, bu metni hazırladık. Birçok konuda görüşlerimizi, açık seçik bir biçimde belirttiğimizi düşünüyoruz.

Bir yandan ideolojik-siyasal bir çizgi ortaya koyduğunuzu ve geliştirdiğinizi, öte yandan yaptığınız işin teorik bilincini kavramada ciddi eksikleriniz olduğunu söylüyorsunuz ve az yetişkinlik sorununu vurguluyorsunuz. Bu iki tespitin birbiriyle çelişmediği tek durum, ideolojik-politik mutabakatın çok düşük bir düzeyde gerçekleşmiş olması durumudur. Bu denli düşük bir düzeyin nasıl bir açınım getireceğini görmekte zorluk çekiyoruz. Yani, Genel Kurul belgesinin benimsediği ideolojik ve politik düzey, bir ideolojik çalışmanın komünist program hedefine yönelik olarak ele alınmasına izin verecek bir düzey değildir. Oysa siz bunu, yoğunlaşmanız gereken birinci görev olarak önünüze koymuşsunuz (s. 18).

"Sözcüğün gerçek ve devrimci anlamıyla yeni olmaya çalışan bir hareketiz" diyorsunuz (s. 15). O halde geri kalan devrimci hareketlerden kendinizi çok kalın çizgilerle ayırmanız gerekir. Metinde böyle çizgiler görülmüyor. Aksine, Türkiye devrimci hareketini yakından ilgilendiren iki önemli konuda bilinç bulanıklığı ve sınıfsallıktan uzaklaşma var:

1. İslamcı hareket hem dalgakıran, hem olağanüstü durumlar için bir iktidar almaşığı olamaz. Burjuvazi tarafından vurucu karşıdevrimci güç olarak hazırlanıyor, iktidar için değil. Yoksa iç savaş çıkar. Ancak vurgulanması gereken nokta şu: Dini gericiliğin toplumsal ve müzmin bir vurucu güç şeklinde konsolide olması, bizzat iktidar olmasından daha az berbat bir durum değildir. Bu her koşulda böyle. İslami hareket üzerine, "Düzenin alternatifi görünümünde, düzeniçi ama şike olamayan muhalefet gücü" türünden politik anlamı olmayan çetrefilli formülasyonlar, sadece yazanın kafa karışıklığını yansıtıyor. Okuyanın bilincine ne yapacağını siz düşünün.

İran islam radikalizminin, bugünkü konumuyla emperyalizmin çizdiği çerçeveye razı olmadığını; islam radikalizminin, bölgenin güçlü ve etkili alternatif hareketi konumunda olduğunu (s. 6), yazıyorsunuz. Bu cümleler nötr formülasyonlar değildir, okuyanda, bu melanete sanki biraz olumlu bakıyormuşsunuz gibi bir izlenim uyandırıyor. İslamcı hareket işçi sınıfı hareketi için büyük bir tehlikedir. İran işçi sınıfının akıbeti önümüzde duruyor. Cezayir'de, Mısır'da olup bitenleri görüyoruz. İslamcı harekete karşı savaş, şeriatçılığa karşı savaştır. Bu ise laikliğin savunulmasıdır. Bu güncel görevi atlamak işçi sınıfının aleyhinedir.

2. Milliyetçi PKK hareketi konusunda arzularanızı yansıtan bir çizgi izliyorsunuz. Ah keşke nesnel dinamikler sizin arzularınız yönünde işliyor olsaydı.

PKK hareketi, Türkiye devrimci solunun sınıfsal anlayışından geriye kalan kırıntıları da yiyip bitiriyor. Türkiye devrimci soluna derin bir iç siyasi kriz yaşatıyor. Onu kurt kapanında çırpındırıyor. Ama bu nedenle onları suçlamıyoruz. Onlar kendi yollarına gidiyor.

Suçlu başkası. Türkiye devrimci solunun önemli bir bölümü PKK'nın kuyruğunda gezinmeyi sürdürüyor. Sınıfsal bağımsız politik hattı feda ederek bir hata yapıyor, ama burada durmuyor, bir kez Kürt milliyetçiliğine böyle angaje olduktan sonra, PKK politikasının kendi mantığı içinde doğru olup olmadığına bakması gerekirken, tutuyor, bu politikayı da gözü kapalı destekliyor. İkinci bir hata daha yapıyor. Sınıfsal bakıştan kopan bu kesimlerle aramızda derin bir farklılık vardır. Biz Devrim dergisinin er geç doğru çizgiyi benimseyecek esnekliği göstereceğine inanmak istiyoruz.

Herşeyi Türkiye işçi sınıfı ve onun bayrağını sınıfsal temelde yükselten kadrolar belirleyecektir. Biz, işçi sınıfı, yine işçi sınıfı, yalnız işçi sınıfı ve hep işçi sınıfı diyoruz. Türkiye'de ve dünyada.

22 Şubat 1994

Yazışmalar

Orleans, 22 Şubat 1994

Dostlar,

*Herşeyden önce **Devrim** dergisine yönelik polis provokasyonunu kınıyoruz ve sizlere geçmiş olsun diliyoruz.*

*İstediğiniz üzere, 18 Aralık 1993 tarihinde İstanbul'da yapılan Devrim Aktivistleri Genel Toplantısı'nda Genel Kurul'a sunulan siyasi raporun geliştirilmiş bir biçimi olduğunu söylediğiniz ve **Devrim** Dergisi'nde (No: 23, Ocak 1994, s. 2-18) yayınlanan **"Dünya Türkiye Komünizm"** başlıklı belge üzerine görüşlerimizi bildiriyoruz. Ancak bütün yazdıklarımız salt bu metinle sınırlı değildir, (metinden alıntılar Helvetica karakteriyle yazılmıştır). Bazı konularda Türkiye devrimci solunun genelinde gördüğümüz yanlışların bir kısmına da burada, bu vesileyle değiniyoruz. Hangi kısımların özellikle **Devrim** Dergisi'ni ilgilendirdiği, zaten gözünüzden kaçmayacaktır.*

*Gerçek anlamda ideolojik mutabakatı ön planda tuttuğumuz için, bu metnin hazırlığını, tartışmasını ve imzalanmasını dar bir çerçeveyle sınırladık. Metnin **Devrim**'de basılmasından yanayız. İlerdeki olası yazışmalar için, sunduğumuz bu metnin refarans ismi, **Orleans Metni**'dir*

Çalışmalarınızda başarılar dileriz

İçten selamlarımızla,

Coşkun ADALI
Arif ENGİN
Memet ERKAN
Erhan GÜNEŞ
Hüseyin GEZGİN

İstanbul, 30 Mart 1994

Değerli arkadaşlar,

"Orleans Metni " başlıklı yazınızı aldık.

Önce, dergimizin 23. sayısında yayınlanan "Dünya Türkiye Komünizm" üzerine çalışma yaparak ortak görüşlerinizi bir metin halinde bize göndermenizden sevinç duyduk. Teşekkür ediyoruz. Yazınızı çoğalttık ve arkadaşlarımıza ilettik. Okunuyor ve tartışılıyor.

Son Yazı Kurulu toplantımızda "Orleans Metni"ni yanıtıyla birlikte yayınlamaya karar verdik. Ne yazık ki, hemen yayınlayamıyoruz. Metin uzun; önceden belirlenmiş yüklü bir yazı ve pratik çalışma gündemimiz var; 1 Mayıs geliyor; kendi metnimizi hazırlamamız gerekiyor vb. Temmuz, en geç Ağustos sayısında yayınlamayı planlıyoruz. Hazırlayacağımız metni size önceden göndereceğiz. Kısa tutulması isteğiyle, "cevaba cevap" ları da alıp, tartışmayı hangi noktada bağlayacağımızı, ya da keseceğimizi önceden ve birlikte kararlaştırmanın yararlı olacağını düşünüyoruz. Aylar süren bir tartışma düşünmüyoruz.

Coşkun arkadaşımızın özelleştirmeye ilişkin yazısını aldık. Nisan sayısından başlayarak iki parça halinde yayınlayacağız. Memet'in yazıları da bir sıra içinde yayınlanıyor.

Yazılarınızı, katkılarınızı bekliyoruz.

Bu mektubu, hepiniz adına elimizdeki tek doğrudan adrese, Memet'e gönderiyoruz.

Çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Devrimci selamlar

Devrim Yazı Kurulu

Devrim Yazı Kurulu'na,

Paris, 20 Nisan 1994

Değerli Dostlar,

30 Mart 1994 tarihli mektubunuzu aldık. Memet arkadaşın adresi ve telefonu irtibat adresimizdir. Zaten sekretarya işlerini o yürütüyor.

"Orleans Metni"ni basma kararı aldığınıza sevindik. Ancak basımın Ağustos ayına kadar sarkma olasılığına üzüldük. Türkiye'ninki gibi hızla değişen bir ortam için geç olmuyor mu? Ama sizin işleriniz ve programlarınız açısından böyle olacaksa, ne yapalım böyle olsun. Basımda lütfen metnin tarihini koymayı ihmal etmeyin. Metnin referans adı yerine artık siz münasip bir başlık atarsınız. Bir de yasalara takılacağını düşündüğünüz cümleler ya da formülasyonlar varsa, bize değişiklik önerilerinizi hemen bildirin (kısa bir notla, telefon vb), gerekeni yapalım.

Ayrıca metne hazırlamayı planladığınız eleştirinize olası yanıtımızı da basacağınızı söylüyorsunuz. İşte buna teşekkür edilir. Türkiye devrimci solunda pek görülmemiş bir takım mekanizmaları yavaş yavaş kurmak lazım. Düşüncemize göre bizim yanıtımız, sizin de isteğinize uygun olarak birkaç sayfalık kısa bir yanıt olur. Bu arada tartışmayı bağlamayı istediğiniz noktaları da hemen bildirin. Bizim önerdiğimiz noktalar şunlar:

1) Laiklik savaşı (ilkeler, kapsamlar, politikalar) a) Devletin din örgütüyle savaş. b) Refah Partisiyle savaş. c) Bu iki savaşın önemini anlamayanlarla savaş. d) Ateistlerin demokratik hakları için savaş.

2) Emek/Sermaye çelişkisi mi? Bayat üçüncü dünya teorisinin ikinci dünyası eksiltilmiş versiyonlarının dayandığı çelişkiler mi?

Ulusal hareket konusunda herhangi bir tartışmayı herhangi bir şekilde bağlayabileceğimizi sanmıyoruz. Zaten bu sorun aramızda yeni bir sorun değil, Devrim'i ve bu konudaki politikasını yakından bildiğimiz için ısrarda da yarar yok. Düşüncemiz böyle.

Çalışmalarınızda başarılar dileriz. 1 Mayıs bayramınızı kutluyoruz.

Devrimci selamlar.

Orleans Metni'ni imzalayanlar

Devrim'in yanıtı:

Doğru pratik için doğru teori

I. Giriş ve yöntem

Tartışma ve eleştiri süzgecinden geçmeyen her düşünce eksiklikler taşır. Kişiliklerin ve dar grup kaygılarının değil, düşüncelerin ve doğrulara ulaşma çabasının ön planda olduğu, eleştirilerin pozitif tezlerle desteklendiği, düzeyli-üretken tartışmalara bugün her zamankinden daha çok ihtiyacımız var. Devrimci teorik çalışmanın geliştirici dinamiklerinden biri eleştiridir.

Orleans Metni bu yolda atılmış olumlu, sevindirici bir adımdır. Hakkını verebilirsek bu tartışma ilerletici, dönüştürücü sonuçlar üretecektir. Üretmesi için bilinçli çaba ve ısrar göstermemiz, en azından böyle bir amaç gütmemiz gerekiyor.

Bu ilk notu, **Orleans Metni**'nin aramızdaki en tartışmalı konuda "tartışmamızın yararı ve anlamı yok" anlamına gelen yaklaşımına katılmadığımızı anlatmak için düşüyoruz. Arkadaşlarımız "Kürt hareketi ve ulusal sorun" başlıklı bölümde; *"Burada öne süreceğimiz fikirlerin, Devrim Dergisi Yayın Kurulu'nun konuyla ilgili görüşlerinde ciddi bir değişiklik yapacağını pek sanmıyoruz. Çünkü genel olarak Türkiye devrim hareketinin görüş değiştirme esnekliği fazla değildir."* diye yazıyor; daha sonra gönderdikleri 20 Nisan 1994 tarihli mektupta ise, *"ulusal hareket konusunda herhangi bir tartışmayı herhangi bir şekilde bağlayabileceğimizi sanmıyoruz. Zaten bu sorun aramızda yeni bir sorun değil, Devrim'i ve bu konudaki politikasını yakından bildiğimiz için ısrarda yarar yok. Düşüncemiz böyle."* diye ekliyorlar.

Biz "böyle" düşünmüyoruz.

Bizimki türünden bir tartışmada taraflar muhatabını etkileme ve ikna çabasında ısrarlı; etkilenmeye, görüş değiştirmeye de açık olmak durumundadırlar. Yoksa neden tartışıyoruz?

Tartışmanın görüşlerden birinin ötekini ya da birbirlerini asimile ederek (ötekini kendisine benzeterek ya da karşılıklı benzeşerek) bağlanmasının her durumda, belki çoğu durumda mümkün olmayacağını biliyoruz. Ama belli bir düzeyi ve gerçeğin farklı yüzlerini birbirine gösterme gücü bulunan gerçek bir tartışmadan sonra hiç kimsenin görüşleri tartışmadan önceki gibi kalmayacaktır. Görüşler kristalize olarak, güçlenerek ya da yanlışlarından arınarak değişecektir. Bazı görüşler eleştirilere rağmen ayakta kalırken, teorik ve pratik eleştiriye dayanamayan görüşler yıkılacaktır.

Bir noktayı daha ekleyelim: Türkiye devrim hareketinin "görüş değiştirme esnekliği" sanıldığından çok "fazla"dır. Türkiye'de üç ayda bir görüş değiştirip, hiçbir şey olmamış gibi yoluna "devam" eden hareketlerden geçilmiyor. Türkiye devrim hareketinin sorunu, değişikliklere nesnel gerçeği, doğru yolu bulma, eleştiriden öğrenme güdüsünün değil; hareketin pratik, çoğu kez içe dönük ihtiyaçlarına yanıt verme güdüsünün klavuzluk etmesidir. Güdü bu olunca "değişiklikler" de inkârcı, öykünmeci ve eklektik bir çizgide gerçekleşiyor.

Doğru olan tersidir. Teorik-siyasal sorunlarda doğruları (devrimci teori) daha tam arama ve doğru davranma (devrimci pratik) kaygısından başka hiçbir şey etkili olmamalıdır. Biz, kendi hesabımıza yanlış olduğu **gösterilen** görüşlerimizi değiştirmeye hazırız. Aynı biçimde muhataplarımızın bize göre yanlış görüşlerini gösterme ve eleştirme noktasında ısrarlı olacağız.

Kaldı ki, bu tartışmanın tek ve başlıca amacı Orleanscıları ikna değil. **Orleans Metni**'ni vesile yaparak, aslında aynı ya da benzer görüşleri savunanların tümüyle tartıştığımızın bilincindeyiz.

Orleans Metni'nin dili ve biçemiyle ilgili son bir not: Metin yazarları alaycı, tepeden, bilgiçce bir dil kullanıyorlar. Bu dil ve biçem

tartışmanın düzeyine yakışmıyor.

Bu notlardan sonra, bu yazıda izleyeceğimiz plan ve yöntemi özetleyelim: Giriş bölümünde, **Orleans Metni**'nin hareketimizin durumu ile **"Dünya Türkiye Komünizm"** metni arasında kurduğu ilişki ve bu temelde geliştirilen eleştiriler üzerinde, bir de "Türkiye Solu" kavramına ilişkin terminoloji sorunu üzerinde duracağız. II. bölümü, "Ayrıntılı değerlendirmeler"e ayırıyoruz. Tartışmamızın esas konuları olan, "İslami hareket" ile "Kürt sorunu"nu III. ve IV. bölümlerde tartışacağız.

1. Orleans Metni, "Dünya, Türkiye, Komünizm" metnini temel alıyor; eleştirilerini ise hareketimizin tüm çizgisine yöneltiyor. Söz konusu metin hareketimizin temel programatik belgesi değil. Hareketimizin çizgisi birden çok belge, dergi ve kitap yazısında geliştirilen görüşlerin toplamından oluşuyor. Bu nedenle, değerlendirme ve eleştirilerin bu toplam üzerinden yapılması ya da yalnızca söz konusu metinde **söylenenlerle** sınırlandırıl-ması, neyi tartışacağımızı belirlemek açısın-dan daha doğru ve işlevli olurdu. Eleştirilerin söz konusu metinde **ele almadığımız** konuları da içermesi; bu konularda başka yerlerde söylediklerimizi ise dikkate almaması sıkıntı yaratıyor.

Örneklerle açıklamaya çalışalım.

"İyi belge-kötü belge"li anlatımlar, kullanılan sözcüklerin göreceliği ve öznelliği bir yana, metnin misyon ve işlevinin yanlış kavranmasından kaynaklanıyor. **Orleans Metni**'nden aktarıyoruz:

"Ancak, Genel kurul toplantısından çıkan belge,(*) içindeki birçok doğruya rağmen, bir bütün olarak bakıldığında, iyi bir belge değildir. Daha doğrusu, bir sürecin bugünkü aşamasındaki sonuçlarını özetliyorsa, iyi bir belge değildir, yok bir ideolojik tartışma platformuysa iyi bir belgedir. Ne yazık ki, siz birincisini düşünüyorsunuz."

Hayır, ne birincisi ne ikincisi. Belge dünya, Türkiye ve devrim süreçlerinin öne çıkan, güncelleşen sorunlarına dikkat çeken, durum ve görev saptaması yapan bir yıldönümü yazısıdır. Bir sürecin "sonuç belgesi" olmadığı gibi, "tartışma platformu" olarak da yazılmadı. Bizi bağlıyor. Kuşkusuz her metin gibi hem içimizde, hem dışımızda tartışmaya açıktır.

Devam ediyoruz:

"Bir yandan ideolojik-siyasal bir çizgi ortaya koyduğunuzu ve geliştirdiğinizi, öte yandan yaptığınız işin teorik bilincini kavramada ciddi eksikleriniz olduğunu söylüyorsunuz ve az yetişkinlik sorununu vurguluyorsunuz. Bu iki tesbitin birbiriyle çelişmediği tek durum, ideolojik-politik mutabakatın çok düşük bir düzeyde gerçekleşmiş olması durumudur. Bu denli düşük bir düzeyin nasıl bir açınım getireceğini görmekte zorluk çekiyoruz."

Bir çelişki olduğu doğru. Çelişki bizim kafamızda değil, yaşamda. Çizgi var ve gelişiyor, doğru; ama katkı, katılım ve kavrayışta eksiklikler var; bu da doğru. Eleştirilen cümlenin tamamını ve onu izleyen cümleleri okumakta yarar var: "İdeolojik-programatik üretime katılım ve yaptığımız işin teorik bilincini kavramada ciddi eksikliklerimiz var. Hareketin tümü açısından bakıldığında katkılar sınırlı, kavrayış yüzeyseldir. Kadrolaşma ve örgütlenme sürecimizin derinlik ve yoğunluğu istenilen düzeyin çok gerisindedir."

Bir hareketin ideolojik düzeyi, mutabık kalanların ortalama düzeyiyle ölçülemez. Gerçek durum genellikle tersidir: Hareketin ideolojik düzeyi kütlesinden ileridir. Öncü, örgüt ve önderlik sorununun kritik noktası da burasıdır. Arkadaşlarımızın yaptığı gibi, *"gerçek anlamda ideolojik mutabakatı ön planda tutmak için* katılımcı ve imzacıları dar bir çerçeveyle sınırlamak"(**) ise tartıştığımız sorunun, örgüt sorununun çaresi olmuyor. Örgütlü siyasal pratiğe giren her ekip ve hareketin ilk oluşum döneminde olduğu gibi kütleselleştiği dönemlerde de karşılaştığı önemli sorunlardan biri, hareketin sayısı çok olmayan önderleri tarafından konulan teorik-siyasal çizgisi ile bileşimi her zaman eşit ve heterojen taban ya da kitlenin bilinci, kavrayışı arasındaki mesafedir. Örgütlü -kollektif çalışma bu mesafeyi kapatmanın tek yoludur; ancak örgüt-hareket pratiği bu çelişkiyi her zaman taşır. Biz de taşıyoruz.

Orleans Metni, üzerinde epeyce emek ve çaba harcadığımız program tartışma ve açılımlarını da **"Dünya Türkiye Komünizm"**'i temel alarak "mahkûm" ediyor:

"Genel Kurul belgesinin benimsediği ideolojik ve politik düzey, bir ideolojik çalışmanın komünist program hedefine yönelik olarak ele alınmasına izin verecek bir düzey değildir. Oysa siz bunu, yoğunlaşmanız gereken birinci görev olarak önünüze koymuşsunuz."

Arkadaşlar komünist program hedefine uygun ideolojik düzeyi yanlış yerde arıyorlar. Yazdıklarından bu konudaki çalışmaları oku-

* Söz konusu belge, Devrim Aktivistleri Genel Kurulu'ndan "çıkan" değil oraya sunulan da değil, oraya sunulanın dergi için geliştirilmiş biçimidir. 23. sayıdaki sunuyu aynen şöyledir: "Genel Kurul'a sunulan siyasi raporun geliştirilmiş biçimini bu sayımızda "Dünya Türkiye Komünizm" başlığı altında sunuyoruz."

** 22 Şubat tarihli mektup.

madıkları anlaşılıyor. Bunu doğru bulmasak da anlayabiliriz. Konuyla ilgili bunca yazı varken, bunları hiç dikkate almadan, program çalışmasını yalnızca görev olarak koyan bir metne dayanarak kestirmeden böyle iddialı savlar ileri sürmeleri sorumsuzluk oluyur.

Son örnek: *"'Sözcüğün gerçek ve devrimci anlamıyla yeni olmaya çalışan bir hareketiz.' diyorsunuz. O halde geri kalan devrimci hareketlerden kendinizi çok kalın çizgilerle ayırmanız gerekir. Metinde böyle çizgiler görülmüyor."*

Ne diyelim? Birincisi, yukarıda söylediklerimizi yinelemek, teorik-siyasal kopuş noktalarında öteki yazı ve belgeleri referans vermek durumundayız. İkincisi, "yeni olmak" söylemden çok eylemde gerçekleştirilecek bir hedeftir. Üçüncüsü, yeni olmaya "çalışan bir hareket" olduğumuzu yazmakla "yeniliği" tamamlanmış bir durum olarak algılamadığımızı açıkça ifade etmiş, kendimizi abartmaktan uzak durmuş olmuyor muyuz?

2. Yukarıdakine benzer nedenlerle, sözkonusu metinde söylemediklerimiz üzerinden gelen önemli bir eleştiriye de değinmemiz gerekiyor.

Orleans metni'nin girişinde şunlar var:

*"Bu bölümde **Devrim'in** belgesinin çok önemli bir eksikliğine değineceğiz.*

***"İşçi sınıfı metinde yokluğuyla göze çarpıyor.** Kitle bağlarının zayıflığı başlangıçta yaşamsal bir sorun değildir, ama sınıf bilincinin zayıflığı her zaman yaşamsal bir sorundur. İşçi sınıfı, sınıf mücadelesi ve sınıf bilinci vurgulanmadan doğru politik hattı tutturmak ve kitle bağlarını sınıfsal mücadele temelinde güçlendirmek de mümkün olmaz."*

Son söylenenler doğru. Bize yöneltilen eleştiri ise haksız ve yersiz. İşçi sınıfının sosyalist teori, siyaset ve örgütlenmedeki merkezi yeri konusunda son derece net bir hareketiz.

Bunların biliniyor olması gerekir. Her yazıda ve "**Dünya, Türkiye, Komünizm**"de, sosyalizmin ABC önemindeki doğrularını yinelemenin ise gerekli ve işlevli olduğu görüşünde değiliz. Söz konusu yazıda ele aldığımız bütün konuları işçi sınıfının bakış açısıyla, sınıf savaşımı sorunları çerçevesinde işledik. Bize göre doğrusu da budur. Sosyal demokrasi, sendikalar, medya, islami hareket konularını ele alışımız, bütün bunların işçi sınıfını kuşatmadaki rolü nedeniyledir.

"İşçi sınıfının ideolojik, siyasi ve örgütsel bağımsızlığı devrimci yürüyüşün tek güvencesidir." (Orleans metni)

Katılıyoruz. Ancak bu doğru cümlenin özellikle "PKK'den bağımsızlığı" vurgulamak için yazılmış olması neden? Böyle bir vurgunun bu tartışmada yeri yok. PKK kuyrukçusu hareketler olabilir ve vardır. Bizi ilgilendirmiyor. İşçi sınıfı, burjuva, küçük burjuva, ulusal, dinsel tüm ideoloji ve hareketlerden bağımsız olmak durumundadır. Bunu belirtmek gerekli ve yeterlidir. Ötesi kompleksli bir tutumu anlatır.

Orleans Metni'nin sonuç cümlelerinde ise işçi sınıfı vurgusu yanlışlara açık kutsayıcı bir abartmaya varıyor:

"Biz, işçi sınıfı, yine işçi sınıfı, yalnız işçi sınıfı ve hep işçi sınıfı diyoruz."

İşçi sınıfı kapitalist toplumun **en** ve sonuna dek devrimci **tek** sınıfıdır. Ancak işçi sınıfının devrimciliği yaradılışından gelen otomatik bir devrimcilik değil, bilinçle edinilen potansiyel bir devrimciliktir. İşçi sınıfının verili tarih anındaki siyasal eylemini yalnız kendi durumu ve koşulları değil, sınıf mücadelesinin genel koşulları belirliyor. İşçi sınıfı ancak başka bir sınıfa karşı savaşım içinde devrimci bir sınıf oluşturuyor. İşçi hareketinin siyasal eyleminin düzey ve karakteri yalnız emekle sermaye arasındaki savaşın derecesine göre değil, toplumdaki bütün savaşımların, öteki sınıf ve katmanların da yer aldığı **sınıflar savaşımının** derecesine göre biçimleniyor. "Yalnız" ve "hep" işçi sınıfı demek, savaş yolunu buna göre çizmek doğru değil.

3. Arkadaşlarımız, Türkiye ve dünya süreçleriyle ilgili çözümlemelerin ışığında "... artık bir 'sol hareket'ten veya bir 'Türkiye Solu'ndan söz etmenin teorik olarak yanlış" olduğunu yazıyorlar. Buna katılırız. "Sol hareket" ve "Türkiye Solu" sınıf terimleri türünden bilimsel açıklık taşımıyor. Ayrıca tanımlanmadan kullanıldığı zaman karışıklıklara da neden oluyor. Biz, bu kavramı kullanırken hep sosyal demokrasinin solunu, sağ sınırı belirlenmiş geniş bir yelpazeyi düşündük "**Dünya Türkiye Komünizm**" metni bu tanım çerçevesinde okunduğunda bize ilişkin bir kafa karışıklığı olmadığı anlaşılacaktır.

II. Ayrıntılı değerlendirmeler

Bu bölümde görüş birliği içinde olduğumuz konulara değinmeyeceğiz.

Dünya bölümüne ilişkin, ekonomik krizle hegemonya krizinin üst üste düştüğü saptamasına, kapitalizmin kirizlerden kan alarak beslendiği değerlendirmesine katılıyoruz.

Bizim metindeki "Bugün parçalayıcı güçler, bütünleştirici güçlere ağır basıyor" saptaması metnin başka bir yerindeki "Em-

peryalist entegrasyon ve çatışma içiçe yaşanıyor"la birlikte okunmalıdır.

Bölge ve Türkiye

Bu bölümde yöneltilen eleştirilerle ilgili söyleyeceklerimiz var.

1. Körfez savaşı: Bu konuda yazdıklarımızı bir kez daha aktarmakta yarar görüyoruz.:

"Bir ucunda Sovyetler Birliği'nin yer aldığı iki kutuplu dünya dengesinin bozulmasıyla birlikte, emperyalizm ilk ve en önemli askeri müdahalesini bu bölgede gerçekleştirdi. Irak liderliğindeki Arap birliği girişimini kanlı biçimde cezalandırdı; Kuzey Irak'ta fiili bir Kürt egemenlik bölgesi oluşturdu, sonraki süreçte Filistin sorununu sistem içi çözüm yoluna soktu. Şimdi Kürt sorununa "çözüm" arıyor."

Görüldüğü gibi burada Körfez savaşının spesifik değerlendirmesi yapılmıyor. Emperyalist müdahale esas olarak, değişen dünya dengelerine bağlanıyor. Birinci nokta bu. İkincisi, Irak'ın Kuveyt'e petrol için saldırdığı doğru. Saddam'ın Arap birliği kartına Kuveyt'in işgalinden sonra, krizin uluslararası boyutu kavrandığı zaman başvurduğu da doğru. Ancak bu, salt propaganda amacına yönelik nafile bir demagoji olmaktan öte, tarihsel kökleri ve destekleyici güçleri olan bir karttı. Saddam emperyalizme kafa tutarken ve geri çekilmeye çalışırken buna da güvendi. Ürdün, FKÖ, Libya ve Yemen'in tutumları bu güvenin tümüyle boş olmadığını gösterdi. Ama süreç Coşkun Adalı'nın kitabında yazdığı gibi "Arap dünyası"nın çaresizliğini de gösterdi. "Arap birliği girişimi" formülasyonunun savaşın gerçek nedeni Arap birliğiymiş, Arap Birliği reel bir olasılıkmış türünden **imalar** içerdiği için yerinde bir formülasyon değil. Kabul ediyoruz.

2. Türkiye ekonomisi

"Türkiye ekonomisinin en büyük sorunu kaynak sorunudur" saptamasında birleşiyoruz.

Orleans Metni'ndeki şu sözler durumun son derece doğru ve tama yakın bir özetidir:

"Türkiye kapitalizminin yayılma stratejisiyle ve artan yayılma imkânlarıyla birlikte, 90'lı yıllarda, kaynak ihtiyacı, izafi olarak muazzam bir artış göstermiştir. Kısa ve orta vadedeki kaynak açığını gidermek için alınan borçlar, uzun vadede kaynak bulmayı giderek imkânsızlaştırıyor. Türkiye kapitalizminin kaynak sorunu bugünden bakıldığında çözümsüz görülüyor. Sermaye büyük bir hızla birikiyor ama, üretken dokuda bu birikimin tekelci kâr getirecek şekilde yatırılmasını sağlayacak transformasyon gerçekleştirile-miyor. Çünkü kaynak yok. Özelleştirmelere de herşeyden önce bunun için gidiyor. Ekonomi dış borç batağında debelenmeye mahkumdur. Bu debelenme de beyhudedir, çünkü kaynak sorununu çözmüyor. Yine kaynaksızlıktan, Türkiye ekonomisi teknoloji üretemiyor. Dış pazarlardaki rekabet gücü hala devalüasyon, ihracat kredileri teşvikler vb. türünden parasal itkilerle ayakta duruyor. ihracatı parasal yöntemlerle itmenin bir sınırı var. O sınıra şimdi yaklaşılıyor."

Tama yakın. Çünkü bu çözümlemede sınıf mücadelesi açısından çok önemli bir eksiklik var: *Türkiye'nin dış pazarda rekabet gücünü korumak için başvuracağı, başvurmak zorunda olduğu temel yöntem, işgücü maliyetini düşük tutmak, yani sömürüyü daha da yoğunlaştırmaktır.*

Eylül saldırısıyla emekçi sınıflardan alınanların esas olarak "rant ekonomisi"ne gittiği, büyümenin tüketici karakteri üzerine yazdıklarımızı rakamların da, gelişmelerin de doğruladığını düşünüyoruz. Korkut Boratav'ın verdiği rakamlara göre, 1980 öncesinde faizlerin sermaye gelirleri içindeki payı %15 iken, 1983 sonrasında %40-68'lere tırmanmıştır; 1980-89 arasında mali kuruluşların GSYİH içindeki payı neredeyse ikiye katlanmıştır; 1977-88 arasında faiz gelirleri reel olarak 28 misli artmıştır. (K. Boratav, *1980'li yıllarda Türkiye'de Sosyal Sınıflar ve Bölüşüm*, Gerçek Y. İstanbul 1991, s. 55-57)

Orleans Metni, *"Bütün kapitalist ekonomiler rant ekonomisi doğurur. Bunda anormal bir durum yok... Kapitalist bir ekonomi için tüketime yönelik büyümenin nesi fena anlamadık."*

"Normal-anormal", "iyi-fena" kavram çiftlerinin tartışmaya herhangi bir katkısı olacağını sanmıyoruz. Sistemin "anormal" ya da "fena" işlediğini söylemiyoruz. Tersine, bu işleyişler sistemin karakterinden geliyor ve Türkiye koşullarında kaynak yetersizliği, dış borç kıskacı, teknolojik gerilik, kirli savaş vb. birçok etkenle birlikte krizin nedenini oluşturuyor. Bizi ilgilendiren bu yapılanma ve işleyişlerin hangi sonuçları doğurduğudur. Sanayi yatırımlarının azalmasında rant gelirlerinin yükselişi ihmal edilmemesi gereken bir nedendir. Türkiye'nin en büyük 500 sanayi firmasının toplam kârının %40'ının repo kaynaklı olması son derece çarpıcı bir göstergedir.

"Dünya Türkiye Komünizm" Ocak başında yazıldı. "Büyük bir ekonomik krizin

yaklaşmakta olduğunu" dile getirdi. **Orleans Metni** Şubat sonundu yazıldı. Bu saptamamıza katılmakla birlikte, vurguyu *"Türkiye'nin kapitalist dünyayı saran krizi şu ana kadar hafif yaşayan ülkelerden biri"* olduğu noktasında yaptı. Bizim "yaklaşıyor", arkadaşlarımızın "hafif yaşanıyor" saptamalarının mürekkebi kurumadan kriz somut göstergeleriyle çıkıp geldi. Bugün yaşanan kriz, Demirel'in söylediği gibi bir "trafik kazası", bir patlama değil, kendisini önceleyen bir sürecin ürünü olan, dipten gelen bir krizdir.

3. Sendikalar

Sendikalar konusunda yaklaşımlarımız genel olarak benzeşiyor.

Çizilen sendikacı tipolojisi gerçeğe yakın görünüyor.

Şu saptamayı ikircimsiz paylaşıyoruz: *"Sendikacılara çok kızılmasının nedeni, sendikacılığa aşırı misyon yüklenmesidir. Kendileri politik boşluğu dolduramayanlar, bunu sendikacılardan bekliyor ve onlar bunu yapmadığı için de kızıyorlar. Oysa sınıfa bilinç dışardan götürülür."*

Farklı düşündüğümüz üç nokta var.

Bir: Sendikalar düzeniçi sınıf örgütleridir. Batı Avrupa'nın sosyal demokrat partileri işçi sınıfı ağırlığına rağmen izledikleri siyaset nedeniyle burjuva örgütleridir. Sendikalar ise siyasal değil ekonomik savaşım örgütleri oldukları için onları *"işçi sınıfının burjuva örgütleri"* olarak tanımlamak yanlıştır.

İki: *"Türkiye işçi sınıfının sendikal birliğinin Türk-İş içinde gerçekleşmesinden yanayız"* anlatımı eğer işçi sınıfına "Türk-İş'te birleş" çağrısı da taşıyorsa bizim için tartışma konusudur. Biz de sendikal birlikten yanayız. Bunun Türk-İş'te gerçekleşmesine de ilkesel bir itirazımız olamaz. Ancak bugünkü verili durumda, başka sendikalarda örgütlü işçilere "Sendikanızı kapatarak ya da sendikalarınızla birlikte Türk-İş'e gidin" biçiminde bir eylem çağrısı yapmayı doğru bulmuyoruz.

Türk-İş ve DİSK, bu iki sendika da yöneticilerinin sınıfsal-siyasal kimliği ve benimsedikleri sendikacılık anlayışı çerçevesinde işçi sınıfının ekonomik savaşımını doğru ve militan çizgide yürütecek durumda değiller.

Türk-İş tam bir devlet sendikasıdır.

Eski DİSK tarihe karışmıştır, "Çağdaş ve Şeffaf" sendikacılığı savunan yeni DİSK ise tipik, üstelik tabansız bir Batı Avrupa sendikası olma türünden nafile bir çaba içersindedir.

Yöneticilerinin izlediği tutum açısından yalnız Türk-İş değil, DİSK de burjuva hükümetlerinin dümen suyundadır. Maaşları, yollukları, makam arabalarıyla ve başka bağlarla sermaye düzenine bağlanmış olan sendika patronları işçi sınıfının sendikal mücadelesi açısından kurtulunması gereken asalaklardır.

"Türk-İş'te birleş!" ya da "DİSK'e gidelim!" çağrılarının ikisi de işçi sınıfı hareketinin önünü açmıyor. Sendika değiştirme çağrısı sorunun özünü kavramayan, sınıfın dikkatini esas odaklaşılması gereken noktadan uzaklaştıran, ekonomist bilinç veren, sahte umutlar yaratan bir çağrıdır. 1980 öncesinde DİSK'e katılmak üzere sendika değiştirme modası vardı. Yanlıştı.

Bugün işçi sınıfının sendikal birliğini bu "çağrı" kolaycılığı dışında, süreç içinde sağlamak için çalışmak, tüm dikkat ve enerjiyi fabrika ve işkollarında komünist örgütlenme ve mücadeleyi güçlendirmeye seferber etmek gerekiyor.

Sendikal birlik sorununda somut çözümleme ve önerimiz kısaca şöyledir:

İşçi sınıfının büyük çoğunluğu Türk-İş'te toplanmıştır. *Sendikal savaşım ve çalışmanın esas alanı Türk-İş gövdesidir.* Bu noktada bir tercih durumu yoktur. Bu büyük gövde içinde devrimci işçilerin insiyatifinde bir sendikal seçeneği, programı, belgileri, kadroları ve kavgasıyla mayalandırmak, geliştirilecek ana istemler temelinde DİSK, Hak-İş Konfederasyonları ve bağımsız sendikalarla da ilişkiler kurmak, bu sendikalara bölünmüş milyonlarca işçiyi *ortak hedefler* temelinde harekete geçirmek, önce eylemde giderek de aynı sendika konfederasyonunda birleştirme hedefi gütmek gerekiyor.

Üç: Sendikalara girme, sendikacılardan (oyunun kurallarını) öğrenme ve onlara başbelası olma önerilerine itirazımız yok. Yalnız çizilen sendikacı tipinin kullandığı bütün silahları kullanmamız ne doğru ne de mümkündür. Biz ancak kendi minderimizde üstün gelebiliriz. Sınıf içinde örgütlülük, taban insiyatif ve denetimi, sorunun özüdür. Sendikacılar işçilerden, devletten korktuklarından daha çok korktukları zaman, ancak o zaman roller tersine çevrilebilecektir.

4. Sosyal demokrasi

Bizce, SHP tekelci sermaye partilerinden biridir. En "uyuz"u olabilir. Programıyla, hükümetteki icraatıyla, önderliğiyle tekel dışı burjuvaziyi değil, tekelciliği temsil ediyor. Tekellerin "uyuzluğu" nedeniyle SHP'yi iktidarda görmek istemeyecekleri savunuluyor. Ama SHP iktidarda. Tekelci burjuvazi SHP'yi iktidar ortaklığına tam da arkadaşlarımızın belirttiği nedenle, "toplumda biriken muhalefetin gazını almak için" getirdi.

Orleans Metni'nin şu cümlesini paylaşıyoruz:

"Sosyal demokrasinin iflas etmiş olması, onun etkisindeki yığınları kazanabilme olanaklarımızı arttırıyor. Onlara (SHP tabanına- Devrim*) uyuz SHP'nin laiklik çizgisinin, aslında devletin bekasının gerektirdiği sınırda duran bir çizgi olduğunu, yani bu çizginin gerçek laiklik mücadelesine ket vurduğunu anlatmalıyız."*

Bazılarının laikliği savunmak, "Şeriatçı-totaliter" gidişi önlemek için "SHP'ye oy ver!" çağrısı yaptığı bir Türkiye'de bu vurgu önemlidir.

5. ***Medya*** konusunda birbirini destekleyen ve zenginleştiren şeyler söylüyoruz. Ne yazık, görevi doğru saptamakla birlikte medyaya savaş açmakta devrimciler olarak yapmamız gerekeni yapamıyoruz.

İmlâ, dizgi, biçim konusundaki eleştiri ve önerileri de paylaşıyoruz.

III. İslâmcı hareket

Türkiye'de islâmcı siyasal hareketin yükselişinin uluslararası-evrensel, ulusal-tarihsel nedenleri var. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin çözülüşünün neden olduğu büyük boşluk; onunla birlikte anti-komünizm temelinde biçimlenmiş emperyalist-kapitalist ideolojinin bunalımı; hedonist, egoist ve tüketimci tekelci ideolojinin yol açtığı doyumsuzluk; emperyalist ideologların deyimiyle "kültürel çöküş", İran İslâm Devrimi vb. uluslararası nedenler yalnız Türkiye'de değil tüm islâm ülkelerinde islamcı-şeriatçı hareketi güçlendirdi. Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle evrensel kurtuluş ideolojisi olan marksizmin çekiciliği azaldı; dünyanın her yerine nüfuz eden tekelci kapitalizm, yığınsal ölçekte ekonomik-toplumsal istekler yarattı ama bunları karşılamak yerine az ve orta gelişmiş ülke halklarını işsizlik ve yoksulluğun cenderesine itti. Bu süreç, emperyalist "Batı"ya karşı gelenekçi tepkileri güçlendirdi. Tarihsel kökleri, ideolojisi ve camiler temelinde örgütlenmesi olan ve siyasallaşan islam bu tepkilerin toplandığı kanal oldu..

Türkiye'de yaşanan hızlı kapitalistleşme, sanayileşme ve kentleşme süreçleri büyük toplumsal sorunlar ve dengesizlikler yarattı. Geleneksel küçük burjuvazi, orta katmanlar yıkıma uğrarken, birbirini büyüyerek izleyen kırdan kente göç dalgaları kentsel dokuyu altüst etti. Kültür şoku yaşayan, hoşnutsuz, eğitimsiz yeni kentli yığınları öteki dünyadan önce bu dünyanın sorunları nedeniyle dinsel örgütlenmelere yaklaştılar. Tarihsel-toplumsal kökleri, yalnız dinsel değil ekonomik, siyasal örgütlenmesiyle de güçlü olan islâm bu insanlar için sığınak işlevi gördü.

Türkiye'de islamın 30 yıla yakın örgütlü siyasal pratiği var. MNP, MSP ve RP bu pratiğin değişik zamanlardaki temsilcileridir. Daha öncesiyle düşünüldüğünde Serbest Fırka ve Terakkiperver Parti'den bu yana İslâmcı akım DP ve AP'nin desteklendiği geçici ve görece kısa bir dönem sayılmazsa siyasal-örgütsel sürekliliğini korumuştur.

12 Eylül dönemi islâmcı akımın devlet ve toplum içinde güçlenmesine büyük katkılar yaptı. Eylül rejimi -Orleans yazarlarıyla aynı görüşteyiz- buna; **a)** Dinin siyasallaşmasına kütle desteği kazanmak ve solu yalıtlamak için, **b)** Emperyalistleşme yönelişi evrensel ve yayılmacı bir ideoloji istediği için başvurdu.

Eylülist rejim, ihtiyaç duyduğu ama kemalizmle sağlayamadığı kütle desteğini yaratmak amacıyla "Türk-İslâm Sentezi"ni ortaya attı ANAP bu sentezin siyasal adresi olacaktı. Ancak ANAP bir araya getirdiği dört eğilimle sentez değil, ancak geçici bir koalisyon oluşturabildi.

Eylül ve sonrası bir büyük ekonomik-toplumsal transformasyon olduğu kadar bir yıkım, toplumsal yozlaşma ve çürüme dönemidir. İslâmcı siyasal akım 12 Eylül'ün nimetlerinden yararlandı ama yıkıcı sonuçlarının sorumluluğuna ortak olmadı. Tersine, yığınların düzenden en çok yüz çevirdiği, rüşvet, vurgun, hırsızlık, fuhuş ahlâksızlık vb. çürüme belirtilerinin tüm toplumu sardığı bir durumda, düzenin karşıtı ve alternatifi gibi görünmeyi başardı.

Daha da sayılabilir. Ayrı çalışmalarda ele alacağımız için burada uzatmıyoruz.

Sınıf mücadelesi, devrim-karşı devrim bağlamında islâmcı siyasal akımı, devrime karşı bir dalgakıran, olağanüstü koşullarda düzenin öne çıkartacağı toplumsal-kütlesel bir yedek güç olarak görüyoruz. Temel tezimiz budur. Tekelci sermayenin bu akımı **iktidar almaşığı** olarak elde tutma stratejisi olduğunu hiçbir yerde, hiçbir zaman savunmadık ve savunmuyoruz.

Yazdıklarımız da böyle anlaşılamaz. **Orleans Metni**'nin aktardığı parça onu izleyen cümleyle birlikte okunduğunda ne dediğimiz açıktır. Aktarıyoruz:

"Tekelci sermayenin olağan koşullardaki asli almaşığı olmasa da olağanüstü durumlarda, öne çıkacak toplumsal-kitlesel bir yedek güçtür. *Bir devrim tehlikesi karşısında kapitalizmi kurtarma misyon ve işleviyle görev üstlenmesi mümkün ve muhtemeldir*"

Bir: "İktidar almaşığı" sözcüğü bize ait değil.
İki: Öne çıkacak "iktidar alternatifi" değil, toplumsal kütlesel bir güç. Vurgu "siyasal erk" olma yeteneğine değil, toplumsal-kütlesel işlevine yapılıyor.
Üç: Misyonu ve işlevi kapitalizmi kurtarma noktasındadır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin laikliği sahtedir. Devleti şimdilik bir yana bırakalım. TSK'nın yapısı, örgütlenmesi **Orleans Metni**'nde de açıklandığı gibi dinsel kurum ve öğelere dayanmıyor. Bu doğru. Ancak TSK'nın kendi tasarrufunda yürüttüğü öyle eylemler var ki bunlar askerlik ve siyaset işlerine (TSK Türkiye'de MGK kanalıyla doğ-rudan ve kurumsal olarak siyasetin içindedir.) dinin karıştırıldığının açık, yadsınamaz örneklerini oluşturuyorlar.

Bir: Genelkurmayın PKK'ya karşı propagandada hazırladığı birden çok broşür ve bildiride Kur'an ayetleri ve hadisler kullanıldı.
İki: 27 Mart seçimlerinde olağanüstü hal bölgesinde Genelkurmay RP'yi destekledi. Bunlar günlük gazetelerde yer alan ve yalanlanmayan haberlerdir. Sonuç Silahlı kuvvetler örgütlenme olarak laik temelli ama "gerektiğinde" dini siyasete alet eden bir kurumdur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana Ordu'yu dinden uzak tutmaya özen gösterdiği ve belli ölçülerde tuttuğu, "hesabını" buna göre yaptığı da doğru. Ama arkadaşlarımızın öngördüğü *"islami hareketin toplumda yükseleceği ama ordudan bağımsız duracağı"* bir durumu düşünmek mümkün değil. Gerçekleşen devrim ve karşı-devrimler pratiği, deyim yerindeyse mekaniği toplumda yükselen bir gücün sonuç belirleyici noktada orduyu böldüğünü, hiç değilse bir kısmını yanına çektiğini gösteriyor. Burası, hesap tutturmanın çok güç ve riskli olduğu kritik bir noktadır. Orduyu kurum olarak ayrı tutma çabasının burjuvazinin zayıf noktası olduğu saptaması yukardaki kategorik ve yanlış formülasyonu bir ölçüde düzeltiyor; bu tartışmanın, *"devrimci durumda bu iki gücü birbirine karşı çıkaracak taktikler izleyebilmemiz"*. açısından önemli olduğunu yazmak ise daha büyük bir yanlışa yol açıyor. İslamcı hareketin toplumda yükseldiği, ordunun ise elinde kılıcıyla beklediği bir durum, devrimciler için yararlanılacak değil, arada pres olunacak bir durumdur. Devrimcilerin bütün güçleriyle bu ikilemi önlemek için çalışmaları gerekiyor. Böylece, tartışmanın en önemli noktasına gelmiş oluyoruz.

"Dünya Türkiye Komünizm"de şunu söylemiştik:

"Doğu-batı, laik-islam ikilik ve kutuplaşması tarihsel kökleri olan bir gerçekliğimizdir. Sorunumuzdur. Ama komünistlerin kendilerini bu ikiliğin bir ucunda, bunlardan biriyle özdeşleştirerek tanımlama türünden bir sorunları yoktur."

Orleans yazarları bu görüşümüzü çok yanlış buluyor ve *"Bütün devrimciler laiktir.. İkilik laiklerle, yani dinle devlet işlerinin ayrı olmasını isteyenlerle, şeriatçılar, yani devletin din devleti olmasını isteyenler arasındadır. Bu ikiliğin nasıl oluyor da bir ucuyla kendimizi özdeşleştirmiyor muşuz? Bal gibi özdeşleştiriyoruz"* diyorlar.

Bir: Biz her durumda laiklikten yanayız. Laiklik, burjuva devrimlerinin getirdiği bir toplumsal kazanımdır. Daha azına razı olmayız. Bu anlamda komünistler tabii ki laiktir. Ama laiklikle özdeş değildir. Özdeş olmak aynı ve "o" olmaktır. Laiklikle özdeşleşmek, kimliğimizi laikliğin belirlemesi demektir. Her komünist laiktir. Her laik komünist değildir. Komünist de, laik olduğu için komünist değildir. Komünistler kendilerini laiklikle özdeşleştiremezler.

İki: Türkiye'de sözünü ettiğimiz laik-islam ikiliğinde, laiklik somutta kemalist laikliktir. Biz kemalist değiliz. Laiklik savaşımını kemalist-laik kulvar ya da cepheden yürütmez, kendimizi kemalist-laiklikle **hiçbir** biçimde özdeşleştiremeyiz.

Buralarda son derece net olmak durumundayız.

Türkiye "sosyalist" solunda, sendikal harekette kemalist-laiklikle özdeşleşenler o cephenin kuyruğuna takılanlar var. Uğur Mumcu cenazesine katılanları hedef-kitle alanlar; Taksim "Ataya saygı" mitinginde figüranlık üstlenenler; komünist-sosyalist hareket oluşturmayı bir kenara bırakıp laik-demokratik cephe ve blok peşinde dolananlar bu kampa giriyorlar. Kemalist-laik cepheleşme devlet güdümlü, şoven, doğası gereği anti-komünist bir karakter taşıyor.

Üç: Ateizmin vicdani, felsefi bir sorun, laikliğin politik bir önerme olduğunu biliyoruz. Ateizme laikliğe alternatif olduğu için değil, komünist tutumun altını çizmek için değindik. Komünistler *Manifesto*'nun sözleriyle görüşlerini saklamaya tenezzül etmezler.

Dört: TC laik değildir. Diyanet işleri Başkanlığının, ilkokullarda din dersleri zorunluluğunun kaldırılması ve İmam Hatip okullarına devlet bütçesinden bir tek kuruş verilmemesi bu konuda ileri sürülebilecek üç önemli savaşım hedefidir.

Beş: *Devrim*'in 23. sayı arka kapağında yer

alan, "Bu başlık altında (Devrimci Program başlığı altında-*Devrim*) Aleviliği veya başka bir **inancı temel almak**, yobazlığa eş düzeyde bir gericiliktir"(abç) düşüncesinin neresi yanlış? Burada Aleviliğin ne olduğu, Aleviliğe karşı tutumun nasıl olması gerektiği konu edilmiyor. Devrimci Program hiçbir inancı, dinsel-mezhepsel inancı temel alamaz. Aleviliğin ilerici potansiyelini görmek, Alevileri bulunduğumuz yerden eyleme çağırmak ise ayrı ve yapılması gereken bir iştir. Kimin bayrağı altında ve hangi savaşa çağırdığımız noktasında bir bulanıklık yaratmamak koşuluyla bütün ilerici-devrimci güçleri eyleme çağırmaktan yanayız.

Altı: Kemalist laik-şeriatçı kutuplaşmasına emek,sermaye çelişkisini perdelediği için karşı çıkıyoruz. Lenin'in dediği gibi, "İnsanlığın üzerindeki din boyunduruğunun toplumdaki ekonomik boyunduruğun bir sonucu ve yansıması olduğunu akıldan çıkarmak burjuva dar görüşlülüğüdür ve bizim din sorununu burjuva radikal demokratlarının sık sık yaptığı gibi, soyut, idealist bir biçimde, sınıf mücadelesinden kopuk 'entellektüel' bir sorun gibi ortaya koymak yanlışına düşmememiz gerekir." (Lenin, *Din Üzerine*, Ekim yayınları) Komünistler, işçi sınıfının emek-sermaye çelişkisine göre ikincil sorunlar ekseninde bölünmesine, temel çelişkinin bir yana itilmesine izin vermezler. Son olarak **Orleans Metni** yazarlarının 20 Nisan 1994 tarihli mektupta bağlanmasını önerdikleri noktalarda düşüncelerimizi sıralayalım:

a) Devletin din örgütüyle b) Refah Partisi'yle c) Bu ikisiyle savaşın önemini anlamayanlarla d) Ateistlerin demokratik hakları için ideolojik-siyasal savaş yürütmek gereklidir. Bunlara, e) Sosyalizm savaşımını "Laik, demokratik Türkiye" hedefine kurban edenlerle ideolojik-siyasal savaşı da eklemek gerekiyor.

IV. Kürt hareketi ve ulusal sorun

Bu başlık altında, marksizm-leninizmin ulusal soruna yaklaşımındaki temel-yöntemsel ilkelerini kısaca yeni bir kurguyla yineledikten sonra, sorunun somut çözümlemesini yapmaya, **Orleans Metni** yazarlarıyla yürüttüğümüz tartışmayı geliştirmeye çalışacağız.

1. Tarihsel çerçeve

Ulusun, ulus temelinde devletin ve demokrasinin ortaya çıkışı kapitalizmin yükselişiyle eş zamanlıdır.

Kapitalizmin gelişmesi içinde, ulus sorunu açısından iki büyük tarihsel döneme ve bunlara denk düşen tarihsel eğilimlere rastlıyoruz.

Birinci dönem; ulusal bilincin uyandığı, ulusal hareketlerin ve devletlerin tarih sahnesine çıktığı ulusal olanın uluslararası olana öncelik taşıdığı kapitalizmin ilk gelişme dönemidir. Bu dönemde burjuvazi toplumsal gelişme içinde ilerici bir rol oynuyordu. Burjuva ulusal hareketler, toplumun tüm sınıflarını siyasete çeken, kapitalizmin gereksinmelerini en iyi karşılayacak modern siyasal ve merkezi örgütler oluşturan bir işlev görüyordu. 1789'dan 1871'e kadar süren bu dönemde bugünün büyük kapitalist-emperyalist devletlerinin temelleri atıldı.

İkinci dönem; üretimin, sermayenin, ekonomik ilişkilerin uluslararasılaştığı, siyaset, bilim ve tekniğin ulusal çitleri tanımayan bir dünyasallığa doğru genişlediği; eşitsiz gelişmenin kendini şiddetle duyurduğu; dünyanın artık bir bütün olarak sosyalizm için olgunlaştığı, kapitalizmin tekelcileştiği dönemdir. 1871'lerde başlayan 1914'lerde kesin egemenliğini kuran ikinci dönemle birlikte ulus sorununa çözümlenmesi gereken yeni teorik sorunlar eklenmiştir.

Burada, dönem ayrımlarının genel ve evrensel anlamda olduğunu, ikinci eğilim dünya çapında egemen olduktan sonra da dünyanın değişik yerlerinde ilerici nitelikli ulusal hareketlerin çıkmaya devam ettiğini belirtmek gerekiyor. Eşitsiz gelişme çağında uluslaşma süreçleri de eşitsizdir. Bu, tarihsel olanla özgül olan arasındaki bağın her türlü basitleştirme ve genelleştirmenin ötesinde çeşitlilikler gösterebileceği anlamına geliyor. Tarihsel dönem ayrılıklarını yaparken bunu akılda tutmalıyız. Tarihsel olarak sınıf savaşımının uluslararasılaştığı, her ulusal sorunun aynı zamanda uluslararası bir sorun olduğu bir dönemde de, uluslaşma sürecindeki bir ulusun, yeni oluşum halindeki proletaryası kendisini ulusal bir savaşımın içinde bulabilir.

Engels 22-25 Şubat 1882'de Bernstein'e yazdığı mektupta (Haupt ve Lövy, *Marksistler ve Ulusal Sorun Antolojisi*, Maspero. s. 107) şunları yazıyor:

"Avrupa'da iki ulusun, İrlanda ve Polonya'nın, enternasyonal olmadan önce ulusal olmaya hakları olduğunu, hatta bunun onların görevi olduğunu düşünüyorum. Bunlar iyice ulus oldukça daha çok enternasyonal olabilirler."

Kürt sorununa yakaşırken akılda tutulması gereken noktalardan biri budur. Ortaçağın karanlığında yaşayan parçalanmış, oluşum süreçleri çarpıtılmış, siyasal özgürlükten yok-

sun bir halkın ulusal bilinçle ayağa kalkmaya hakkı vardır; enternasyonal olması da buradan geçiyor.

Marks'ın dediği gibi, kapitalizm ayakları üstünde dikildiği an gericileşmeye başlamış, burjuvazi ulus sorunundaki öncü-kurucu rolünü yitirmiştir. Bunun sonucu olarak, ulusun ve ulusal devletin oluşumundaki eski doğal ve organik gelişme süreci günümüzde artık yinelenememektedir. Ezilen ulusların, ulusal ve siyasal birliklerini oluşturmaları varolan devlet sınırlarında, statükoda değişiklik, bir ulusun kendi ulusal oluşum sürecini tamamlaması ise devlet örgütlenmesi istiyor.

Bütün bunlar, ulus sorununun eski çerçevelerın dışına çıktığını anlatıyor. Bugün her ulusal kurtuluş hareketi uluslararası bir sorundur. Her ulusal başkaldırı, her bağımsızlık hareketi karşısında emperyalizmi buluyor ya da emperyalizm tarafından kullanılmak isteniyor.

1917 Ekim devrimiyle birlikte sosyalizmin kurulması, ulusal sorunu dünya çapında iki blok arasındaki mücadeleden doğrudan etkilenen bir sorun durumuna getirmiştir. 1985'lere kadar bu faktör önemli bir rol oynamıştır.

Sosyalizmin çözülüşüyle birlikte, yeni bir dönem başladı.

Bugün eski sosyalist ülkelerde bir **ulusal parçalanma süreci** yaşanıyor. Bu süreç, emperyalizmin isteğine uygun, ancak emperyalist senaryoların öngördüğünden farklı bir biçimde gelişti. Emperyalizm, ulusal çelişki ve çatışmaların sosyalizmin çözülmesi yolunu açacağını hesaplıyordu. Gelişme farklı oldu. Büyük ulusal parçalanma dalgası sosyalizmin çözülüşünden sonra geldi ve sosyalizmin çözülüşü ulusçuluk hareketine büyük bir itilim verdi.

Ulusal parçalara bölünme, ya da toplumsal gelişmenin geride bıraktığı bazı ulusal sorunların dirilmesi yalnız eski sosyalist ülkelerde değil, emperyalist-kapitalist ülkelerde de yaşanıyor.

Konumuz açısından önemli bir yenilik, Sovyetler kutbunun çökmesinden sonra uluslaşma sürecini kapitalizm altında yaşayan, bu süreci tamamlaması zorla engellenen anti-emperyalis, sosyalist yönelimli ulusal kurtuluş hareketlerinin uluslararası destek ve olanaklarının ciddi biçimde daralmış olmasıdır.

Kürt sorununda bunu da akılda tutmalıyız.

2. Teorik-siyasal ilkeler

Bir: Komünistler, proletaryanın, giderek tüm insanlığın kurtuluşu için savaşır, bütün sorunlara proleter kurtuluşçu hareketin gelişmesi ve geleceği açısından yaklaşırlar.

Örnek vermek gerekirse, Marx İrlanda'nın bağımsızlığını barışçıl kapitalizm düşüyle ya da "İrlanda için devlet" gerekçesiyle değil, ezen ulus, yani İngiliz işçi sınıfının devrimci savaşımının çıkarları **açısından** savunduğunu açıkça belirtmiştir. Marx'ın yaklaşımını değerlendirirken Lenin, *"Marx'ın 'işçi sorunu' ile karşılaştırıldığında ulusal sorunun ikinci derecede önemli olduğundan kuşkusu yoktu"* diyor. (Lenin, *UKTH*, Sol Yayınlar s. 102)

Ulusal sorun kendi başına, kendine yeten bir sorun değildir. Fetişleştirilemez. Komünistlerle ezen ya da ezilen ulus ulusçuluğunun soruna yaklaşımı iki farklı sınıf tutumunu ifade eder:

"Burjuva ulusçuluğu ve proletarya enternasyonalizmi -bu biribiriyle uzlaşmazca düşman iki belgi- kapitalist dünyanın her yanında iki büyük sınıf kampını temsil eder ve ulusal sorunda iki politikayı (hayır, iki dünya görüşünü) anlatır" (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. Cilt: 20 s. 26)

Proletarya enternasyonalizmi ve sosyalizm ulusal sorunun nihai çözümünü içerir; çünkü *Komünist Manifesto*'da belirtildiği gibi, insanın insanı sömürmesi ortadan kalktıkça, ulusun ulusu sömürmesi ve ezmesi de kalkacaktır.

İki: Yukarıda söylenenler ulusal sorunu sosyalizme havale etmek biçimin de anlaşılamaz. Lenin şöyle diyor:

"Ezilen ulusların kurtuluş istemini... sorunu sosyalizm kurulana dek 'erteleyerek' değil... net ve kesin formüle edilmiş bir siyasal programla ileri sürmeliyiz" (Lenin, agy Cilt: 12 s. 147)

Bu program, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı'na (UKTH) dayanır.

Alıntıları uzatmayacağız. UKTH "ayrılma hakkı", "ayrı devlet kurma" hakkı demektir ve komünistler ayrılma hakkını açıkça, ikircimsiz savunmak durumundadırlar. Bunu yapmadan eşit haklar savaşımından, pozitif ayrımcılıktan vb. söz etmek aldatmacadan öteye gitmez.

Buraya kadarına **Orleans Metni** yazarı arkadaşlarımızın bir itirazları olacağını sanmıyoruz. Sorun bu noktadan sonra başlıyor.

Geçmişte biz de yaptık; Türkiye solunda "ayrılma hakkı"nın geçtiği her yerde, "ama" diye eklenir, "bu hakkı savunmak somut bir ayrılma girişimini desteklemek anlamına gelmez. Komünistler büyük devletlerden yanadırlar" Ne yazık ki, bu doğru sözler, kaşıkla verilenin kepçeyle geri alınmasının utangaç başlangıcı olur. Ayrılma hakkından dil ucuyla, yasak savar kabilinden söz edilirken, Lenin'in çok başvurulan ama çoğu kez eksik aktarılıp

keyfi yorumlanan sözleri referans alınarak pratikte ayrılma hakkını desteklemekten yan çizilir. Lenin'in ünlü sözleri şöyledir: "...*Ayrılma özgürlüğünü destekleyenleri ayrılıkçılığı destekliyorlar diye suçlamak, boşanma özgürlüğünü destekleyenleri aile bağlarının parçalanmasını destekliyorlar diye suçlamak kadar aptalca ve ikiyüzlüdür.*" (Lenin agy. Cilt: 20 s. 422)

Bu sözlerden çıkarak, boşanma özgürlüğünü soyut bir hak olarak savunur görünürken, bütün boşanmalara karşı çıkmak, her durumda "kutsal aile birliği" savunusunu yapmak da iki yüzlülüktür.

Komünistler her pratik ayrılma isteğini desteklemezler; ulusların küçük ulusal devletlere parçalanması için değil, onların kardeşçe gönüllü birliğinin sağlanması için savaşırlar. Komünistler büyük devletlerden, devletler federasyonundan yana olurlar. Bütün bunlar bizim de paylaştığımız genel doğrulardır.

Orleansçılarla ve başkalarıyla ayrıldığımız nokta şu: *Bütün bunlar **"öteki koşullar eşitse"** koşuluna, yani **baskı ve zorun olmaması** koşuluna bağlıdır. Lenin, "birlik" ve "büyük devlet örgütlenmesini" **kesin ve kategorik** olarak bu koşula bağlıyor. Sorun budur!*

Süngü altında gönüllü birlik olmaz. Sistematik zor ve baskı altındaki bir ulusa "birlikte aynı devlette kalalım" demek ne komünist tutumdur, ne de soruna çözüm getirir. Önce baskı ve zoru ortadan kaldırmak için savaşmak, özgür iradesi-yazgısı elinden alınanın, bu hakkı için yürüttüğü savaşımı desteklemek zorundayız.

Tutumumuzu son derece net ve açık biçimde formüle ediyoruz: UKTH'nı ayrılma, ayrı devlet kurma hakkı özüyle ikircimsiz savunuyor, baskı ve zor altındaki bir ulusun özgürlük savaşımını destekliyoruz. Aynı açıklıkla, ister sosyalizm, ister kapitalizm altında olsun, baskı ve zorun kalktığı koşulda ayrılıktan değil, birlikten yanayız.

Bütün bu teorik ilkelerin ışığında ulusal sorun somut siyasal bir sorundur. Tarihsel dönem, coğrafya, uluslararası ve ulusal koşullar, bağlaşıklar somut olarak ele alınmalıdır. Dünya pratiği, ulusal sorunla ilgili öyle çok ve çeşitli deney birikimi bırakmış, öyle farklı çözüm yolları ortaya koymuştur ki, bunlardan her duruma uyacak hazır formüller çıkarılamaz. Marks ve Engels'in İrlanda sorununa, Lenin'in Finlandiya, Polonya, Rusya'daki sorunlara ilişkin tutumları zamana ve değişen koşullara bağlı olarak bu nedenle farklı yönler kazanmıştır. Yapılması gereken ulusal soruna yaklaşımdaki evrensel ve özgül yönlerin dikkatli bir çözümlemesidir.

Burada başka bir ayrım yapmak gerekiyor: Komünistler her ulusal kurtuluş hareket ve önderliğini, örneğin emperyalizmin uzantısı, gerici önderlikli ulusal hareketleri desteklemezler. Ezilen ulusun haklarını ise her durumda savunurlar.

3. Somutumuz.

3.1. Türkiye Ortadoğu'nun, coğrafyası ve nüfusuyla en büyük, kapitalist gelişmişlik açısından en ileri, bağrında taşıdığı sorun ve çelişkilerin çeşitliliği ve bunlara yanıt verecek modern sınıf güçlerinin varlığı açısından devrim ve sosyalizme en yakın ülkesidir. Türkiye'nin önündeki devrimci adım, proletarya hegemonyasında sosyalist devrimdir.

Kürdistan'ın dört parçası içinde kapitalist gelişmişlik açısından en ileri ve öteki parçaları da sürükleyebilecek parçası Türkiye Kürdistan'ıdır.

Kürt halkı, kapitalist gelişmeyle birlikte Türkiye'deki ekonomik ilişkilerin içine çekilmiş, sınıfsal ayrışmaya uğramış ve sınıfların karşılıklı yeralımı Türkiye bütünü temelinde biçimlenmiştir.

Orleans Metni'nden okuyoruz:

"En temelde, bir ülkede ulusal bir sorunun varolması, o ülke sosyalizmi için nesnel bir şansızlıktır. Eşitsiz bir kapitalist gelişmenin işaretidir."

Son cümle doğru. Kapitalist gelişme, her yerde her zaman eşitsizdir. "Nesnel şanssızlık" ise "yer çekimi yasası kötüdür" türünden bir söz. Böyle bir sorun var; nesnel. Varlığı irademizden bağımsız. Bu nesnelliği tanımakla ona ilişkin program ve siyasetimizi ortaya koymakla yükümlüyüz. Nesnelliğe teslim olmadan ama onu yadsımadan.

Bir sorunun devrim ve sosyalizm için şans ya da şanssızlık olması ise hiçbir nesnellikten otomatik olarak çıkmayacak, devrimi ve sorunu temsil eden güçlerin karşılıklı ilişki ve siyasetleriyle belirlenecek bir durum. "Kürt ulusal hareketinin bağımsızlık amacı ile, Türkiye işçi sınıfının siyasal erki alarak toplumsal bir devrimi başlatma hedeflerinin üst üste düşmesi iki hareket arasındaki yazgı birliğinin siyasal ifadesidir" saptamasını *"Zeus mabedinden yuvarlanan boş bir gaz tenekesinin sesi"* diyerek bilgiçce alaya almadan önce anlamaya çalışmak gerekirdi. Kürt devrimci hareketi, bugüne kadarki duruşu ve vuruşuyla düzenin sorunlarını, çelişkilerini ağırlaştıran, TC'nin kemalist kurtuluş ilkelerini çatırdatan, burjuva parlamentosunun iki yüzlülüğünü ve zavallılığını açığa çıkaran, ekonomik-siyasal krizin hızını ve çapını büyüten gelişmelere yol açtı. Yarattığı şans budur ve bugün için bu ka-

dardır. Az mı?

Şansı değerlendirmek devrimci sosyalistlerin işidir ve sorun tam da burada çıkıyor. Türkiye sosyalist hareketi bugünkü durumuyla bir değil onbir tane şans çıksa, birini bile değerlendirecek durumda değil.

Bu durum iki tepkisel tutuma yol açıyor. Biri, PKK kuyrukçuluğu ya da taklitçiliğidir. Biz bunları zamanında eleştirdik ve kendimizi onlardan ayırdık. Eleştiriyi Kürt hareketine değil, kuyrukçuluk yapan sosyalistlere yönelttik. Zayıflık etkileyenin değil, etkilenenin niteliğiyle ilgili olduğu için.

İkinci tutumun tipik mantığı **Orleans Metni**'ndeki şu cümlelerde yansıyor:

"...Bu hareket Türkiye devrimi için büyük bir şans olduğunu nasıl kanıtlamış? Bu hareket Kürt ve Türk işçilerini kaynaştırıyor mu? Bölüyor mu, birleştiriyor mu? Türk ve Kürt işçilerinin proletarya enternasyonalizmi doğrultusunda bilinçlenmelerine mi yardım ediyor? Kürt işçilerini bir eylemlilik içine mi sokuyor? Türkiye bütününde emekçiler arasında genel demokrasi bilincinde bir derinleşme mi sağlıyor? İslami gericiliğe karşı mı çıkıyor? Bu hareket sayesinde büyük endüstri merkezlerinde proletarya, Kürt ulusunun ayrılma hakkını savunan bir eylemlilik mi sergiliyor?"

"Demokrasi bilincinde derinleşme sağlamak" türünden anlamakta zorluk çektiğimiz anlatımlar bir yana, bu soruların bir bölümüne pratikte verilmiş olumlu yanıtlar da bir yana, bu soruların muhatabı neden Kürt hareketi oluyor? Bu haraketten, Türkiye sosyalist hareketinin yapması gereken, ne yazık ki yapamadığı görevleri de beklemek, sendikalar sorununda eleştirilen duruma düşmek olmuyor mu? Soruları böyle sorup, sonra da hareketin ayrılıkçılığını ilan etmek ise, işin kolayına kaçmaktır.

3.2. Bize yöneltilen temel eleştiri, "varolmayan bir seçenek üzerinde politika çizmek" olarak özetleniyor. Gerekçesi şu:

"Bugün bir Kürt devletinin ayrılması reel bir olasılıktır. Türkiye işçi sınıfının iktidarı alması ise reel bir olasılık değildir. Bu ikinciyi reel bir olasılığa dönüştürmek salt bizim elimizdeymiş gibi hayal kurmak ve bu hayali halen var olan reel birinci olasılıkla ilintili düşünmek doğru mudur?" (Orleans Metni)

Toplumsal siyasal olaylarda neyin daha "reel" olduğunu tayin etmenin güçlükleri var. Ama reel olasılığı eğer, bugünkü verili güç ilişkileri içinde gerçekleşmesi en yakın olasılık diye tanımlarsak "bağımsız Kürt devleti" reel olasılık değildir. Reel olasılık, Kür sorununa kapitalist TC içinde "siyasal çözüm"dür. İşçi sınıfının iktidarı alma olasılığını reel olasılığa dönüştürmek kuşkusuz **salt** bizim elimizde değil, ama bizim de elimizde. Değilse, devrimcilik iddiasının hiçbir gerçekliği yoktur.

Biz, kendi bağımsız sınıfsal çizgimiz doğrultusunda Kürt hareketini gidebileceği en son noktaya kadar destekleriz. Bu hareketin gidebileceği son nokta bugün reel olasılık olan "siyasal çözüm" değildir. Dolayısıyla bağlaşıklığın nesnel-öznel koşulları da bu noktada tükenmeyecektir. Bunun da ötesinde somut durumun somut çözümlemesi her yeni durumda yeniden yapılacaktır. Kürt hareketinin kapitalist Türkiye Cumhuriyeti ile bugün için "reel" bir çözümde uzlaşması durumunda doğal olarak sorunun çerçevesi, koşulları, bunlara bağlı olarak bizim tutumumuz da değişecektir. Yaptığımız bütün çözümlemelerin bugünkü verili koşulları temel aldığı unutulmamalıdır. Gelişmelere gözlerimizi kapatmıyoruz.

3.3. Peki PKK nedir? Bir burjuva ulusal hareket midir? Hayır, PKK çözmeye aday olduğu **sorun** açısından ulusal, yoksul köylü-emekçi toplumsal temeli ve önderliğinin karakteri açısından **devrimci demokrat** bir harekettir. Kürt ulus gerçeğinden bugünkü koşullarda çıkabilecek en ileri harekettir.

İdeolojik çizgisinde, başta işçi sınıfıyla ilgili görüşleri, islama ilişkin tezleri olmak üzere eleştirilecek bir çok nokta var. Pragmatik siyasal yaklaşımlarının yarattığı ciddi sorunlar var. Ama bunlar hareketin siyasal-sınıfsal karakterini değiştirmiyor ve onu Türkiye devriminin bağlaşığı olmaktan çıkarmıyor.

3.4. Konunun en kritik ve sorunlu noktasını uluslararası koşullar oluşturuyor. Emperyalist kapitalizm sorunun tarafıdır. Anti-emperyalist, devrimci kurtuluş hareketlerini boğarak ya da evcilleştirerek tasfiye etmek için bastırıyor.

Kürt devrimci hareketi öz gücünü, halk temelini güçlendirerek, emperyalistlerin birbirleriyle ve TC ile çelişkilerinden yararlanarak bu basınca karşı koymaya çalışıyor. Türkiye sosyalistlerine bugünkü güçsüzlüğünü teorize de etmeden, iki halkın kardeşliği ve Türkiye sosyalizmiyle ilgili tarihsel sorumluluğun gereklerini yerine getirmek düşüyor.

Devrim

26 Temmuz 1994

Devrime hazır olmak

ZAFER ERDOĞAN

Tekelci terör devleti siyasi ve iktisadi krizini geçici bir dönem için de olsa atlatmak, nefes alıp rahatlamak istiyor. Onu sıkıştıran, nefesini kesen PKK, işçi sınıfı, devrimci ve sosyalist harekete azgınca saldırması bundandır. Devrimci-sosyalist hareketi ehlileştirme çabası içindedir. Kirli savaşla, korucu partisi kurmayı, bazı ulusal hakları telaffuz etmeyi içiçe geçirmesi bu isteğin sonucudur.

Gerek sendikal, gerek siyasal bakımdan örgütsüz ve öncüsüz olan işçi sınıfının kendiliğinden eylemlerine bile tahammül gösterememesi, sınıf hareketinin siyasallaşmasından, örgütlenerek ikinci bir cephenin açılmasından duyduğu korku nedeniyledir. Olası böyle bir gelişmede tarihin çöplüğüne atılacağını çok iyi biliyor.

Kamu çalışanlarının sendikal mücadelesi karşısında aldığı tutum da aynı nedenle sert ve vahşicedir. Kamu çalışanlarının herşeye rağmen yasadışı sendikalar açmasına engel olamayınca yeni bir atağa geçti. Sendika yöneticisi bazı devrimcileri ve Kürt kökenlileri Kontr-gerilla yöntemleriyle katlederek, onların şahsında geri kalanlara korku salmak, göz dağı vermek, mücadelenin düzeyini geri çekmek ve uzlaşmacı eğilimleri güçlendirmek çabası içine girdi. Oyalama taktiği ile bu çabasını birleştirince sonuç almaya da başladı. Mücadele yerine görüşmeciliği diplomasiyi tercih eden yöneticiler boy vermekteler. Kitle içinde ilgisizleşme, geri çekilme ve edilgenleşme, "bekle gör", eğilimleri güçlenmeye başlamıştır.

Devrimci demokrat ve Sosyalist hareket toparlanma, mücadeleye atılma çabası içinde çırpınıp durmaktadır. Geçmişini ve varlık nedenini doğru ve ön yargısız değerlendirip, geçmişten devrimci tarzda koparak ileriye sıçrayamadığı için bütün iyi niyetine, çaba ve özverisine rağmen kısır bir döngü içinde dönüp durmaktadır. Her şeye, tüm olumsuzluklarına rağmen ciddi bir komünist potansiyele sahiptir. Var olan potansiyeli açığa çıkarmak ve birleştirmek, iktidar derdi olan her komünistin ortak iddia ve çabası olmalıdır.

Çok genel hatlarıyla ortaya koymaya çalıştığım olumsuzluklarına, geriliklerine rağmen devrimci demokrat ve sosyalist hareket tekelci terör devletinin temel hedeflerinden biri durumundadır. Yargılı-yargısız infazlar, toplu gözaltılar, işkenceler gözaltında kayıp etmeler, tecavüzler, daha bir dizi keyfi ve insanlık dışı uygulamalara tabi tutulmasının nedeni budur.

Devrimciler ve komünistler yoğunlaşmış, odaklaşmış değil. Devrimci Marksist-Leninist bir çizgide, bir program etrafında birleşmiş, sınıfın öncü unsurlarını kazanmış, ihtilalci bir önderlik yaratabilmiş de değiller. Yine de tekelci terör devleti için korku ve panik kaynağı olmaya devam ediyorlar. Çünkü bu dağınıklığın ve önderlik boşluğunun sonsuza dek sürmeyeceğini ulusal ve uluslararası sınıf savaşlarının deney ve dersleri göstermiştir. Sermaye devletinin ömrünü uzatabildikleri kadar uzatmak çabası içinde olanlar devrimcileri ve komünistleri imha yoluyla, sonlarını geciktirmeye çalışıyorlar. Resmen ilan ettikleri savaşla toparlanmalarına, güç olmalarına fırsat vermeme telaşıyla ve gözü dönmüşlükle saldırıyorlar.

Kürt ulusuyla giriştiği savaşta umduğunu bulamayan, dışa açılma, yayılma, emperyalistleşme girişimlerinden sonuç alamayan tekelci terör devleti savaşı yayma yolunu seçti. Özelleştirme ve 5 Nisan kararlarıyla özelde işçi sınıfına genelde tüm emekçilere savaş açtı. Zaten örgütsüz ve öncüsüz olan işçi sınıfını hazırlıksız ya-

kalayarak ezmek, var olan örgütlülüklerini yok etmek, teslim alıp, köleleştirmek hedeflendi. Toplu işçi kıyımları, taşeronlaştırmalar, özelleştirmeler işçi sınıfını sendikasızlaştırma, sermaye karşısında savaşım gücünü kırma girişimleri bu hedefe ulaşmanın zemini oluyor. Keyfi değil, planlı bir saldırı ve topyekün bir savaşla karşı karşıyayız.

İlan edilen bu savaşla işçi sınıfının kendiliğinden de olsa birleşik eylemlerinin önünü kesme çabası, özelde sınıfın öncüsüyle ve sınıf hareketiyle birleşmeyi hedefleyen, devrimci ve komünistlere yöneltilmiş bir saldırıdır. Sınıfın kendiliğinden, kitlesel eylemlerinin önü kesilerek birleşme engellenmeye çalışılmaktadır. Bu yolla, zaten marjinal olan devrimci ve komünist örgütlenmeler, marjinalliğe mahkûm edilip saldırıya açık hale getirilmek, giderek de yok edilmek istenmektedir.

Oynanmaya çalışılan oyunlar, kurulmaya çalışılan tezgahlar bu kadarla bitmiyor. Yürütülen açık savaşla yetinilmiyor. Eldeki dev medya araçlarıyla ve dolgun ücretle satın alınmış yazar, çizer, yorumcu, siyasetçi, televizyoncularla sahte gündemler ve ikilemler yaratılarak kitleler, devrimci ve komünistler bu yolla oyalanmaya çalışılıyor. Zaman kazanılıyor. Kirli oyunların ve yöntemlerin tezgâhlanması için son hazırlıklar yapılıyor.

Bu ikilemlerden en önemlileri "şeriat mı, laiklik mi, özelleşsin mi-özelleşmesin mi, demokrasi mi-faşizm mi, aynı anlama gelmek üzere burjuva parlamentosu mu-askeri yönetim mi?"dir. Bu sahte ikilemler ve burjuva gündemler aylarca tartışılabiliyor. Ne yazık ki devrimci ve komünistler de genellikle bu tartışmalara katılarak, taraf olarak tuzağa düşüyorlar.

"Geçmişten öğrenmek, geçmişten ders çıkarmak gerek", demek kolay, söyleneni yapmaksa zor. '80 askeri faşist diktatörlüğüne karşı devrimci ve sosyalist hareketin hazırlıksız yakalandığını ciddi bir direnme göstermeden, savaşmadan yenildiğini tespit etmek ve bir dizi neden sıralamak önemli bir adım. Ama sadece bir başlangıç.. Asıl önemli ve zor olan gerekli hazırlıkları yapıp, gerekli önlemleri alıp aynı akibeti yaşamamak... Bu yapılabildiği ölçüde geçmişten ders çıkarıldığı, öğrenildiği boş bir iddia olmanın ötesinde gerçeklik kazanacaktır.

Devrimci-sosyalist hareketin mevcut durumuna bakınca bizim anladığımız anlamda geçmişten ders çıkarıldığını, öğrenildiğini söylemek pek gerçekçi olmayacak. İki kaba hatanın yapıldığını hep birlikte izliyoruz. Geçmişe eleştirel yaklaşamayanlar, her alanda onu aşma iradesi gösteremeyenler geçmişi tekrar etme hatasına düşüyorlar. Geçmişi düşünsel anlamda aşanlar ise, bunu örgütsel-politik-pratik alanlarda başaramadıkları oranda güven bunalımını aşamıyor. Marjinallik, statükoculuk devam ediyor. Ben merkezcilik devrim güçlerini ve olanaklarını yaratıcı ve sermayenin saldırılarını geri püskürtücü tarzda harekete geçirmenin önünü tıkıyor.

Bu ve benzer tıkanıklıkların aşılması, ihtilaici bir önderliğin yaratılması önderlik boşluğunun doldurulması acil bir sorun olmaya devam ediyor. Çözümü ise devrimci teori, devrimci irade, iktidarı alma kararlılığı gerektiriyor.

Devrimci komünistler bu günden en zor koşullara göre savaşım içinde hazırlıklarını yapmak zorundadırlar. Sermaye düzeninin Kürt ulusuna, işçi sınıfına, kamu emekçilerine devrimci ve komünistlere karşı ilan ettiği savaşı görmeli, kabullenmeli eldeki güç ve olanaklarını ona göre şekillendirmek ataklığını göstermelidirler. Sıcak pratiğin içinde pişerek devrime hazırlanmak, kazanmak için şarttır.

Türkiye coğrafyasında her devrimci ve komüniste yetecek görev ve sorumluluk vardır. Düşman da. Yüzümüzü ileriye, ışığa dönmek için henüz geç kalmış sayılmayız. Ama zamanın hızla akıp gittiğini, sınıf çelişki ve çatışmalarının bize rağmen kendiliğinden de olsa sürdüğünü, giderek de keskinleştiğini görmemezlikten gelenler için kesin hükmü tarih verecektir.

Gün güneşe yürüme günüdür. Hayat devrimci komünistleri tarih yazmaya çağırıyor. Bu çağrıya kulak tıkayanlar, duruşlarını ve konumlanışlarını buna göre düzenlemeyenler gereksizleşmeye, devre dışı kalmaya mahkûmdur.

Bir özür:

Marks ve Engels'de sosyalizmin devlet mülkiyeti biçimi

Y. FIRAT

"Sosyalizmin Üretim İlişkisi" (Devrim/ 23) adlı yazımızda, komünizmin "mülkiyet" biçimi olan "toplu üreticilerin ortak mülkiyeti"nin, kapitalist toplumun bağrından çıktığı şekliyle sosyalizmde hangi mülkiyet biçimine büründüğünü sormuş ve "devlet mülkiyeti" diye yanıt vermiştik. Bilimsel sosyalizmin kurucuları Marx ve Engels'in komünizmi mevcut toplumsal düzene başkaldırı olarak tanımladıklarını, ancak mülkiyet konusunu ütopyacılık diye geçiştirdiklerini ifade etmiştik.

Bu görüşlerimiz eksik ve yanlıştır.

Klasiklerin şöyle bir taranması bile, bilimsel sosyalizmin kurucularının bu aşamada kapitalizmden komünizme devrimci geçiş devletine vurgu yaptığını, sosyalizmde üretim araçları üzerinde devlet mülkiyeti ve planlamanın zorunluluğuna değindiğini göstermektedir.

Sosyalizmin ilk programatik belgelerinden olan "Komünist Manifesto"da, daha 1848'de Marx ve Engels şöyle diyorlar:

"... sermayeyi ortak mülkiyete, toplumun tüm üyelerinin mülkiyetine dönüştürmekle ... değişen mülkiyetin toplumsal karakteridir. Mülkiyet sınıf karakterini yitirir."

Bu bir soyutlamadır. Bundan sonra, somutta sosyalizmin mülkiyet biçimi konusuna geliyorlar:

"... işçi sınıfının devrimde atacağı ilk adım, proletaryayı egemen sınıf durumuna getirmek... tir."

"Proletarya siyasal egemenliğini, tüm sermayeyi burjuvaziden derece derece koparıp almak, bütün üretim araçlarını devletin (abç), yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde merkezleştirebilmek için ve üretici güçler tamamını alabildiğince çabuk arttırmak için kullanacaktır."

Bu ifadelerin hemen altında, üretim biçimini tümüyle devrimcileştirmenin bir aracı olan başlangıç önlemlerini sıralıyorlar ve kredinin, haberleşme ve ulaşım araçlarının tamamen devlet elinde merkezileştirilmesi ile devlet elindeki tüm fabrika ve üretim araçlarının giderek arttırılmasına ve ortak plan (abç) aracılığıyla iyileştirilmesine vurgu yapılıyor.

Daha önce de, 1847'de "Komünizmin İlkeleri"nde, F. Engels, mülkiyetin ortaklaşalığını kurmak için "özel mülkiyete doğrudan saldıran daha ileri önlemleri" sıralıyor. Bunlar artan oranlı vergilendirme, veraset haklarının kaldırılması vb. yoluyla özel mülkiyetin sınırlandırılması, toprak ve fabrika sahiplerinin elindeki üretim araçlarının devlet sanayi rekabeti ve doğrudan ferağ tazminatlarıyla yavaş yavaş mülksüzleştirilmesi (yani devletleştirmesi-YF), proleterlerin çalışmasının ve istihdamlarının ulusal mülklerde, ulusal fabrika ve atölyelerde örgütlendirilmesi, ulusal fabrika, atölye, demiryolu ve gemilerin arttırılması, bankaların, kredinin devlet elinde merkezileştirilmesi ve bütün ulaşım araçlarının ulusun elinde yoğunlaştırılmasıdır. Ve Engels aynen şöyle ekliyor:

"... özel mülkiyete karşı ilk köklü saldırıda bir kez bulunuldu mu, proletarya

durumdan daha ileriye gitmek, bütün sermayeyi, bütün tarımı, bütün sanayii, bütün ulaşım ve bütün değişimi gittikçe daha çok devletin elinde yoğunlaştırmak zorunda kaldığını görecektir... Ve ülkenin üretici güçlerinin proletaryanın emeği ile çoğaltılması oranında bunlar gerçekleşebilir hale gelecekler...dir. Nihayet bütün sermaye, bütün üretim ve bütün değişim ulusun elinde yoğunlaştığında, özel mülkiyet kendiliğinden ortadan kalkacak...tır".

Buradaki "ulus"un tüm topluluk ve ilk izdüşümü olarak devletin ifade edilmek istendiği tartışmasız açıklıktadır.

"Üretici güçlerin ortak ve planlı olarak işletilmesi amacıyla toplumun bütün üyelerinin genel birlikteliği; üretimin herkesin gereksinimini karşılayacak ölçüde genişletilmesi... -özel mülkiyetin kaldırılmasının temel sonuçları işte bunlardır."

1877'de, Bilimsel Sosyalizmin diğer bir dev klasiği olan "Anti-Dühring"de de Engels aynı konuya açıklık getirmektedir:

"Proletarya devlet erkliğini ele geçirir ve üretim araçlarını önce devlet mülkiyeti durumuna dönüştürür."

...

"Proleter Devrim... proletarya kamu erkliğini ele geçirir ve bu erklik gereğince burjuvazinin elinden kaçan toplumsal üretim araçlarını daha önceki sermaye niteliklerinden kurtarır... önceden belirlenmiş bir plana (abç) göre toplumsal üretim, bundan böyle olanaklıdır... Toplumsal üretimdeki anarşi ortadan kalk(ar-YF)"

K. Marx 1875'te, "Gotha Programı Eleştirisi"nde "*kapitalist toplumla komünist toplum arasına, birinden ötekine devrim yoluyla geçiş dönemi girer. Buna bir siyasi geçiş dönemi tekabül eder ki, burada devlet proletaryanın devrimci iktidarından başka birşey değildir*" demektedir. Yani mülkiyet ilişkilerinde devrim, ekonomik/toplumsal devrim için siyasal devrim devletine gereksinimi vurgulamaktadır.

Her ne kadar, K. Marx bu yazısında bir yerde, "tüm çalışmanın sosyalist örgütlendirilmesini" "devlet yardımına" bağlayan, "yani bir toplumun, devletin mali desteği ile bir demiryolunun yapılması kadar kolaylıkla kurulabileceğini sanan "Lasalle Sosyalizmini eleştiriyor. Ama burada devrim sonrası sosyalist kamu mülkiyeti değildir söz konusu olan. Söz konusu olan, K. Marx'ın da gayet doğru olarak dikkat çektiği gibi Lassalle'ın "toplumu devrim yoluyla şekil değiştirme sürecinden hareket edeceğine" "kapitalist devletten üretim kooperatifleri için yardıma sığı-nılmasıdır. Çünkü, K. Marx ilave ediyor ki *"Emekçilerin kollektif üretim şartlarını toplum ölçüsünde kurmak istedikleri anlamına gelebilir ve bunun devlet tarafından paraca desteklenen kooperatif şirketlerin meydana getirilmesi ile hiçbir ilgisi yoktur."*

Görülüyor ki, bilimsel sosyalizmin kurucuları büyük bir öngörüyle olmayanı tasarlayarak, sosyalizm bilimini ütopya ile harmanlamışlardır. Onların eserlerini okuyarak yazıyı kaleme almak gerekirken, onlardan bahseden ikincil kaynaklara ve bu kaynakların belleğimizdeki kalıntılarına dayanarak yazı döşemek yanlışa neden olduğu gibi, sağlıklı yöntem olmamaktadır.

Kaynakça:

K. Marx-F. Engels, "Komünist Manifesto" (Dirk J. Struik, "Komünist Manifesto'nun Doğuşu" (içinde) sol y. 1976)

F. Engels, "Komünizmin İlkeleri" (agy, içinde)

F. Engels, "Anti-Dühring", C. 2, Sol Y. 1977

K. Marx-F. Engels, "Gotha ve Erfurt Programının Eleştirisi", Sol Yayınları. 1969

Büromuza cezaevlerindeki okurlarımızdan da mektuplar geliyor. Devrim çalışmamıza katkı koyma anlamındaki bu mektupları yayınlamaya çalışacağız. Bu anlayışla, Urla cezaevindeki bir okurumuzun gönderdiği, güncel bir konuyu değerlendiren uzun mektubu, aynen yayınlıyoruz.

Gerilik örnekleri

(Sol İçinden Şeriatçılara Destek)

Sosyalist sol ve Kürt Hareketi içinden geri unsurlar şeriatçı faşist İBDA-C örgütüne olumlu ilgi ve sempati duyuyorlar. Yazılı-sözlü, dolaylı destek veriyorlar. Bu bir tahmin veya spekülasyon filan değil; şeriatçı dergide yayınlanan mektuplarla sabit, kanıtlı bir gerçek.

Taraf Dergisi; İslâmi Büyük Doğu Akıncılar Cephesi (İBDA-C) örgütünün doğrudan yayın organı aylık bir dergi. (10 Haziran '94'ten itibaren haftalık çıkacaklarını yazıyorlar) İBDA-C; bütün görüşleriyle eylemleriyle fanatik şeriatçı, ırkçı, faşist bir örgüt. Böyle olduğu yazdıkları ve yaptıklarıyla kolayca anlaşılan bir örgüte, sosyalist sol ve PKK içinden devrimcilerin yakınlık ve sıcak ilgi duymaları her halde beklenen, normal karşılanacak bir tutum değildir. Ama ne yazık ki; ilgi, yakınlık, sempati duyuluyor.

İBDA-C'ye sempati duyanlardan biri de, aynı kapalı mekanı paylaştığımız, biraz dışardan da tanıdığımız bir devrimci. Bu dostumuz, övgüsünü yaparak Taraf ve Tahkim dergilerini bize de veriyor. Şu anda yanımızda Taraf Dergisi'nin Mart ve Mayıs '94 (37. ve 38.) sayıları var. Bu iki sayıda sosyalistlerden ve PKK'lilerden tam 12 mektup yayınlanmış. Bu mektuplar, derginin ilk sayfalarında; "Biz Bize" başlığı altında şeriatçıların mektuplarıyla birlikte, iç içe yayınlanmışlar. Mektupların bir kısmını birazdan aktaracağım.

Sosyalist Hareket ve Kürt Hareketi içinde, sosyalizme inancı tam, özverili, mücadeleci; ama bilinci çok geri çok sayıda devrimcinin olduğunu hep görüyor, biliyor, tahmin ediyordum. Ama şeriatçı-faşistlere dostça selamlar gönderecek, övgüler düzecek, başarılar dileyecek kadar geriliğimizin olduğunu doğrusu hiç tahmin etmiyordum. Öğrenince hiç normal karşılamadım. Şaşırdım, üzüldüm, öfkelendim. Ve bir kere daha en öncelikli işimizin düşünsel siyasal geriliği aşmak olduğunu düşündüm.

Düşünsel siyasal gerilik; bizim gerçekliğimizin önemli bir parçasıdır. Ciddi bir sorunumuzdur. İlerlememizin önündeki en büyük engeldir. Geriliklerimizi kendimizden ve ilgili kamuoyundan gizlemenin olumlu bir anlamı ve yararı yok. Geriliklerimizi gizleyerek ilerleyemeyiz.

İşte geriliğimizin bazı kanıtları:

Şeriatçı dergiye mektuplar

"Merhaba dostlar. Uzun bir süredir derginizi okuyorum. Malatya'dan buraya sevkim çıktı, ondan dolayı son gelişmeleri takip edemedim. Şu an bulunduğum cezaevine her ay bir dergi yollarsanız memnun olurum. Emperyalizmin dünya mazlum halklarına yönelik saldırılarının yoğunlaştığı bu dönemde Devrimci İslâmi Hareketlerin savaşlarını takip ediyoruz. Er geç zafer ezilen mazlum halkların olacaktır... Mücadelenizde başarılar dileriz" *PKK Davasından Hüseyin Hoşgören E Tipi Cezaevi 4. Koğuş Çankırı (37. sayı)*

"Derginizin her sayısı bana ulaşmaya başladı. Daha önce göndermiş olduğunuz kitapları da aldık. Teşekkür ederim. "İBDA-C nedir" broşürünü ve S. Mizrabeyoğlu'nun "Kültür Davamız" ile "İdeolocya ve ihtilal" isimli kitaplarını incelemek istiyoruz. Selamlar" *TDP davası tutsağı M. Baha Güveloğlu Gebze özel tip Cezaevi 3. koğuş Gebze-İzmit (37. sayı)*

"Değerli Taraf Dergisi Çalışanları ve yöneticileri, uzun bir zamandır sizden uzağım. Dışarıdayken sizi düzenli olarak takip edebiliyordum. Müslümanlığın gerçek özüne cesurca yaklaşmanız ve bunu radikal biçimde savunmanız ezilen halkımızı müslümanlığın gerçek bakış açısıyla savunmanız aramızdaki ortak bağlardan biridir. Ayrıca cezaevlerindeki İBDA-C'lilerin kararlı direnişleri inanıyorum ki dürüst ve namuslu tüm insanların büyük sempatisini topladı. Günümüzde ezen-ezilen çelişkisinin yoğun yaşandığı, islâmiyetin sahte müslümanlarca çarpıtıldığı ve gerçek özünün saklandığı bir dönemde "Taraf olmayanın bertaraf olduğu" gerçeğinin tarafınızca sahiplendiğini görmek bizi ortak bir noktada birleştiren sevindirici bir olaydır. Ekonomik olarak koşullarınız elveriyorsa her ay bize bir adet dergi gönderirseniz seviniriz. Bu

bağlamda zorluklar içinde gelişen mücadelenizi ve çalışmalarınızı dostça, saygıyla selamlar, cezaevlerindeki İBDA-C tutsaklarına selamlar göndeririz. Eğer mümkünse Kumandan'ın (Salih Mirzabeyoğlu) kitaplarından gönderebilirseniz çok memnun olacağız" *PKK Tutsakları adına Dursun Yağan Urla Kapalı Cezaevi 24. koğuş Urla-İZMİR (37. sayı)*

"Değerli Taraf Dergisi çalışanları, sizlerin ve tüm müslüman kardeşlerimizin şeker bayramını kutlar, baskıların son bulması dileğiyle nice bayramlar dilerim. Ben şu anda Gebze Özel Tip Cezaevi'nde yatmakta olan siyasi bir tutukluyum. Buraya gelmeden Metris'te 8 ay kalmıştım. Oradaki gönüldaşlarınızla, özellikle M. Tahir Başarcı'yla sık sık görüşüyorduk. Oradayken yayınlarınızı takip ediyordum. Taraf ve Tahkim gönderebilirseniz sevinirim. Dostça selamlar" *Yaşar Çelik, Devrimci Sol Davası Tutsağı Gebze Özel Tip Cezaevi 1. koğuş Gebze-İzmit (39. sayı)*

"PKK'li tutsaklar (Gaziantep Özel Tip Cezaevi): Bayram kartınız ulaştı." (39. sayı)

"*M. Sınıcı, A. Gülmezoğlu, M. Çelebi, A. Elçi ve 11 PKK'li Tutsak (Yozgat Cezaevi);* Bilmukabele bayramınızı kutlarız."

(Üstteki bu iki notun anlamı şöyle: Antep ve Yozgat Cezaevi'nden PKK'liler Taraf Dergisi'nin (İBDA-C'lilerin) bayramını kutlayan kartlar yazmışlar. Taraf yazarları da "Bilmukabele" PKK'lilerin bayramlarını kutluyorlar.)

"Merhaba. Derginizi okumak istiyorum. Cezaevi koşullarından dolayı temin edemiyorum. Derginizi ve İbda Yayınevi'nin çıkardığı kitapları gönderebilirseniz memnun olurum. Yayın yaşamınızda başarılar dilerim. Selamlar" *Ali Mitil, E Tipi Cezaevi 2. koğuş Aydın.*

Ali Mitil, hangi örgüt davasından tutsak olduğunu yazmamış. Ama burada Onu çok yakından tanıyanlar var; A. Mitil daha önce de TKP/ML-H davasından uzun yıllar cezaevinde yatmış; şimdi de yine TKP/ML-H davasından 10 yıldan fazla ceza alan bir devrimci. A. Mitil gibi Taraf Dergisi'ne yazan, örgüt adı yazmayan, ama söylem farklılıkları nedeniyle şeriatçı olmadıkları kolayca anlaşılan başka devrimciler de var. Onlardan biri de şu:

"Selamlar. Siyasi tutsaklarız. Derginizi takip etmek istiyoruz. İlk sayısından itibaren gönderirseniz memnun oluruz. Ayrıca yayınladığınız diğer kitap ve kasetlerden de gönderirseniz memnun oluruz" *Zekeriya Solmaz, Hasan Merden, Hakan Baran Özel Tip Cezaevi 7. Koğuş İskenderun.*

* * *

Sosyalistlerin çoğunun kendi gruplarının yayınlarından başka sosyalist yayınlara pek ilgi duymadıklarını, yazı göndererek desteklemediklerini; eleştirilerini, övgülerini, önerilerini yazmadıklarını biliyoruz. Ama görülüyor ki, sosyalist yayınlar için yapmadıklarını şeriatçı bir yayın için yapıyorlar. Örneğin, bize Taraf Dergisi'ni veren dostumuza; başka sosyalist yayınlarla birlikte Devrim Dergisi'nin son yedi sayısı ve Haluk Yurtsever'in kitapları da verildi. Bu yayınları beğendiğini söylediği, kendisiyle ilişkimizde iyi olduğu halde, O, Taraf Dergisi'ne yazdığı gibi yüreklendirici, destekleyici övgü dolu bir mektubu henüz Devrim Dergisi'ne yazmadı. Tabii ki biz O'nu, şeriatçılara hayran, iflah olmaz bir gerici görmüyoruz. Ama çok ciddi yanılgı içinde olan, iyi düşünerek yanılgısını aşmasını beklediğimiz bir devrimci olarak görüyoruz. Çünkü sosyalizme önkabulü var...

Buraya aktarılmayan mektuplar da düşünüldüğünde kolayca anlaşılır ki, şeriatçı bir derginin sadece iki sayısına sosyalistlerden epeyce bir ilgi var. İlgi duyanların hepsinin yazı göndermediğini, yazı gönderenlerin hepsinin anlaşarak 37. ve 39. sayılara göndermiş olamayacağını ve değişik gruplara mensup devrimcilerin yazı gönderdiğini düşünürsek; sosyalist sol ve Kürt Hareketi içinden şeriatçılara olumlu ilgi duyanların önemsenmeyecek kadar az olmadıkları daha iyi anlaşılır.

Bu ilginin tamamen bilinçsiz, kör bir ilgi olduğu söylenemez. Mektup gönderenlerin yazdıklarından okuduğumuz gibi, kimlerle muhatap olduklarını, kimlere olumlu ilgi duyduklarını biliyorlar. Dışardayken ve başka cezaevlerindeyken Taraf Dergisi'ni okumuşlar; ve İBDA-C'lilerle tanışmışlar. Sosyalist yayınları pek merak edip incelemek istemedikleri halde, Taraf Dergisi'ni merak edip incelemek isteyenlerin tutumu, yine de bir yere kadar anlaşılabilir. Ama dergiyi ve İBDA-C'yi tanıyarak yakınlık duyanların tutumunu anlamak ve normal kabul etmek benim için mümkün değil.

* * *

Şimdi Taraf Dergisi'nden (37. sayı) kısa aktarmalar yaparak, devrimcilerin bile bile, göre göre kimlere sempati duyduklarını göstermek istiyorum:

"Sivas'lı Akıncılardan Bir "Şanlı Kıyam" Daha!: "Şanlı Sivas kıyamı" ile işgalci laik-kafirlerin yüreklerine korku salan Yiğit Akıncılar, bir "şanlı kıyama" daha imzalarını attılar. Afyon ve Kırşehir cezaevlerinde zulüm gören Sivaslı müslümanlar, Ankara DGM'de (günümüzün İstiklal Mahkemeleri) yargılanmak için getirildikleri Ankara'da yerleştirildikleri Merkez Kapalı Cezaevi'nde ayaklandılar." Sayfa:14

(İşçi Partisi) "İP: İP -ne bir parti, ne bir siyasi hareket aslında - orospuların, ibnelerin, yeşillerin, ıspanakçıların partisi. En açık ve koyu islâm düşmanı. Görüldüğü yerde başı ezilmesi şart!.." Sayfa: 18

"İçtimai Sistemimizin Temel Esasları-1: 1- Ruhçuluk, 2- Keyfiyetçilik, 3- Şahsiyetçilik, 4- Ahlâkçılık, 5- Milliyetçilik, 6- Sermaye ve Mülkiyete tedbircilik, 7- Cemiyetçilik, 8- Nizamcılık, 9- Müdahalecilik." Sayfa: 27

"Büyük Doğu Mimarı, "alevileri kültürel olarak kazanmamız gerektiğini" söylüyor, biz bu emri aynıyla kabul ediyoruz. Nitekim Şanlı Sivas Kıyamı'na kadar alevilere saldırmış, onları hedef almış değildik. Halbuki bu gün işin rengi değişmiştir... Biliyoruz ki, bir kez ok yaydan çıktı mı, bu Gazi Mahallesi ile veya Ümraniye ile sınırlı kalmayacak ve o zaman Sivas kadar anti-kemalist bir kıyamı da, Maraş Taarruzu'nu da çok arayacaklardır." Sayfa: 37

" **"İslâmcı Akın"ın Adı: Sivas:** "Şanlı Sivas Kıyamı"nın diyarı Sivas'ta akın sürüyor. Ramazan ayında oruç tutan müslümanlara karşı "küfür" mahiyetinde sigara içen Hüseyin Kara ve arkadaşları müslümanlar tarafından gerekli cevaba maruz kaldı. Ahmet Kip adlı müslüman oruç yiyen çakallardan birini öldürmekle suçlanmaktadır." Sayfa: 15

"İran'da Müslümanlar Kıyama Geçti: Başlığa bakarak "muta piçleri" sevinmesin. Aynı kerhanenin ürünleri olan iktidardaki şiî köpekler tarafından, İran'da zulmedilen sunnî kardeşlerimizden bahsediyoruz..." Sayfa: 39

"Dinsiz Aziz'in Vasiyetine Dikiz: "Şanlı Sivas Kıyamı"nın yiğit akıncılarının elinden kıl payı kurtulan Palyaço Aziz, vasiyetine eklediği bir madde ile kadavra olarak kullanılmayı talep etti. Yani, geberdikten sonra leşini tıp öğrencileri kesip biçecek ve anotomi bilgilerini geliştirecekler. Buradan tıp öğrencilerine "müjdeyi" verelim; Aziz'in leşinde anatomi çalışmak için pek fazla beklemeyecekler. Zira bir an evvel terk-i diyar eylemesi yolunda müslümanların yoğun çalışmalarının olduğu kulağımıza çalındı" Sayfa: 39

İşte; ilgi, yakınlık, sempati duyulan görüşler bunlar. İBDA-C örgütü hakkında yeterli bir fikir edinmek için Taraf Dergisi'nin sadece bir sayısından bu kısa aktarmaların bile fazlasıyla yeterli olacağını düşünüyorum.

İBDA-C'nin bomba koyarak ve molotof kokteylleri atarak saldırdığı hedefler şunlar:

Tekel bayileri, tüm içkili mekanlar, (İstanbul Fatih'te birahaneye molotof kokteylli saldırı: 3 ölü) kültür merkezleri, banka şubeleri ve bankamatik büfeleri, çöp bidonları, pastaneler, belediye kurumları (İSKİ), camiler (Beyazıt Camii), üniversiteler, ilkokullar, parti örgütleri, kahveler, lokantalar, oteller vb. yerler. Buralara konan ve atılan bombaların, molotof kokteyllerinin çoğu patlamış, ölümlere, yaralanmalara neden olmuştur. İBDA-C artık genel WC'lere de patlayıcılar koyarak eylemlerine devam ediyor.

Taraf Dergisi'nde yazılanlar ve eylemler birlikte düşünüldüğünde, İBDA-C hakkında daha bütünlüklü bir fikir edinmek sanırım mümkündür. Görüşlerini ve eylemlerini bile bile, göre göre, şeriatçı faşistlere olumlu ilgi duyan sosyalistlerimizin ve Kürt Ulusal devrimcilerinin olduğu bir olgudur. Bence bu dehşet verici bir geriliktir. Sosyalistler, devrimciler hangi nedenlerle şeriatçı faşistlere sıcak ilgi duyuyorlar? Bence, asıl önemli olan, üzerinde durulması, açıklanması gereken soru budur. Bu soruya, şimdilik düşünebildiğim nedenleri, yanıtları kısaca yazıyorum.

Yanılgılı nedenler

Anti-emperyalizm yanılgısı: Sosyalist Hareketin bir bölümü, özellikle de Demokratik Devrimi savunanlar; kökten-dincileri, islâm fundamentalistlerini anti-emperyalist görüyorlar. Onlarla müttefik olunabileceğini, işbirliği, ittifak yapılabileceğini düşünüyorlar. Bu anlayışın, geri unsurlarda, şeriatçılara sempati duyacak kadar yanılsama yaratmasının nedenlerinden biri olması mümkündür.

İBDA-C'li şeriatçılar; kesinlikle anti-emperyalist değiller. Onlar, müslüman olamayan emperyalizme, hristiyan emperyalizmine karşıdırlar. Hristiyan Batı emperyalizmine karşı, müslüman Türk emperyalizmini savunuyorlar. Sunnî Türk emperyalizmini savunuyorlar: "Ulu Hakan Abdülhamid Han'ın bir sözü var: "Ne yapayım ki, bende ceddim İkinci Mahmud'un şiddetinden yok." "Ulu Hakan"ın sözünü hatırlattıktan sonra Taraf, hemen kendi sözünü yazıyor: "Eğer olsaydı bu gün Türkiye, Cebelütarık Boğazı'ndan kafkasya dağlarına ve Duna'dan Yemen'e kadar uzanan bir zemin üzerinde Hamd Livasını dalgalandırıcı bir devlet manzarası arzeder ve sahte inkilaplardan hiç birine hayat hakı tanımazdı." Sayfa: 22

Çok net ve açık olan bu görüş, Türk islâm emperyalizmini savunmaktan başka neyi anlatır, yorumlamaya gerek var mı?

İBDA-C'liler ve tüm şeriatçı faşistler; Batının bilimsel, sosyal, teknolojik üstünlüklerine ve olumluluklarına karşı, din farklılığı temeline dayalı, dünyanın en gerici, zifiri karanlık bir rejimini savunuyorlar. Bu bence çok açık.

Arap, Türk ve diğer uluslardan şeriatçıların; Batı emperyalizminin hegamonyasına, askeri üslerine, operasyonlarına karşı olmaları, tepki anlamında tabii ki genel bir olumluluk ve haklılıktır. Ama buradan şeriatçıların gerçek anlamda anti-emperyalist oldukları sonucuna varmak açık bir yanılgı olur. Şeriatçıların anti-emperyalistlikleri; dinsel, bölgesel, konjonktürel, pratikle sınırlı, geçici, yüzeysel bir sahte anti-emperyalistliktir.

Sınıflara, sömürüye, kapitalizme temelden ve doğrudan karşı olmayan hiç bir anlayış, gerçek anlamda anti-emperyalist değildir.

Kör anti-kemalizm: Kürt Hareketinin, tüm Türkiye sosyalistlerini, çok ağır ve kaba biçimde sürekli olarak kemalistlik ve sosyal şovenlikle suçlamasının baskısı sonucu; sosyalist solun bir bölümünde ve özellikle de Kürt Hareketine endekslenerek var olmaya çalışan grupların hepsinde, kör kemalizm ve TC düşmanlığı gelişti. Bu nedenle niteliği ne olursa olsun kemalizme ve TC'ye karşı olan her siyasal harekette ve kişide olumlu bir

şeyler bulunmaya başlandı. (Öyle ki bize Taraf dergilerini veren devrimciye sorduk: İBDA-C'liler Sivas Katiliamı'na "Şanlı Sivas Kıyamı" diyorlar; onları nasıl olumlu bulabiliyorsun? Bize verdiği yanıt dehşet vericiydi: "Onlar Sivas'ta yakılanlara Kemalist diyorlar. Bu yüzden yakılmalarını gerekli buluyorlar. Haklılar." Bu, dehşet verici kör anti-kemalizm değil de nedir? Tabii ki bu, tekil bir örnek, bütünü anlatmaz.)

Oysa söylemeye bile gerek yok, nasıl ki, komünistlerin anti-emperyalistliği ile, şeriatçıların anti-emperyalistliği neden ve amaç olarak temelden farklıysa, şeriatçıların anti-kemalistliği ile komünistlerin anti-kemalistliği de neden ve amaç olarak temelden farklıdır.

Sosyalistler/komünistler; kapitalizmin kemalist versiyonuna da, diğer bütün versiyonlarına da temelden karşıdırlar. Muhtemel bir şeriat rejiminde de alternatifleri kemalizm olmaz; sosyalizmdir. Ama hiç kuşkusuz, kemalist kapitalizmin şeriatçı kapitalizmden daha ileri bir rejim olduğunu da bilirler. Ve bunu açıkça söylemekten hiç gocunmazlar. Bunu söyleyen sosyalistleri kemalistlikle suçlayanlar olursa, bu, suçlayan nohut kafalıların sorunudur. Sosyalistler, bu tür kemalistlik suçlamalarının baskısı altında kompleksli davranıp susmazlar.

Bütün kör kabuller ve bütün kör redler gibi kör anti-kemalizm de tehlikeli bir yanılgıdır. Karşıtını güçlendirir, geliştirir. Yani, kör kemalizm savunuculuğunu, Türk milliyetçiliğini geliştirir. Ne yazık ki böyle oluyor...

İBDA-C'li şeriatçılar; kemalizme ve kapitalist TC'ye karşı, Osmanlı İmparatorluğu'nu monarşizmi, hilafeti savunuyorlar; Ulu Hakan'cıdırlar.

Cebelitarık'tan Kafkasya'ya, Tuna'dan Yemen'e Türk egemenliğini, sunni-müslüman Türk emperyalizmini savunuyorlar; şovenist milliyetçidirler.

Bir Yahudi'yi öldürdüğü için, sahtekârca, çarpıtarak Mahir Çayan'ı savunuyorlar; ırkçıdırlar. (Taraf: Sayı 37, sayfa 21)

Sivas Katliamı'nı her yerde yazılı ve sözlü olarak açıkça, övünerek, örnek olarak savunuyorlar; faşisttirler.

Sosyalistlerle, demokrat insanlarla hiç bir şekilde bir ortak yanları yoktur.

Laiklik karşıtlığı ve tarafsızlık yanılgısı: Yine Kürt Hareketinin sosyalizmi tahrif eden geri çeken yapısının da etkisiyle, sosyalist hareketimiz içinde "laikliği savunmak; kemalizmi ve devleti savunmaktır" diyen, halkımızın "mübarek bayramlarını" kutlayan, dine "devrimci" misyonlar yükleyen anlayışlar var. Aynı zamanda kör anti-kemalist olan bu anlayışlar; TC'ye, kemalizme, laikliğe karşı olan her siyasal anlayışı, kendilerine yakın buluyorlar. Sanki laiklik; kemalizm çıkışlı bir kavrammış gibi, sanki laikliğin çarpık kemalist yorumundan başka yorumu yokmuş gibi, ve sanki kemalistler gerçek anlamda laikliği savunuyorlarmış gibi, ya doğrudan laiklik karşıtı bir tutum var; ya da, bir soğukluk, kararsızlık ve tarafsızlık var. Bu çok yanlış görüşler ve tutumlar, sosyalist hareketin ezici çoğunluğunun Sivas Katilamı'nı yorumlayan yazılarında açıkça görüldü. Katliam sonrasında okuduğum yaklaşık 15 ayrı sosyalist yayın içinde, İktidar Gazetesi ve Devrim Dergisi dışındaki bütün yayınlar; katliamdan şeri-atçılarla birlikte Aziz Nesin'i ve yakılarak öldürülen devrimci aydın insanları da sorumlu tuttular. Tam bir Aziz Nesin düşmanlığı başlattılar. Aziz Nesin yalnız bırakıldı. Katliam sonrası sosyalist yayınlara bakıldığında bu kolayca görülür. Sivas Katliamı'nın 1. yıldönümünde bunları hatırlatmanın yararlı olacağını düşünüyorum.

Türkiye'de laikliği savunanların büyük çoğunluğu; çarpık, tutarsız, kaba, yüzeysel savunuyorlar. Kavramın içini doldurarak, bilinci içselleştirerek değilde, daha çok, günlük yaşamda şeriatçı yobazların yaşamı çok sınırlayan baskılarına, saldırılarına karşı pratik bir tepki olarak savunuyorlar. Buna rağmen Türkiye'deki laik anti-laik çatışması yapay değildir. Nesnel pratik bir çatışmadır. Gerici güçlerle birlikte rejimin provakasyon organizasyonları dışında, Türkiye'de, tarihsel sosyal temelleri olan doğal bir laik anti-laik çatışması vardır. Zaten nesnelliği olmayan bir şeyin provakasyonu da olmaz... Elbette dikkatli olmak provakasyonlara gelmemek gerekir. Bu ayrı ve çok önemli...

Doğal ya da provakasyon olarak, önümüzdeki aylarda laik anti-laik çatışması tırmanabilir; muhtemel çatışmalara komünistler ne kadar ilgisiz kalabilirler? Bana göre ilgisiz kalmak; tarafsız, iddiasız, misyonsuz kalmaktır. Komünistler; kendi laiklik yorumlarıyla, laik anti-laik çatışmada, laiklikten yana doğrudan ve açık olarak taraf olmalıdırlar.

Laiklikten yana taraf olmanın; düzeni, SHP, CHP, DSP gibi "laik" düzen partilerini, kemalizmi güçlendireceğini söylemek, "dışımızda"ki yapay bir çatışmada taraf olmanın, işçilerin-kitlelerin bölünmesine neden olacağını söylemek; her şeyden önce, komünistlerin taraf oldukları yerde kendi alternatiflerini anlatamayacağını söylemektir, kaba mekanizmdir, kitlelerin geriliklerine karşı mücadele etme gerekliliğini kavramamak ya da buna cesaret edememek demektir.

"... Ama sol içinde İran'dan da Sivas'tan da ders almadan hala islâmla flört edenler var. İslâmı sivil toplum gücü olarak görenler var. Bu da ayrı bir aymazlıktır." (Sungur Savran, Express 23.4.94 sayfa:6)

Güçlü feodal-dinsel etkiler: Türkiye'de sosyalizmi içtenlikle benimseyen, feodal dinsel etkilere, "her türden gericiliğe" söylem olarak inançla karşı olan, ama günlük olağan yaşamda ve siyasal-sosyal yaşamın içinde feodal-dinsel kriterlerle düşünen davranan çok sayıda devrimci var.

Örneğin Taraf Dergisi'ne mektup yazan devrimciler; kimi az kimi çok bir biçim de düzene karşı mücadele ettiler ki, bu yüzden cezaevindeler. Ama şeriatçılarla flört etmekten de geri durmuyorlar.

"... Kendi yaşadıklarımızdan biliyoruz. Türkiye Devrimciliği ve komünist hareketi, tarihinin çeşitli dönemlerinde özveri ve direngenlik örnekleri vermiş, ama dinsel ulusal, özel mülkiyetçi ideolojiden, özellikle de bu ideolojinin günlük yaşam kalıplarından kopma noktasında fazla yol katedememiştir. Ölüsüne "şehit" diyen, dinsel törenle gömülen, kadınını döven, bütün ilişkilerinde kesimci, grupçu ve aşırmacı olan; paylaşmacı, dayanışmacı bir ahlâkı kendi ilişkilerinde olsun egemen kılmayan bir devrimciliğin yığınlar nezdinde inandırıcılığı da ona göre olur.

Cins ve çevre konularındaki Marks ve Engels'in katkılarının çağlar ötesi değerine rağmen, sosyalist hareket cins ve çevre sorunlarında bayrağı başkalarına kaptırmıştır. Bu alanda kör noktalar oluşmuştur" *(Haluk Yurtsever, Devrim, Sayı: 25, sayfa: 18)*

H. Yurtsever'in yazdıklarına bütünüyle katılıyorum. Özellikle günlük sosyal yaşam ilişkilerine dair benim de söyleyeceklerim var.

Genel kadın-erkek ilişkileri, kıyafet-makyaj, cinsellik, eğlence-içki, sanat-estetik ve başka konularda feodal-dinsel etkiler, kavramlar, yani geleneksel ve alt ideolojiler aşılamadığı bunlardan kopulamadığı için, çok sayıda devrimciyi hala yönlendiriyor.

Sosyalistler arasında, evlilik-nişanlılık dışı cinsel ilişkileri ahlâksızlık, zaaf, hatta suç olarak görenler var. Hem cinsler arası cinsel ilişkilere bakış, toplumun en tutucu kesimlerinin bakışından daha ileri ve farklı değil.

Sosyalist kadınların, kısa etek, şort, yüksek topuklu ayakkabı giymelerine, saçlarına şekil vermelerine, makyaj yapmalarına, diledikleri gibi eğlenmelerine; hâlâ pek iyi gözle bakılmıyor. Tepki gösteriliyor.

Sosyalistler eğlenir mi, eğlenmez mi? İçki içer mi, içmez mi? gibi sorular soruluyor. Hala böyle çok geri tartışmalar yapılıyor. Bu yüzden ciddi sorunlar çıkıyor. Eğlenmek, içki içmek, karşı cinslere ilgi duymak; çok ciddi zaaflar, ahlâksızlıklar olarak görülüyor.

Bu tür ve benzeri gerilikleri olan sosyalistler, devrimciler; niçin kendilerini şeriatçılara yakın hissetmesinler? Niçin şeriatçılara karşı olsunlar?

Şeriatçılar; emperyalist, hristiyan, laik kültüre ve yaşam tarzına karşı olmak adına; yozlaşmaya, ayyaşlığa karşı olmak adına genel ahlâkı korumak ve kadının namusunu, iffetini korumak için; tekel bayiilerine, tüm içkili mekânlara saldırıyorlar, insanları öldürüyorlar, "açık" kıyafete, normal-doğal cinsel ilişkilere kesinlikle karşı çıkıyorlar. Düşünsel, sosyal, kültürel gerilikler; sosyalistleri, şeriatçıların geri, karanlık etkilerine açık tutuyor.

Sosyalist harekete mensup insanların çoğunluğu, köy ve taşra kökenli. Bu özellik, gerilik kaynaklarından biridir. Sosyalist yapıların genel nitelikleri, perspektifleri, programları ileri olsaydı, köy ve taşra kökenli olmaktan gelen gerilikler zorlanmadan aşılabilirdi. Çünkü sosyalizmi benimseyen insanların çoğunda değişime yeniliğe açık güçlü potansiyeller vardır. Ama görülüyor ki, sosyalist yapılar yenilik potansiyellerini geliştirmemişler; gerilikleri korumuşlardır. Bu görüş hiç de abartılı değil.

Rastgele bir örnek:

"... TKP(ML) TİKKO'dan Gülsuyu halkına çağrıdır: Kahvehaneler, birahaneler, batakhaneler ve mafya, TİKKO'nun askeri hedefleri arasındadır! O tür yerlerden uzak durun! Demokratik kitle örgütleri ve derneklerde örgütlenin. Gülsuyu devrimcilerine çağrıdır! Devrim şehitlerinin yaratmış olduğu değerleri kimsenin kirletmeye hakkı yoktur! Devrimciyim diyen arkadaşlar! Ya devrimci yaşam normlarına uyalım ya da şehitlerimizin yaratmış olduğu değerleri kullanmayalım. Aksi halde o tür kişiler devrimci şiddetten nasibini alacaktır!" *(Özgür Gelecek sayı: 26 s: 5)*

"Devrimci yaşam normları" nelerdir? Hangi kriterlere göre kimler belirliyor? "Devrim şehitlerinin yarattığı değerler" nelerdir? Kimler nasıl kirletiyor? Sorular sorulabilir, tartışılabilir... "Kahvehaneler, birahaneler... TİKKO'nun askeri hedefleri arasında" sayılıyor. İBDA-C'li şeriatçılar da birahanelere saldırarak insanları öldürüyorlar. İkisi arasında hiç benzerlik olmadığını söyleyebilir miyiz?

Kültürel gerilik: Feodal-dinsel kültürün aşılamaması; insanlığın bu güne kadar gericiliklere karşı yürüttüğü aydınlanma mücadelesi kültürünün bilinmediği anlamına geliyor. İnsanlığın bu günkü gelişme aşamasına sadece bilimsel teknolojik buluşlarla, savaşlarla gelmediği, aynı zamanda sosyal, siyasal kültürel, sanatsal vb. alanlarda da savaşlar yürüterek geldiği biliniyor.

"Fransız Devrimi'nin oldukça iyi bilinen sarsıntılı siyasal ve sosyal yaşamının arka planında çok daha az bilinen olağanüstü zenginlikte bir kültür ve düşünce hareketi vardır..." *(Scientific American Bilim, sayfa:1 sayı: 5, Türkçe basım Ocak 94 İstanbul)*

Sosyalist hareketin militanları, kadroları olarak; dinsel, monarşik, despotik, faşist karanlık rejimlere karşı mücadelede oluşan ileri kültürü bildiğimiz, sosyalist amacımız doğrultusunda daha da ilerletmek üzere içselleştirerek savunduğumuz, ya da bugün bu yönde yeterli çabamızın olduğu söylenemez. Biraz da bu yüzden şeriatçılara göz kırpan sosyalistlerimiz var.

Siyasal gerilik: Mensuplarının feodal, dinsel, kültürel geriliklerini aşma yönünde sonuç alıcı ciddi çalışmaları olmayan sol yapıların; sosyalizm

kavrayışlarının da çok geri olacağı siyasal toplumsal saptamalarının taktiklerinin ileri olamayacağı açıktır. Şeriatçıları anti-emperyalist görmek; "kemalizme TC'ye biz de karşıyız, şeriatçılar da karşı" diye çok daha karanlık bir rejim isteyenleri ciddi bir tehlike olarak görmemek; muhtemel müttefik görmek bariz siyasal geriliktir.

İdeolojik teorik gerilik:

Tepkici devrimcilik: Siyasal, kültürel, düşünsel geriliğin olduğu yerde; ideolojik-teorik ileriliğin olması beklenemez. Komünist olmayı, sınıflı toplumlar dünyasına/kapitalist dünyaya temelden karşı olmayı, başka bir dünya kurmak, yeni bir uygarlık yaratmak olarak değilde; var olan düzene, düzenin kötülüklerine, sonuçlarına; düzenin ideolojik, siyasal, kültürel çerçevesini aşamadan karşı olmak, yıkmak olarak anlayanlar; ideolojik-teorik olarak geri, tepkici devrimcilerdir.

".. Ama arkadaşlarım, o siyasi esneklik gereği olarak gündeme getirdiği bir din meselesi, marksistler olarak, komünistler olarak bizim ideolojik gündemimizi, ideolojik formasyonumuzu etkilemeye başlarsa, ona dur demek lazım. Ona gerçekten dur demek lâzım. Ben ateistim. Ben marksistim. Ben komünistim." *(Metin Çulhaoğlu, STP Hazırlık Konferansı brş s: 44)*

Sosyalizme inançsızlık: Sol içinden şeriatçılara yakınlığın bir nedenini de, sosyalizme inançsızlık olabileceğini düşünüyorum. Uygulanan sosyalizmin yıkılmasıyla, sosyalizmin şimdilik kitleler içinden alternatif olmaktan çıkması nedeniyle yükselen milliyetçi-dinci dalganın, altan alta, sosyalizmi hala savunanların bir bölümünü de biraz etkilediğini, belki de hiç farkında olmadan sosyalist inançlarını biraz zayıflattığını düşünüyorum. Yakın zamanda sol devrimlerin gerçekleşme ihtimalinin zayıf olması ideolojik gerilikle birleşince, inanç erozyonu normal sayılabilir. Biraz da inançsızlık faktörü olmasa, sosyalistler için 'yılana sarılmak' demek olan, şeriatçılarla flört etmek, sadece geriliklerle açıklanamaz gibi geliyor bana.

Gerçekliğimizin bir parçası

Gerçekliğimiz yeterince iyi bilinmeden, ne zaman hangi durumda nelerin yapılabileceği, nelerin yapılamayacağı, önceliklerimizin neler olduğu bilinmez. Alınan kararlar, çalışmalar, eylemler başarılı olamaz. İstenilen sonuçları veremez.

Az yanılmak için, hem kendi gerçekliğimizi, hem de karşıtımızın gerçekliğini iyi bilmek durumundayız. Gerçekliğimiz ne ise, biliyorsak, bunu sosyalist kamuoyunun da bilmeye hakkı vardır. Bildirmek; bilenlerin dürüstlüğünün, açıklığının, sorumluluğunun, misyonlarının gereğidir. Karşıtımız bizim gerçekliğimizi yaklaşık olarak zaten biliyor. Bildiğini birde bizden öğrenmesi pek birşeyi değiştirmez.

Gerçekliğimizin yanlış bilinmesi, gizlenmesi; kendimizi ve olumlu ilgilenenleri aldatmak, hayal kırıklığına uğratmak olur. Bu ilerlemek için hiç bir işe yaramaz. Kötü gerçekliğimizin gizlenmesi; sorunların kronikleşmesine, kangrenleşmeye, toptan çürümeye neden olur.

Bizim bu günkü gerçekliğimizin bir parçası da, şeriatçı faşistlere sempati duyan sosyalistlerimizin olmasıdır. Bunun görülmesi, açıklanması, nedenlerinin bilinmesi ve bu tehlikeye çözüm bulunması gerekir.

Sosyalist hareketin bütünü içinde, şeriatçılara sempati duyanların etkili bir güç olduklarını sanmıyorum. Yani sosyalist hareket içinde 'şeriatçı tehlike var' diye fazla büyütmemek gerekir. Ama olduğu kadarıyla tehlikeyi mutlaka görmek gerekir. Çünkü, sosyalist sol içinde şeriatçılara sıcak ilgi duyacak kadar bir gerilik ve yanılsama varsa, bu daha bir çok konu ve alanda çok ciddi başka gerilik ve yanılsamaların olduğunu gösterir.

Yeniden sosyalizm

Düşünsel tembellik, ideolojik-teorik-sosyal-kültürel gerilik aşılmadan, bu durum korunarak; örgütlenen, mücadele eden sol yapıların, yeniden sosyalizm için anlamlı işler yapabileceklerine, başarılı olabileceklerine inanmıyorum. Tersine bu yapılarda; Devrimci Sol içinde yaşananlar ve son günlerde TKP(ML) TİKKO içinde yaşananlar gibi, doğrudan devrime/sosyalizme zarar veren benzer ve başka türlü çirkin ihtilaflar, dehşet verici çatışmalar yaşanabilir. Bu güne kadar yaşanan çatışmalar, ortaya çıkan çirkinlikler, sosyalizm güçlerinin bir kısmının boş yere heba olmasına, sosyalizme olumlu ilgi duyanların bir bölümünün soğumasına neden olmuştur. İhtilafların, çatışmaların, çirkinliklerin orta planında çok boyutlu geriliklerin bulunduğunu düşünüyorum.

Örgütlenme, siyasal-politik çalışma; devrimci çizgide yenilenmiş, üretken, yaratıcı derinlikli, kapsayıcı teorik bilinçle iç içe geçirilmek zorundadır. "... Aksi taktirde, sosyalist mücadele, birinci sınıf militanların üçüncü sınıf "marksist" ortamlarda heba olup gittikleri belkide çirkinleştikleri bir döngüye mahkum kalacaktır." *(Metin Çulhaoğlu, İktidar Gazetesi Sayı:31 sayfa:13)*

Türkiye'nin bütün koşulları, verileri, sosyalist hareketin bu günkü genel manzarası, sosyalistlerin marksist-leninist devrimci çizgide yenilenmelerini, bilinç sıçraması yapmalarını zorluyor. Gerilikler gibi dezavantajlara rağmen yenilenmenin öznel birikimleri, nesnel koşulları, temelleri Türkiye'de var.

Devrimci çizgide yenilenmenin başarılacağına, yeniden sosyalizm için anlamlı, yararlı, sonuç alıcı işler yapılacağına inanıyorum. Önemli olan; bu günkü halimizden memnun olmamak, bir sosyalist rönesansa-sosyalist yeniden doğuşa ihtiyacımız olduğunu iyice kavramaktır.

MUSTAFA DİNÇEL

E T K İ   K İ T A P L A R I

Öznel likidasyon, nesnel likidasyon

UZUN süre, özellikle Türkiye sol ve sosyalist hareketinin, radikal ilke ve örgütlenme biçimlerindeki deformasyon ve uzaklaşmaları, likidasyon olarak nitelendi. Yerinde ve geçerli bir niteleme oldu.

GELENEKSEL politik mücadelenin içerik ve nitelik değiştirmeye zorlandığı günümüzde, likidasyon kavramı da buna uygun yeni bir içerik kazanmaya başladı.

LİKİDASYONUN yalnızca politik örgüt literatüründeki anlamıyla değil, tarihsel bir hesaplaşmanın her boyutuyla yaşanmak zorunda olduğu bir aşamada; teori ve praksisin her boyutunda su yüzüne çıktığı söylenmelidir.

ÖYLEYSE likidasyon, toplumsal-sınıfsal değişime, komünist katkıyla cevap verememiş tüm gelenekçiler için yerinde bir tanım olarak kullanılmalıdır. Komünizmin ilkelerini radikal çehresiyle yeniden kurmak yerine, reformizmi, eski teorik kalıplarını sürdürmenin bir yolu olarak seçen, ya da gizli kalıp, gizli kalma gerekçesi ortadan kalkan bir çok örgüt ve yapı vardır. Bunlar nesnel likidasyonun farkında olmadan yaşamlarını dirençle sürdürmektedirler.

TÜRKİYE'de yeni ufuklar, adı geçen nesnel likidasyon sürecinin dışında kendini yeniden üreten program ve dinamiklerin omuzlarında yükselmek durumundadır.

ÖZNEL likidasyon süreci, konjönktürel olarak yaşandı. Türkiye için Eylül faşizmiyle başlayan ve reel sosyalizmin dağılım zamanına eklemlenerek uzayarak süren likidasyon dönemi, 1990 sonlarında tamamlanmaya başladı. En son tesfiye ve radikalizmi reddiye ile bazı çevreleri içine aldı. Bu tür gelişmeler tarihte sık olur ve yinelenir.

ASIL olan, görece tarihsel misyonu olan politik örgüt ve programların, tarihsel olarak kendi istek ve iradeleri dışında süreç ve koşullar tarafından tasfiye edilmiş olmasıdır.

TASFİYENİN bu türü, dönemler içinde net olarak görülmez. Çünkü somut bir yapı ya da olgu değillerdir, güç yitimi ile de açıklanamazlar. Bunun için, teori ve praksisin yeni çehresinin yeniden anlaşılması ve sürdürülen görüşlerin bunlarla hesaplaşmış ya da hesaplaşıyor olması gerekir.

DEVRİMCİLERİN tarihsel olarak gericileşmemesinin tek koşulu, nesnel likidasyonu görmeleridir. Aksi halde, devrimcilik ve benzeri iddialar bir kalıp söylem olarak sürer, fakat misyon gericileşerek trajik çelişkilere kaynaklık eder.

SINIF politikasının teori ve nesnenin hareketinden ayrılması açık ya da örtük biçimde burjuva siyasetine yönelmeyi zorunlu kılar. Çünkü başka siyaset alanı yoktur. Olan da budur.

KOMÜNİZMİN ilkeleriyle güncelleşemeyen ve ideolojik mücadeleyi praksisin içinde göremeyen, amaç birliği ve disiplinini uzak bir hayal olarak niteleyen devrimciliğin nesnel likidasyona fazla direnmesi mümkün olamayacak.

BUGÜN, sistem dışı ve sisteme karşı örgütlenmenin ilkeleri yeniden yazılırken, toplum ve sınıf hareketlerinden ortak kurtuluş organizasyonunun bir parçası olmaları istenmelidir.

ORGANİZASYON programı ilkesel komünist programın ortak paydasıdır. Kesin ve tavizsiz bir anti-kapitalizm temeline oturur. Sistemin nesnel dayanaklarını hedef alır ve topluma devrimini olgunlaştıracak geniş bir mücadele alanı ve perspektifi sunar.

KOMÜNİZM, ASIL ŞİMDİ!

20.000 TL.